

Kauno technologijos universitetas

Ekonomikos ir verslo fakultetas

**Audito reikšmingumo atskleidimo poveikis investuotojų
sprendimų priėmimui**

Magistro baigiamasis projektas

Augustė Chmieliauskaitė

Projekto autorė

Prof. Lina Dagilienė

Vadovė

Kaunas, 2026

Kauno technologijos universitetas

Ekonomikos ir verslo fakultetas

Audito reikšmingumo atskleidimo poveikis investuotojų sprendimų priėmimui

Magistro baigiamasis projektas

Apskaita ir auditas (6211LX037)

Augustė Chmieliauskaitė

Projekto autorė

**Prof.
Lina Dagilienė**

Vadovė

**Prof. praktikas
Boriss Seminogovas**

Recenzentas

Kaunas, 2026

Kauno technologijos universitetas

Ekonomikos ir verslo fakultetas

Augustė Chmieliauskaitė

Audito reikšmingumo atskleidimo poveikis investuotojų sprendimų priėmimui

Akademinio sąžiningumo deklaracija

Patvirtinu, kad:

1. baigiamąjį projektą parengiau savarankiškai ir sąžiningai, nepažeisdama(s) kitų asmenų autoriaus ar kitų teisių, laikydamasi(s) Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nuostatų, Kauno technologijos universiteto (toliau – Universitetas) intelektinės nuosavybės valdymo ir perdavimo nuostatų bei Universiteto akademinės etikos kodekse nustatytų etikos reikalavimų;
2. baigiamajame projekte visi pateikti duomenys ir tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti teisėtai, nei viena šio projekto dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar elektroninių šaltinių, visos baigiamojo projekto tekste pateiktos citatos ir nuorodos yra nurodytos literatūros sąrašė;
3. įstatymų nenumatytų piniginių sumų už baigiamąjį projektą ar jo dalis niekam nesu mokėjęs (-usi);
4. suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo ar kitų asmenų teisių pažeidimo faktui, man bus taikomos akademinės nuobaudos pagal Universitete galiojančią tvarką ir būsiu pašalinta(s) iš Universiteto, o baigiamasis projektas gali būti pateiktas Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai nagrinėjant galimą akademinės etikos pažeidimą.

Augustė Chmieliauskaitė

Patvirtinta elektroniniu būdu

Chmieliauskaitė, Augustė. Audito reikšmingumo atskleidimo poveikis investuotojų sprendimų priėmimui. Magistro baigiamasis projektas / vadovė prof. Lina Dagilienė; Kauno technologijos universitetas, Ekonomikos ir verslo fakultetas.

Studijų kryptis ir sritis (studijų krypčių grupė): Apskaita, Verslas ir viešoji vadyba.

Reikšminiai žodžiai: audito reikšmingumas, investuotojų sprendimai, informacijos atskleidimas.

Kaunas, 2026. 77 p.

Santrauka

Šiuolaikinėje finansų ir ekonomikos rinkoje auditas atlieka svarbų vaidmenį užtikrinantį įmonių finansinių duomenų patikimumą, skaidrumą, teisingumą. Viena iš svarbiausių audite sutinkamų procedūrų yra reikšmingumo nustatymas ir atskleidimas audito proceso metu. Reikšmingumas nusako ribą, kurią viršiję finansinės informacijos netikslumai, klaidos gali turėti įtakos informacijos vartotojų priimamiems sprendimams. Dėl šios priežasties audito reikšmingumo atskleidimo klausimas išlieka aktualus ir šiomis dienomis. Iš to kyla probleminis klausimas, kaip reikšmingumo atskleidimas paveikia investuotojų priimamus investicinius sprendimus.

Darbo objektas yra audito reikšmingumo atskleidimo audito išvadoje poveikis investuotojų sprendimų priėmimui. Darbo tikslas – ištirti ir įvertinti audito reikšmingumo atskleidimo audito išvadose poveikį neprofesionalių investuotojų sprendimų priėmimui. Siekiant šio tikslo išsikelti uždaviniai: pagrįsti audito reikšmingumo sampratos svarbą investavimo kontekste, parengti konceptualų modelį ir paaiškinti sąryšį tarp audito reikšmingumo atskleidimo bei neprofesionalių investuotojų poreikių, parengti eksperimentinio dizaino tyrimo metodiką ir suformuluoti tyrimo hipotezes bei atlikti empirinį tyrimą, kurio metu siekiama suprasti, kaip neprofesionalūs investuotojai reaguoja į reikšmingumo (ne)atskleidimą priimant svarbius sprendimus.

Tyrimo rezultatai rodo, kad audito reikšmingumo atskleidimas turi ribotą poveikį neprofesionalių investuotojų sprendimų priėmimui. Statistinė analizė atskleidė, kad reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadose statistiškai reikšmingai pagerino tik audito išvados informatyvumą. Tai rodo, kad pateikiama informacija investuotojams padeda geriau suprasti audito procesus bei analizuojamą finansinę informaciją. Chi-kvadrato testai parodė, kad reikšmingumo atskleidimas neturėjo statistiškai reikšmingo poveikio investuotojų pasitikėjimui finansine informacija, noro investuoti pokyčiui, rizikos vertinimui. Tačiau kai kuriose srityse išryškėjo tendencijos t. y. didesnės rizikos vertinimas ir mažesnis noras investuoti, tačiau jos nepasiekė ribos, kad būtų reikšmingos. Todėl tyrėjams rekomenduojama atlikti tokį tyrimą su didesne imtimi (neapsiribojant tik KTU studentais, kaip neprofesionaliais investuotojais), įtraukti profesionalius investuotojus bei remtis stabilesnių įmonių finansiniais duomenimis.

Darbo rezultatai aktualūs tiek teoriniu, tiek praktiniu požiūriu, jie gali būti naudingi auditoriams, investuotojams, kitiems informacijos vartotojams, kurie siekia didesnio finansinės informacijos aiškumo, skaidrumo, efektyvesnio sprendimų priėmimo. Reikšmingumo atskleidimas gali didinti investuotojų pasitikėjimą, gerinti priimamų sprendimų kokybę, tačiau to nauda priklauso nuo pačių informacijos vartotojų gebėjimų turimą informaciją vertinti ir interpretuoti tinkamai.

Chmieliauskaitė, Augustė. The Impact of Audit Materiality Disclosure on Investors' Decision-Making. Master's Final Degree Project / supervisor prof. Lina Dagilienė; School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

Study field and area (study field group): Accounting, Business and Public Management.

Keywords: audit materiality, investor decision-making, information disclosure.

Kaunas, 2026. 77 pages.

Summary

In the contemporary financial and economic environment, auditing plays a crucial role in ensuring the reliability, transparency, and accuracy of companies' financial data. One of the most important procedures within the audit process is the determination and disclosure of materiality. Materiality defines the threshold above which inaccuracies or errors in financial information may influence the decisions made by users of that information. For this reason, the disclosure of audit materiality remains a relevant issue today. This raises the central question of how materiality disclosure affects the investment decisions made by investors.

The object of this study is the impact of disclosing audit materiality in the audit report on investors' decision-making. The aim of the study is to examine and evaluate how the disclosure of audit materiality in audit reports influences the decision-making of non-professional investors. To achieve this aim, several objectives were set: to substantiate the importance of the concept of audit materiality in the context of investment, to develop a conceptual model and explain the relationship between audit materiality disclosure and the needs of non-professional investors, to design the methodology for an experimental research framework and formulate research hypotheses, and to conduct an empirical study aimed at understanding how non-professional investors react to the (non)disclosure of materiality when making important decisions.

The results of the study indicate that the disclosure of audit materiality has a limited impact on the decision-making of non-professional investors. Statistical analysis revealed that materiality disclosure in the auditor's report had a statistically significant effect only on improving the perceived informativeness of the audit report. This suggests that the information provided helps investors better understand audit processes and the financial information being analysed. Chi-square tests showed that materiality disclosure did not have a statistically significant effect on investors' confidence in financial information, changes in their willingness to invest, or their risk assessment. However, certain tendencies emerged, such as higher perceived risk and a lower willingness to invest, although these did not reach statistical significance. Therefore, it is recommended that future researchers conduct a similar study with a larger sample (not limited to KTU students as non-professional investors), include professional investors, and use financial data from more stable companies.

The results of the study are relevant from both theoretical and practical perspectives. They may be useful for auditors, investors, and other users of financial information who seek greater clarity, transparency, and more effective decision-making. The disclosure of materiality has the potential to enhance investor confidence and improve the quality of decisions made. However, the extent of this benefit depends on the users' ability to properly evaluate and interpret the information provided.

Turinys

Lentelių sąrašas	7
Paveikslų sąrašas	8
Santrumpų ir terminų sąrašas	10
Įvadas.....	11
1. Audito reikšmingumo koncepcijos sampratos teoriniai aspektai	13
1.1. Reikšmingumo samprata	13
1.1.1. Audito reikšmingumo samprata audito standartų požiūriu	14
1.1.2. Audito reikšmingumo samprata mokslinių tyrimų požiūriu	16
1.2. Audito reikšmingumo atskleidimo formos	17
1.3. Audito reikšmingumo koncepcijos svarba investuotojų priimamiems sprendimams	18
2. Audito reikšmingumo atskleidimo investuotojams teoriniai aspektai	20
2.1. Teorijos, aiškinančios audito reikšmingumo svarbą	20
2.2. Reikšmingumo vertinimas audite	25
2.2.1. Reikšmingumo rūšys audite	25
2.2.2. Reikšmingumo įtaka auditoriaus nuomonei	27
2.2.3. Reikšmingumo įtaka audito apimčiai	28
2.3. Reikšmingumo atskleidimo ir investuotojų požiūrio sąryšis.....	28
2.4. Investuotojų suvokiamas informacijos naudingumas.....	30
2.5. Investuotojų rūšys.....	33
2.6. Rizikos suvokimas neprofesionalių investuotojų požiūriu.....	35
2.7. Reikšmingumo atskleidimo poveikis investuotojų suvokiamai rizikai	37
2.8. Reikšmingumo atskleidimo ribotumai vertinant rizikas.....	39
2.9. Konceptualus modelis	41
3. Audito reikšmingumo atskleidimo poveikio neprofesionalių investuotojų priimamiems sprendimams tyrimo metodika	44
4. Audito reikšmingumo atskleidimo poveikio investuotojų sprendimų priėmimui empirinio tyrimo rezultatai	49
4.1. Tyrimo dalyvių charakteristikų analizė	49
4.2. Dalyvių finansinio raštingumo ir patirties investuojant vertinimas	51
4.3. Įmonės finansinės informacijos vertinimo be audito išvados rezultatai.....	53
4.4. Audituotos finansinės informacijos vertinimo su audito išvada be reikšmingumo atskleidimo analizė.....	55
4.5. Audituotos finansinės informacijos vertinimo su audito išvada ir reikšmingumo atskleidimu analizė.....	58
4.6. Reikšmingumo (ne)atskleidimo įtaka dalyvių norui investuoti.....	62
4.7. Tyrimo rezultatų palyginimas ir diskusija	68
Išvados	70
Rekomendacijos	72
Literatūros sąrašas	73
Informacijos šaltinių sąrašas	76
Priedai.....	78
1 priedas. Klausimynas.....	78
2 priedas. Vidurkių skaičiavimas	81
3 priedas. Eksperimento pristatymo skaidrės	82

4	priedas. Finansiniai duomenys (lietuvių studentų grupė).....	84
5	priedas. Audito išvada be reikšmingumo atskleidimo (lietuvių studentų grupė)	88
6	priedas. Audito išvada su reikšmingumo atskleidimu (lietuvių studentų grupė)	90
7	priedas. Finansiniai duomenys (užsienio studentų grupė).....	92
8	priedas. Audito išvada be reikšmingumo atskleidimo (užsienio studentai)	95
9	priedas. Audito išvada su reikšmingumo atskleidimu (užsienio studentai)	96

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Teorijos aiškinančios audito reikšmingumo svarbą	23
2 lentelė. Audito reikšmingumo skirstymas pagal aprėptį ir fokusą.....	26
3 lentelė. Reikšmingumo atskleidimo teigiamo ir neigiamo požiūrio vertinimas	29
4 lentelė. Kiekybinės ir kokybinės informacijos naudingumo investuotojams palyginimas	32
5 lentelė. Reikšmingumo atskleidimo įtaka investuotojų suvokiamai rizikai.....	38
6 lentelė. Reikšmingumo atskleidimo ribotumai vertinant rizikas.....	39

Paveikslų sąrašas

1 pav. Reikšmingumo koncepcijos svarba iš vidinės auditoriaus perspektyvos.....	13
2 pav. Reikšmingumo koncepcijos svarba iš išorinės informacijos vartotojų perspektyvos	14
3 pav. Reikšmingumo hierarchijos schema.....	26
4 pav. Investuotojų klasifikavimas.....	33
5 pav. Audito rizikos formulė	35
6 pav. Audito reikšmingumo atskleidimo poveikio investuotojų sprendimams konceptualus modelis	42
7 pav. Apklauso struktūra.....	46
8 pav. Respondentų darbinė patirtis apskaitos, audito ar finansų srityje metais.....	49
9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal dažnumą susiduriant su finansinėmis ataskaitomis.....	50
10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal finansinių ataskaitų ir jų audito žinias.....	50
11 pav. Pasiskirstymas metais pagal finansinių ataskaitų ir jų audito žinias	51
12 pav. Dalyvių investavimo patirtis	52
13 pav. Investavimas į finansines priemones	52
14 pav. Finansinės informacijos informatyvumas	53
15 pav. Investavimo į įmonę rizika	54
16 pav. Reikšmingų klaidų finansinėse ataskaitose rizika	54
17 pav. Audito išvados, be reikšmingumo atskleidimo, aiškumas	55
18 pav. Neatskleisto reikšmingumo poveikis pasitikėjimui informacija	56
19 pav. Neatskleisto reikšmingumo poveikis norui investuoti	56
20 pav. Investavimo rizika atsižvelgus į audito išvadą.....	57
21 pav. Neprofesionalių investuotojų noro investuoti pokyčiai	57
22 pav. Audito išvados su reikšmingumo atskleidimu aiškumas.....	59
23 pav. Reikšmingumo poveikis pasitikėjimui finansine informacija.....	59
24 pav. Reikšmingumo atskleidimo vertinimas	60
25 pav. Investavimo į įmonę rizika	60
26 pav. Neprofesionalių investuotojų noro investuoti pokyčiai	61
27 pav. Noro investuoti pokyčiai po atskleisto reikšmingumo	62
28 pav. Audito išvados informatyvumas, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu	63
29 pav. Audito išvados informatyvumas, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu pagal atsakiusių skaičių	63
30 pav. Investuotojų pasitikėjimo finansine informacija pokytis, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu	64
31 pav. Investuotojų pasitikėjimo finansine informacija pokytis, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu pagal atsakiusių skaičių	64
32 pav. Noro investuoti pokytis, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu	65
33 pav. Noro investuoti pokytis, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu pagal atsakiusių skaičių	66
34 pav. Investavimo į įmonę rizikos vertinimas, be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu	67

35 pav. Investavimo į įmonę rizikos vertinimas, be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu pagal atsakiusių skaičių	67
--	----

Santrumpų ir terminų sąrašas

Pareigų santrumpos:

profesorius (prof.),

Terminai:

TAS – Tarptautinis audito standartas.

Ivadas

Temos aktualumas. Vienas iš svarbiausių ir siekiamiausių kiekvieno šiuolaikinio investuotojo tikslų – gauti grąžą iš savo investicijų. Kad investicijos teiktų grąžą, investuotojai gali investuoti į akcijas, obligacijas ar kitus vertybinius popierius, nekilnojamąjį turtą, naujus, besikuriančius verslus, įvairius fondus ir kita. Tačiau investuotojai turi nuspręsti, ar verta investuoti į tam tikrą sritį, ar ne. Tam, kad galėtų priimti sprendimą, jie gali remtis įvairiais šaltiniais, ataskaitų rinkiniais, tačiau vienas iš pagrindinių dokumentų, kuriuo gali remtis investuotojai – audito ataskaitos ir jų išvadose pateikiama informacija – ypač informacija apie reikšmingumą (jei ji atskleista). Informacija laikoma reikšminga, jei jos praleidimas ar iškraipymas gali daryti įtaką finansinių ataskaitų naudotojų ekonominiams sprendimams (320-asis Tarptautinis audito standartas, 2009). Auditoriai naudoja reikšmingumo sąvoką tiek planuojant ir atliekant auditą, tiek vertinant atlikto audito metu nustatytų neteisingų duomenų finansinėje ataskaitoje poveikį, tiek formuojant nuomonę audito ataskaitoje (NSW ICAC, 2015). Reikšmingumo lygmens atskleidimas audito ataskaitoje reiškia, jog auditorius pagrindžia savo nepriklausomos nuomonės pareiškimą apie audituojamose finansinėse ataskaitose neaptiktas klaidas ar tam tikrus iškraipymus (Christensen ir kt., 2020). Svarbu paminėti ir tai, jog skirtingi auditoriai audituodami tas pačias finansines ataskaitas gali nustatyti skirtingą reikšmingumo lygį dėl skirtingo klaidų dydžio toleravimo ir vertinimo, dėl to gali susidaryti skirtingas įspūdis apie finansines ataskaitas ir jų patikimumą bei kokybę investuotojams (Houghton ir kt., 2011). Dar viena audito reikšmingumo atskleidimo nauda audito ataskaitoje yra rizikingų sričių, finansinių ataskaitų dalių, kuriose yra didesnė reikšmingo iškraipymo rizika, identifikavimas, į kurias investuotojas turi atkreipti dėmesį (Žukauskaitė ir Dajotaitė, 2022). Tačiau svarbu pastebėti, jog vis dėlto ne visi investuotojai teisingai supranta, kas yra reikšmingumas ir ką jis parodo, todėl gali priimti klaidingus investicinius sprendimus (Ma ir kt., 2025). Ypač dažnai informacijos supratimo ir jos interpretacijos netikslumai išryškėja neprofesionalių investuotojų grupėje, kadangi jie turi ribotą žinių bagažą, neretai ir mažai patirties, yra linkę remtis emocijomis (Asay ir kt., 2023). Neprofesionalūs investuotojai dažnai linkę priimti impulsyvius, nepasvertus sprendimus, kurie nesiremia rinka (Gorzon ir kt., 2024). Kitavertus finansų ir kitose rinkose dėl technologinių ir rinkų siūlomų galimybių daugėja neprofesionalių investuotojų (WEF, 2024), todėl tiek moksliniu, tiek praktiniu požiūriu ši tema išlieka itin aktuali auditoriams ir investuotojams, kadangi auditoriai suprasdami, kokią reikšmę investuotojams daro audito reikšmingumo atskleidimas, gali priimti sprendimus dėl informacijos pateikimo. Investuotojai (ypač neprofesionalūs) savo ruožtu – tos informacijos interpretaciją ir supratimą gali panaudoti priimant pagrįstus ekonominius sprendimus. Todėl, reikšmingumo nustatymo ir atskleidimo finansinėse ataskaitose svarba tiek iš auditorių pusės, tiek iš investuotojų (ypatingai neprofesionalių) supratimo ir tos informacijos naudojimo pusės turi būti nagrinėjama. Tačiau tyrimų trūkumas, atliktų tyrimų rezultatų prieštaros signalizuoja, jog reikšmingumo svarbos, atskleidimo problema išlieka.

Darbo problema: kaip audito reikšmingumo atskleidimas audito ataskaitose veikia neprofesionalių investuotojų sprendimų priėmimą.

Darbo objektas: audito reikšmingumo atskleidimo audito išvadose poveikis investuotojų sprendimų priėmimui.

Darbo tikslas: ištirti ir įvertinti audito reikšmingumo atskleidimo audito išvadose poveikį investuotojų (neprofesionalių) sprendimų priėmimui.

Darbo uždaviniai:

1. pagrįsti audito reikšmingumo sampratos svarbą investavimo kontekste;
2. parengti konceptualų modelį, paaiškinti sąryšį tarp audito reikšmingumo atskleidimo ir neprofesionalių investuotojų poreikių;
3. parengti eksperimentinio dizaino tyrimo metodiką ir suformuluoti tyrimo hipotezes;
4. atlikti tyrimą, kurio metu siekiama suprasti, kaip neprofesionalūs investuotojai reaguoja į reikšmingumo (ne)atskleidimą, priimdami svarbius sprendimus.

Taikyti metodai: mokslinių šaltinių ir literatūros analizė, eksperimentinis tyrimas, rezultatų analizė taikant statistinės analizės metodus, chi-kvadrato testą.

Pirmoje darbo dalyje aptariama audito reikšmingumo koncepcija, reikšmingumo atskleidimo formos, reikšmingumo samprata audito standartų ir mokslinių tyrimų požiūriais, reikšmingumo koncepcijos svarba investuotojų priimamiems sprendimams.

Antroje darbo dalyje aptiriamos teorijos, aiškinančio audito reikšmingumo svarbą, iš kurių seka informacijos reikšmingumo, informacijos asimetrijos, rizika grįsto audito teorijos. Aptariamas reikšmingumo vertinimas audite: reikšmingumo rūšys, reikšmingumo įtaka auditoriaus nuomonei, reikšmingumo įtaka audito apimčiai. Nagrinėjamas reikšmingumo atskleidimo ir investuotojų požiūrio sąryšis, aptariamas investuotojų suvokiamas informacijos naudingumas. Remiantis moksline literatūra išskiriamos investuotojų rūšys, rizikos suvokimas neprofesionalių investuotojų akimis, reikšmingumo atskleidimo poveikis investuotojų suvokiamai rizikai ir neprofesionalių investuotojų sprendimų kokybei, reikšmingumo atskleidimo ribotumai vertinant rizikas. Apibendrintas ir teorinės literatūros analizės rezultatas – konceptualus modelis.

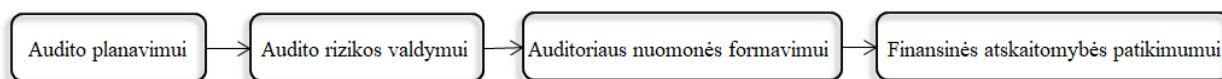
Trečioje dalyje pristatomas numatomas tyrimas, jo metodologija, pasirinkimo kriterijai. Nusistatomi tyrimo apribojimai, numatoma tyrimo eiga.

Ketvirtoje dalyje atliktas eksperimentas – KTU magistro studentų (kaip neprofesionalių investuotojų) apklausa, pateikus jiems du iš dalies vienodus scenarijus, tačiau vienoje audito išvadose atskleistas reikšmingumas, kitose ne. Stebėta ir analizuota, kokią įtaką investuotojams (studentams) darė pateikti duomenys ir kokius investavimo sprendimus jie priėmė remiantis jais.

1. Audito reikšmingumo koncepcijos sampratos teoriniai aspektai

1.1. Reikšmingumo samprata

Reikšmingumas – tai viena iš pagrindinių finansinių ataskaitų audite naudojamų sąvokų, kuria remiantis yra nustatoma, ar finansinės ataskaitos yra tikslios, jose nėra neatitikimų, klaidų (Russo, 2023). Reikšmingumo dydis priklauso nuo klaidos, straipsnio dydžio, kuris nustatomas kiekvienu informacijos nepilno, klaidingo pateikimo atveju atskirai. Auditoriai, planuodami ir atlikdami auditą, nustato reikšmingumą remdamiesi savo profesiniu sprendimu pagal supratimą apie finansinių ataskaitų vartotojų informacijos poreikius. Daugelis suinteresuotųjų šalių – būsimi potencialūs, esami investuotojai, verslo partneriai, valdybos nariai nagrinėja įmonių finansines ataskaitas siekdami priimti vienokius ar kitokius sprendimus (Russo, 2023). Iš **vidinės auditoriaus perspektyvos** reikšmingumo koncepcija audite yra reikalinga dėl kelių priežasčių (320-asis Tarptautinis audito standartas, 2009) (žr. 1 pav.):

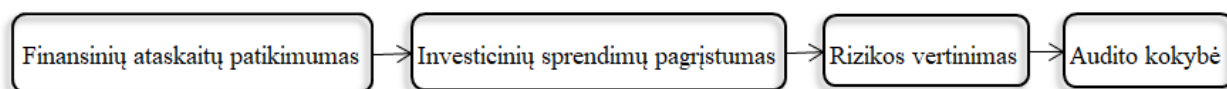

1 pav. Reikšmingumo koncepcijos svarba iš vidinės auditoriaus perspektyvos

- pirma – audito planavimui – planuodamas auditą auditorius nusprendžia, koks iškraipymas bus laikomas reikšmingu, nustato reikšmingumo lygį. Remiantis Messier’iu ir kt. (2005), tai leidžia nustatyti, kiek detaliai auditorius turės tikrinti finansinių ataskaitų atskiras sritis, o tai leidžia planuoti audito trukmę ir išteklius;
- antra – audito rizikos valdymui – kuo mažesnė reikšmingumo riba nustatoma, tuo didesnė procedūrų apimtis yra reikalinga siekiant sumažinti kylančias rizikas iki priimtino dydžio. Remiantis Žukauskaite ir Daujotaite (2022), auditoriai turi vertinti įvairius reikšmingo iškraipymo veiksnius, kurie lemia audito rizikos lygį ir daro įtaką jos valdymui. Toks įvertinimas leidžia užtikrinti, jog finansinės ataskaitos nebus reikšmingai iškraipytos;
- trečia – auditoriaus nuomonės formavimui – auditorius nustato klaidas, kurios gali būti reikšmingos ir pateikia išvadas apie nagrinėjamas finansines ataskaitas. Remiantis Kumor’u ir Mackowiak’u (2018), auditoriai nustato iškraipymus, kurie yra lyg atskaitos taškas atrenkant, kurios klaidos laikytinos reikšmingomis, tai esminis auditoriaus sprendimas formuojant nuomonę;
- ketvirta – finansinės atskaitomybės patikimumui – pati reikšmingumo koncepcija leidžia auditoriams sukcentruoti dėmesį į tas sritis, kurios labiausiai veikia įmonės finansinę būklę ir vartotojų, investuotojų priimamus sprendimus. Remiantis Kumor’u ir Mackowiak’u (2018), tai svarbus atskaitos taškas vertinant, ar tam tikra sritis daro poveikį finansinių ataskaitų patikimumui.

Apibendrinant, iš vidinės auditoriaus pusės, reikšmingumo koncepcija audite yra kertinė dalis, kuri leidžia auditoriui veiksmingai planuoti audito procedūras, leidžia sumažinti audito riziką ir padidina finansinių ataskaitų patikimumą investuotojams. Taip pat ši koncepcija yra neatsiejama nuo auditoriaus nuomonės formavimo, kadangi reikšmingumas nurodo, ar audituojamos finansinės ataskaitos atspindi tikrą ir teisingą vaizdą (320-asis Tarptautinis audito standartas, 2009).

Reikšmingumo koncepcija taip pat yra svarbi ir vertinant iš **išorinės** tai yra finansinės informacijos vartotojų, **perspektyvos**, ypač investuotojų. Investuotojai siekdami priimti pagrįstus ekonominius sprendimus, vertindami audituotas finansines ataskaitas, turi kreipti dėmesį į reikšmingumą, nes jis nusako kelis aspektus (žr. 2 pav.):

2 pav. Reikšmingumo koncepcijos svarba iš išorinės informacijos vartotojų perspektyvos

- pirma – finansinių ataskaitų patikimumą – audituotos finansinės ataskaitos, o jose auditoriaus nustatyta reikšmingumo riba, gali suteikti naudingos informacijos investuotojams apie klaidas bei neatitikimus, kurie laikomi svarbiais (Choudhary ir kt., 2019);
- antra – investicinių sprendimų pagrįstumą – jei reikšmingumo riba yra atskleista, investuotojai gali patikimiau vertinti, suvokti ataskaitų tikslumą, galimas neaptiktas klaidas (Christensen ir kt., 2020);
- trečia – rizikos vertinimą – investuotojai, žinodami, kokį reikšmingumą nustato auditorius (kartu su kita informacija), gali tiksliau įsivertinti kylančias finansines rizikas, galimus klaidų poveikius sprendimams (Eilifsen ir kt., 2021);
- ketvirta – audito kokybę – reikšmingumo atskleidimas finansinėse ataskaitose investuotojams gali signalizuoti apie auditoriaus darbo kokybę, pastangas, įdėta darbą. Jei nustatyta mažesnė riba, investuotojai gali suprasti, jog ataskaitos buvo tikrinamos akyliau, jei riba didesnė, investuotojai gali susidaryti nuomonę, jog auditorius įdėjo mažiau darbo. Tad reikšmingumas gali būti suprantamas kaip netiesioginis audito kokybės rodiklis (Choudhary ir kt., 2019).

Taigi, vertinant iš išorės perspektyvos, reikšmingumo atskleidimas finansinėse ataskaitose suteikia papildomos informacijos investuotojams, suteikia papildomą vertę, kadangi leidžia patikimiau vertinti informaciją priimant investicinius sprendimus, net ir tuo atveju, jei investuotojai neturi pakankamai patirties ir žinių, kad galėtų suprasti auditoriaus darbo procesus. Remiantis nagrinėta literatūra, išskiriama, jog reikšmingumo dydžio parinkimas ir atskleidimas turi įtakos auditoriaus darbo apimčiai, kokybei, rizikos vertinimui, o tai turi įtakos audituotų finansinių ataskaitų patikimumui bei tiesiogiai veikia investuotojų suvokimą ir jų investicinių sprendimų priėmimą.

1.1.1. Audito reikšmingumo samprata audito standartų požiūriu

Audito reikšmingumo sąvoka yra plačiai naudojama audito standartuose kai kalbama apie finansinių ataskaitų auditą. Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleistuose Tarptautiniuose audito standartuose (toliau TAS) reikšmingumo sąvoka sutinkama neviename standarte.

320-asis TAS „Reikšmingumas planuojant ir atliekant auditą“ (320-asis Tarptautinis audito standartas, 2009), reikšmingumas apibrėžiamas kaip reikšmingi iškraipymai, jei galima numanyti, jog jie gali daryti įtaką finansinių ataskaitų vartotojams ir jų priimamiems sprendimams. Taip pat

reikšmingumas aptariamas kaip sprendimai, kurie gali būti reikšmingi finansinių ataskaitų vartotojams, atsižvelgiant į jų kaip tam tikros grupės finansinės informacijos poreikius. Prieš priimdamas sprendimą apie audito ataskaitas, auditorius daro prielaidas, jog finansinių ataskaitų vartotojai yra išsilavinę verslo, apskaitos ir ūkinės veiklos srityse, jog geba suprasti ir nagrinėti ataskaitose pateikiamą informaciją, taip pat žino, jog finansinėse ataskaitose yra svarbūs reikšmingumo lygiai. Taip pat sutinka su neišvengiamai atsiradusiais neapibrėžtumais ir remiantis ataskaitomis geba priimti pagrįstus sprendimus.

Auditorius, planuodamas auditą, priima tam tikrus sprendimus dėl iškraipymų dydžio, kurie bus laikomi reikšmingais viso audito metu. Šie sprendimai tampa esminiais nustatant rizikų vertinimo procedūras ir jų pobūdį, apimtį, trukmę, nustatant ir vertinant reikšmingų iškraipymų riziką ir tolesnes audito procedūras.

450-asis TAS „Audito metu nustatytų iškraipymų vertinimas“ (450-asis Tarptautinis audito standartas, 2009) yra glaudžiai susijęs su 320-uju TAS, kadangi nurodo, kaip reikšmingumas yra suprantamas ir vertinamas, kai kalbama apie iškraipymų ir, jei yra, neištaisytų iškraipymų poveikį auditui ir finansinėms ataskaitoms. Pagal 450-ąjį TAS auditorius audito metu nustato iškraipymus, kurie yra reikšmingi ir gali daryti poveikį finansinėms ataskaitoms. Prieš juos vertindamas, auditorius turi iš naujo įvertinti reikšmingumą, kuris buvo nustatytas prieš pradėdant auditą (kadangi faktiniai rezultatai tuo metu dar gali būti nežinomi) remiantis 320-uju TAS, kad galėtų užtikrinti, jog reikšmingumo dydis yra tinkamas atsižvelgiant į audituojamos įmonės esamus finansinius rezultatus. Priežastys, dėl kurių iškraipymai gali atsirasti: duomenų netikslumas, praleista svarbi informacija finansinėse ataskaitose, apskaitinio įvertinimo netikslumas, netinkamų apskaitos metodų parinkimas ir taikymas. Tad auditorius turi atsižvelgti į minimas priežastis ir nuspręsti, ar atskiri identifikuoti iškraipymai gali būti reikšmingi finansinių ataskaitų požiūriu, ir ar jų sukeltą poveikį galėtų kompensuoti kiti aptikti iškraipymai.

200-ajame TAS „Bendrieji nepriklausomo auditoriaus tikslai ir audito atlikimas pagal tarptautinius audito standartus“ (200-asis Tarptautinis audito standartas, 2009) reikšmingumas yra aptariamas bendrame audito kontekste kaip auditoriaus profesinio sprendimo dalis, kai auditorius turi įvertinti, ar pateiktos finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai klaidingos dėl apgaulės ar klaidų rizikos.

700-asis TAS „Nuomonės apie finansines ataskaitas sudarymas ir pateikimas“ (700-asis Tarptautinis audito standartas, 2015) yra glaudžiai susijęs su reikšmingumu, jis svarbus vertinant reikšmingumą, kadangi išvadose auditorius turi atskleisti, ar finansinėse ataskaitose nepastebėta reikšmingų iškraipymų, ar finansinės ataskaitos pateikia tikrą ir teisingą vaizdą. Auditoriaus nuomonės išvadose suformulavimas grindžiamas tuo, ar auditorius gavo pakankamą užtikrinimą dėl finansinėse ataskaitose pateiktos informacijos, ar finansinės ataskaitos nėra reikšmingai iškraipytos.

701-asis TAS „Pagrindinių audito dalykų pateikimas nepriklausomo auditoriaus išvadoje“ (701-asis Tarptautinis audito standartas, 2015) taip pat siejasi su audito reikšmingumu, tačiau ne taip tiesiogiai. Standartas nusako, kaip auditorius turi atskleisti esminius klausimus ir pastabas, kurie, jo nuomone, buvo svarbiausi audituojant finansines ataskaitas. Tie klausimai dažnai susiję su sritimis, kuriose rizika yra didžiausia, o tai tiesiogiai siejasi su audito reikšmingumu. Kadangi, auditorius privalo atkreipti dėmesį, į tas sritis, kurios, jo nuomone, gali turėti didžiausią poveikį finansinių ataskaitų naudotojams ir jų priimamiems sprendimams.

Taigi, aptarus kelis tarptautinius audito standartus pastebima, kad visi jie yra vienaip ar kitaip susiję, visuose juose yra užsimenama apie reikšmingumą ir jo svarbą, vertinimą. Jei vertinami iškraipymai, atsižvelgiama į nustatytą reikšmingumo dydį, jei kalbama apie bendrąsias auditoriaus nuostatas, pabrėžiama, jog vertinimas, kas yra reikšminga, priklauso nuo auditoriaus nuomonės, supratimo. Svarbu paminėti tai, jog tarptautiniuose audito standartuose yra pateikiamos tik gairės, kuriomis remiantis auditoriai turi priimti profesinius sprendimus atliekant auditą.

1.1.2. Audito reikšmingumo samprata mokslinių tyrimų požiūriu

Audito reikšmingumo samprata užsienio mokslininkų tyrimuose yra nagrinėjama jau seniai. Pasak Chong'o (2015) reikšmingumas – tai esminiai svarbiausi finansinėse ataskaitose pastebimi dalykai, kurie daro poveikį investuotojų ir kitų finansinių ataskaitų naudotojų sprendimų priėmimui. Pabrėžiama, jog nustatant reikšmingumą būtina įvertinti kokybinius ir kiekybinius rodiklius (pavyzdžiui pobūdį, poveikį, išanalizuoti faktus ir aplinkybes), kintamuosius, kurių ribų intervalai svyruoja priklausomai nuo auditoriaus požiūrio. Remiantis DeZoort'o ir kt. (2019) moksliniu tyrimu, reikšmingumas jame apibrėžiamas kaip visas sprendimų procesas, kuris priklauso nuo investuotojo požiūrio, tačiau auditorius turi pats įvertinti, ar tam tikra informacija gali daryti įtaką vartotojų sprendimams. Reikšmingumas čia vertinamas ne vien pagal dydį, skaičių t. y. sumą, bet ir pagal kontekstą, kokią reikšmę tai galėtų daryti sprendimų priėmimui. Viename iš naujesnių straipsnių apie reikšmingumo lygį finansinių ataskaitų audite ir jo įtaką auditoriaus sprendimui Ostapenko (2024) teigia, jog reikšmingumo nustatymas nėra tik techninis skaičiaus parinkimas, tai auditoriaus profesinio sprendimo dalis, kuriam įtaką daro informacijos kiekis, kontekstas, rizikos lygis, finansinių ataskaitų naudotojų interesai. Būtent didelis dėmesys skiriamas vartotojų interesų įvairovei, kadangi auditorius turi suprasti, numanyti, ko siekia vartotojas ir ką tuo atveju laikyti reikšmingu, o ką nereikšmingu. Azuhuvanchery'is ir Baag'as (2021) teigia, jog reikšmingumas yra klaidų suma parodanti, kokios klaidos yra svarbios investuotojams. Netinkamai auditoriaus įvertintas reikšmingumo lygis gali klaidinti tiek auditoriaus išvadas, tiek jas skaitančius vartotojus.

Taip pat ir Lietuvos mokslininkų darbuose yra nagrinėjama reikšmingumo samprata. Remiantis Raziūniene ir Verbickaite (2019) reikšmingumas apibūdinamas kaip klaidų forma, kurioms esant finansinėse ataskaitose nėra atskleidžiamas tikras ir teisingas vaizdas. Autorės taip pat reikšmingumą prilygina dydžiui – maksimaliam galimam iškraipymui, kuris daro įtaką finansinėms ataskaitoms ir jas skaitančių vartotojų sprendimams, kokybinių ir kiekybinių veiksnių sandarai ir išvados pertvarkymo pagrindui. Tai atskleidžia, jog reikšmingumo samprata nėra vienareikšmė ir priklauso nuo viso konteksto. Taip pat reikšmingumo samprata nagrinėjama ir lietuvių autorių vadovėliuose, pasak Lakio (2017) reikšmingumas atliekant auditą apibūdinamas kaip informacija, kuri yra reikšminga, jei jos klaidingas pateikimas, ar visai nepateikimas, gali turėti įtakos investuotojų sprendimams, kuriuos jie priima remiantis nagrinėjamomis finansinėmis ataskaitomis.

Taigi, pastebime, kad tiek tarptautinių audito standartų, tiek Lietuvos ir užsienio mokslininkų požiūriu vieningo ir visose situacijose taikomo audito reikšmingumo apibrėžimo nėra. Svarbu paminėti tai, jog vieningo audito reikšmingumo apibrėžimo nebuvimas leidžia auditoriams patiems (remiantis individualiais profesiniais sprendimais ir analizuojamos informacijos kontekstu) interpretuoti, kas yra reikšminga ir kas nėra.

1.2. Audito reikšmingumo atskleidimo formos

Audito reikšmingumo koncepcija iš teorinio pagrindo virsta praktinę reikšmę turinčia koncepcija, kai pereinama prie audito proceso vykdymo, įgyvendinimo. Reikšmingumas dažnai suvokiamas kaip audito planavime ir vertinime svarbus aspektas, tačiau jis būtinas ir atliekant auditą (450-asis TAS, 2009). Siekiant suprasti, kur reikšmingumas apibrėžiamas galime panagrinėti ir **audito dokumentaciją** bei ataskaitas, kuriose pateikiama auditoriaus išvada.

Pagal 230-ąjį TAS „Audito dokumentavimas“ (2009) auditorius, atlikdamas finansinių ataskaitų auditą, turi parengti audito dokumentus, kuriuose turi būti tinkamai ir teisingai dokumentuojamas pagrindas audito išvadai ir įrodymai, jog auditas atliktas pagal teisinius reikalavimus ir galiojančius audito standartus. Dokumentai, kuriuos rengia auditorius yra jo darbo medžiaga, todėl nėra viešai prieinami, tačiau dokumentus, kuriuose atsispindi reikšmingumas ir jo taikymas galima suskirstyti į grupes pagal audito etapus pagal Datasnipper (2025) pateikiamas gaires bei Arens'o ir kt. (2017) tyrimą:

- audito planavimas – šiame etape auditorius renka informaciją, nustato audito tikslus ir parengia audito strategiją – planą, kuris susideda iš organizacijos veiklos, rizikos ir kontrolės priemonių vertinimo. Siekiant, kad auditas būtų suplanuotas tinkamai, darbo dokumentuose turi būti pateikta visa reikiama informacija: vidaus kontrolė, kliento aprašymas, audito programa, praėjusių metų audito rezultatai (Hayes ir kt., 2014);
- rizikų vertinimas – šiame etape auditoriai vertina rizikas, kurios galėjo turėti įtakos organizacijos finansinėms ataskaitoms. Taip pat nustatoma reikšmingumo riba, įvertinamos audito rizikos sritys, paruošiamos rizikos vertinimo suvestinės, kiti dokumentai;
- audito atlikimas – šiame etape auditoriai renka dokumentus, tikrina kontrolės priemones, atlieka esmines procedūras siekiant užtikrinti, jog finansinės ataskaitos nėra klaidingos, reikšmingai iškraipytos. Taip pat darbo lapuose dokumentuoja atliktas procedūras, reikalingus išteklius;
- nustatytų iškraipymų vertinimas – šiame etape pastebėtų iškraipymų registre surašomi visi iškraipymai, įvertinama jų reikšmingumo riba. Paruošiamas dokumentas su vadovybei pateiktomis klaidomis;
- audito ataskaitos rengimas – audito ataskaitos dokumente auditorius apibendrina gautus įrodymus, pastebėtas klaidas. Pateikia nuomonę apie finansinių ataskaitų tikslumą, reikšmingus iškraipymus (jei tokių yra);
- audito išvados pateikimas – paruošiamas audito išvados projektas, auditorius apibendrina surinktus įrodymus ir pateikia nuomonę dėl finansinių ataskaitų teisingumo (reikšmingų iškraipymų).

Apibendrinant galima teigti, jog audito dokumentacijos tikslas yra padėti auditoriui užtikrinti, jog auditas buvo atliktas tinkamai, laikantis priimtų audito standartų. Dokumentacija yra audito planavimo pagrindas, kuris padėtų auditoriui prireikus kitoms institucijoms įrodyti, jog auditas buvo tinkamai suplanuotas, gauti įrodymai buvo pakankami, audito ataskaita teisinga (Arens ir kt., 2017). Pateikta išvada dėl reikšmingų iškraipymų teisinga, remiantis surinktais dokumentais ir kitais įrodymais.

Išnagrinėjus **auditoriaus išvadą**, kurioje audito reikšmingumas vaidina svarbų vaidmenį, pastebima, kad auditoriaus pateikta audito išvada yra lyg komunikacijos priemonė tarp auditoriaus ir finansinių ataskaitų vartotojų (Hayes ir kt., 2014). Dėl šios priežasties ji turi būti informatyvi, aiški ir objektyvi. Vienas iš svarbiausių kriterijų audito išvadoje yra reikšmingumo kriterijus. Auditorius formuoja išvadą remdamasis tuo, ar finansinėse ataskaitose nustatyti iškraipymai yra reikšmingi (Hayes ir kt., 2014). Reikšmingumo taikymas audito procese užtikrina, jog pateikiamos auditoriaus išvados yra ne tik techniškai teisingos, bet ir informaciniu požiūriu pagrįstos (Arens ir kt., 2017).

Nors auditoriaus parengta audito išvada yra pagrindinis komunikacijos kanalas tarp auditoriaus ir finansinės informacijos vartotojų, joje pateikta informacija dėl reikšmingumo neretai išryškina **atotrūkį tarp lūkesčių ir realybės** (Iwanowicz & Iwanowicz, 2019). Moksliniai tyrimai atspindi, jog finansinės informacijos vartotojai, ypač investuotojai, turi kitokius lūkesčius dėl audito išvados pateikiamos informacijos ir audito reikšmingumo sampratos nei patys auditoriai. Christensen'o ir kt. (2020) tyrime atsispindi tai, jog reikšmingumas padeda investuotojams geriau suprasti audito ribas, tačiau daugelis jų nesupranta reikšmingumo reikšmės. Remiantis Asay'io ir kt. (2023) tyrimu, neprofesionalūs investuotojai mano, kad reikšmingumas nurodo didžiausią leistiną klaidos dydį, arba auditorius garantuoja, kad didesnių klaidų nei nustatyta riba nėra. Todėl dėl šių investuotojų informacijos interpretavimo netikslumų dalis vartotojų gali priimti rizikingus sprendimus (Ma ir kt., 2025).

Svarbu paminėti, jog finansinių ataskaitų vartotojams auditoriaus nustatytas reikšmingumas neretai atrodo per daug aukštas. Dėl šios priežasties kyla audito lūkesčių atotrūkis, tai yra investuotojai tikisi, kad auditorius aptiks daug mažesnius iškraipymus nei leidžia jo nustatytas reikšmingumas. Iwanowicz'ius ir Iwanowicz'ius (2019) pabrėžia, jog atotrūkis tarp auditoriaus sprendimų ir vartotojų lūkesčių gali turėti įtakos investuotojų pasitikėjimui finansinėmis ataskaitomis. Kita priežastis – tai investuotojai iki galo aiškiai nesupranta viso audito proceso, tad dažniau informaciją interpretuoja supaprastintai (Asay ir kt., 2023). Auditoriaus pateikta informacija ne visada būna tinkamai interpretuota ir įvertinta, investuotojai tą informaciją gali vertinti kaip svarbią, o auditorius kaip nereikšmingą (Eilifen ir kt., 2021), arba atvirkščiai – informacija auditoriui atrodys suprantama ir akivaizdi, o investuotojams tai bus nesuprantama.

Taigi, lūkesčių spraga tarp investuotojų ir auditorių reikšmingumo suvokimo gali lemti rizikos suvokimo iškraipymus, klaidinti investuotojus priimant sprendimus.

1.3. Audito reikšmingumo koncepcijos svarba investuotojų priimamiems sprendimams

Reikšmingumo koncepcija audite yra ypač svarbi, kadangi ji užtikrina, kad finansinės ataskaitos pateiktų teisingą ir tikrą įmonės finansinės padėties vaizdą. Reikšmingumo koncepcija yra glaudžiai siejama su investuotojų sprendimų priėmimu, kadangi audito metu nustatytas reikšmingumas nurodo, kokia informacija, kurios sritys ir finansiniai straipsniai bus vertinami atidžiau, detaliau, jai skiriama daugiau darbo valandų ir resursų, o kuri informacija bus laikoma nereikšminga ir nedarančia įtakos nei finansinėms ataskaitoms, nei investuotojų sprendimams (Arens ir kt., 2017).

Šiais laikais dėl tobulėjančių technologijų susidarė ypač palankios galimybės investuoti tiek profesionaliems, tiek neprofesionaliems investuotojams. Remiantis Pasauliniu ekonomikos forumu (WEF, 2024) duomenų skaitmenizacija, finansinių duomenų prieinamumas ir pasiekiamumas yra lengvesnis nei bet kada anksčiau. Dėl šių priežasčių (tarp jų ir investavimo platformų kūrimo)

neprofesionalių investuotojų skaičius pasaulyje išaugo. Remiantis Lietuvos Banko vadovo Gedimino Šimkaus 2025 m. pateiktais duomenimis, investuotojų skaičius Lietuvoje išaugo keturis su puse karto, o neprofesionalių investuotojų valdomų portfelių skaičius padidėjo 58 kartus. Tačiau nepriklausomai nuo to, ar įgudę, ar pradedantys investuotojai, jie patys turi priimti sprendimus dėl investavimo. Reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadoje gali padėti investuotojams pasitikėti pateikta audituota informacija ir sudaryti galimybę priimti informuotus ir pagrįstus ekonominius sprendimus. Tačiau šis teiginys yra lyg prielaida, kadangi remiantis Christensen'o ir kt., (2020) atliktu tyrimu pastebima, jog jis neturi tvirtų, nenuginčijamų įrodymų.

Nepaisant to, neprofesionalūs investuotojai savo ruožtu vertindami audituotas įmonių finansines ataskaitas gali pasielgti dvejopai: pirma, patikimiau vertinti finansinius rodiklius, labiau pasitikėti pateiktais finansiniais duomenimis ir priimti pagrįstus investicinius sprendimus, kadangi auditas suteikia papildomą užtikrinimą dėl ataskaitose pateiktos informacijos teisingumo (Lakis, 2017). Rizikingų sričių identifikavimas padeda suprasti, kurios ataskaitų dalys yra jautrios iškreipimams, o tai leidžia investuotojams objektyviau vertinti esamą įmonės finansinę situaciją (Arens ir kt., 2017). Antra – dėl žinių trūkumo neprofesionalūs investuotojai gali nesuprasti, kokių tikslu reikšmingumas yra atskleidžiamas ataskaitose ir nekreipti dėmesio į auditoriaus pateiktą reikšmingumą (Houghton ir kt., 2009). Taip pat ir rizikos suvokimo, jos vertinimo patirties trūkumas gali lemti klaidingą informacijos interpretavimą, netikslų jos suvokimą (Asay ir kt., 2023). Be to, nepaisant klaidingo informacijos suvokimo, neretai investuotojai turi klaidingų lūkesčių dėl audito supratimo, jie informaciją interpretuoja skirtingai nei auditoriai, tad tai taip pat lemia iškreiptą rizikos suvokimo vaizdą (Christensen ir kt., 2020). Iš to seka ir klaidingai interpretuojamos finansinės ataskaitos bei priimami klaidingi investuotojų sprendimai. Tad, pastaraisiais metais vis didėjant finansinių ataskaitų skaidrumo poreikiui, išliko klausimas dėl reikšmingumo atskleidimo auditoriaus išvados naudos, reikalingumo ir poveikio investuotojams.

2. Audito reikšmingumo atskleidimo investuotojams teoriniai aspektai

Audito reikšmingumas tiesiogiai siejasi su investuotojų galimybe priimti pagrįstus investicinius sprendimus, tad šiame skyriuje bus aptariamos pagrindinės teorijos, naudojamos aiškinant audito reikšmingumos svarbą bei išskirta pagrindinė teorija, kuria remiamasi darbo tyrime.

2.1. Teorijos, aiškinančios audito reikšmingumo svarbą

Reikšmingumo koncepcija audite atlieka tiek praktinę, tiek teorinę funkcijas, auditoriai reikšmingumą pasitelkia kaip įrankį vertinant, kurios sritys gali labiausiai paveikti finansinėse ataskaitose pateiktą informaciją, leidžia geriau suprasti pačių ataskaitų patikimumo prielaidas (Zhu ir kt., 2024). Reikšmingumo sąvoka siejasi ir su ekonominėmis, ir su socialinėmis teorijomis, kurios aiškina finansinių ataskaitų naudotojų sprendimų priėmimo principus. Moksliniai tyrimai atskleidžia, jog reikšmingumo nustatymas tiesiogiai siejasi su auditoriaus profesiniu sprendimu, rizikos vertinimu (Baldauf ir kt., 2015). Tad reikšmingumo nustatymas reikalauja teorinio pagrindimo, kuris leistų suprasti, kodėl auditoriai identifikuoja tam tikras reikšmingumo ribas bei kaip nustatytos ribos ir jų vertinimas veikia pačius finansinių ataskaitų vartotojus.

Toliau šiame skyriuje bus aptartos naudojamos teorijos, kurios paaiškina audito reikšmingumo svarbą ir leidžia reikšmingumą suprasti kaip koncepciją, kuri yra tiek techninis audito elementas, tiek esminis finansinių ataskaitų skaidrumo ir patikimumo garantas (Raziūnienė ir Verbickaitė, 2019).

○ Informacijos naudingumo teorija

Informacijos naudingumo teorija (angl. *Decision Usefulness Theory*) teigia, jog finansinės ataskaitos turėtų būti rengiamos taip, kad teiktų realią naudą vartotojams, kai šie priima sprendimus naudodamiesi informacija, o ne tik galiojančių standartų laikymosi tikslais (Shagiri & Dandago, 2013). Remiantis šia teorija, reikšmingumas finansinėse ataskaitose svarbus ir visuomenei, ne tik auditoriams, įmonių vadovams ir investuotojams. Tad finansinių ataskaitų informacija (įskaitant ir reikšmingumą) turi būti pateikta suprantamai ir prieinama ne tik specialistams. Autoriai taip pat pabrėžia, jog supratimas apie finansinių duomenų svarbą yra ne tik svarbi priemonė auditoriams ir investuotojams, tačiau ir skaidrumo ir informatyvumo priemonė.

Christensen'as ir kt. (2020) savo tyrime taip pat remiasi informacijos naudingumo teorija. Autoriai teigia, jog reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadoje padidina informacijos naudingumą investuotojams, tačiau nereikšmingai veikia investuotojų priimamus sprendimus. Autoriai taip pat pažymi, jog pateikiama reikšmingumo informacija padeda investuotojams įvertinti finansinių ataskaitų patikimumą prieš priimant ekonominius sprendimus.

Eilifsen'as ir kt. (2021) tyrime taip pat vadovaujasi šia teorija, nes siekia ištirti, ar reikšmingumo atskleidimas pagerina investuotojų sprendimų kokybę. Autoriai nagrinėja, ar pateikiami išsamūs, detalūs aiškinimai apie reikšmingumo ribas gali padėti investuotojams suprasti finansinių ataskaitų informaciją. Tyrimo rezultatai rodo, jog investuotojai priima efektyvesnius sprendimus tuo atveju, jei jiems yra pateikiama daugiau audito informacijos (tarp jos ir audito reikšmingumo), o tai didina informacijos vertę investuotojams.

Ma ir kt. (2025) taip pat remiasi informacijos naudingumo teorija, nes tyrime stengiasi išsiaiškinti, ar reikšmingumo atskleidimas kartu su pagrindinių audito dalykų atskleidimu padidina investuotojų informacijos suvokimą, ar informacija yra suvokiama kaip reikšminga ir naudinga. Autoriai, vertindami pateikiamą informaciją, daro išvadą, jog informacija yra naudinga tiek, kiek ji pagerina investuotojo gebėjimus priimti sprendimus, taip pat leidžia suprasti, jog ne visa pateikiama informacija gali būti laikoma naudinga ir informatyvia investuotojams.

Taigi, apibendrinant, finansinės ataskaitos turėtų būti laikomos ne tik specialistams, tačiau ir visuomenei prieinamu informacijos šaltiniu. Audito reikšmingumas jose turėtų būti viena iš pagrindinių priemonių, kurios padeda finansinės informacijos naudotojams didinant jose pateikiamos informacijos naudingumą, kai investuotojai siekia priimti pagrįstus sprendimus. Informacijos naudingumo teorija suteikia minėtiems tyrimams teorinį pagrindą, o tyrimų rezultatai patvirtina, jog aiškus ir informatyvus reikšmingumo atskleidimas audituotose finansinėse ataskaitose gali sumažinti tikimybę atsirasti klaidoms investuotojų priimamų svarbių sprendimų metu.

- **Informacijos asimetrijos teorija**

Informacijos asimetrijos teorija (angl. *Information Asymmetry Theory*) teigia, kad finansų (ar kitoje) rinkoje egzistuoja situacijų, kai rinkos dalyviai neturi vienodos informacijos, viena pusė turi daugiau ir patikimesnės informacijos nei kita (Majić ir kt., 2015). Tokia situacija reiškia, jog, pavyzdžiui, finansinių ataskaitų audito metu, vadovybė gali turėti informacijos apie įmonės finansinę būklę ir rizikas, kuri nėra atskleista investuotojams, nėra tiesiogiai pasiekama ir kitaip prieinama kitiems informacijos vartotojams (Christensen ir kt., 2020), o tai gali lemti klaidingus investuotojų priimamus sprendimus.

Ruhnke'nis ir kt. (2018) atliktame tyrime atskleidžia, jog audito reikšmingumas gali paveikti investuotojų sprendimus, kadangi jis suteikia papildomos naudingos informacijos investuotojams apie finansines ataskaitas. Investuotojai galėdami atsižvelgti į informaciją apie reikšmingumą gali tiksliau vertinti rizikas, o tai sumažina neapibrėžtumą ir klaidas priimant sprendimus. Tyrime minima ir tai, jog informacijos asimetrijos mažinimui reikšmingumas svarbus tiek, kiek investuotojai geba juo pasinaudoti ir jį interpretuoti.

Iwanowicz'iaus ir Iwanowicz'iaus (2019) tyrimas parodė, jog aiškus reikšmingumo informacijos atskleidimas finansinėse ataskaitose mažina audito lūkesčių spragą, kylančią tarp auditorių ir investuotojų. Informacijos pateikimas padeda vartotojams tiksliau suprasti audito ribas, mažina kylančių klaidų riziką, o investuotojams padeda tiksliau įvertinti finansinę informaciją prieš priimant sprendimus.

Christensen'as ir kt. (2020) atliktame tyrime atskleidžia, jog aiškus reikšmingumo atskleidimas audituotose ataskaitose sumažina investuotojų neužtikrintumą dėl informacijos trūkumo. Investuotojai gali patikimiau įvertinti, kurie iškraipymai, klaidos yra svarbios, o tai sumažina informacijos asimetriją rinkoje ir didina investuotojų pasitikėjimą finansine informacija. Tačiau autoriai taip pat išskiria, kad ne visada investuotojai naudoja reikšmingumo informaciją sprendimų priėmimui, nors iš auditoriaus perspektyvos atrodytų, kad tai gali sumažinti informacijos asimetriją.

Ma ir kt. (2025) nagrinėja kaip reikšmingumo ir pagrindinių audito dalykų atskleidimas daro įtaką investuotojų supratimui apie rizikas ir finansines ataskaitas. Tyrime atskleidžiama, jog tokie

informacijos parodymai mažina auditoriaus ir vartotojų žinių atotrūkį, o tai leidžia investuotojams patikimiau įvertinti informaciją ir priimti pagrįstus sprendimus. Autoriai taip pat teigia, kad kai reikšmingumas nėra atskleidžiamas, investuotojai, dėl informacijos trūkumo, negeba tinkamai įvertinti informacijos patikimumo, o tai sukuria atotrūkį tarp to kaip investuotojai ir auditoriai suvokia informaciją ir jos tikslumą.

Taigi, apibendrinant, informacijos asimetrijos teorija paaiškina audito reikšmingumo atskleidimo svarbą investuotojams ir kitiems finansinės informacijos vartotojams. Reikšmingumo atskleidimas sumažina informacijos pusiausvyros trūkumą tarp įmonių vadovybės, auditorių ir investuotojų, o tai leidžia jiems priimti tikslesnius, pagrįstesnius sprendimus. Minėti tyrimai parodo, jog audito reikšmingumo atskleidimas audituotose finansinėse ataskaitose gali daryti tiesioginį poveikį investuotojų priimamiems sprendimams, sumažinti klaidų tikimybę, stiprinti pasitikėjimą ataskaitomis.

○ **Rizika pagrįsto audito teorija**

Rizika pagrįsto audito teorija (angl. *Risk-Based Auditing Theory*) aiškina, kaip turėtų būti planuojamas ir vykdomas auditas atsižvelgiant į finansinių ataskaitų iškraipymų rizikas. Tarptautiniuose audito standartuose pabrėžiama, jog auditas turi būti atliekamas įvertinus reikšmingo iškraipymo rizikas (315-asis TAS, 2019), o audito procedūros turi būti planuojamos ir atliekamos atsižvelgiant į nustatytas rizikingas sritis, kurios gali daryti didžiausią poveikį finansinėms ataskaitoms (330-asis TAS, 2009).

Remiantis minėtais TAS, pagrindiniai principai rizika pagrįsto audito teorijoje:

- rizikingų sričių identifikavimas, rizikos vertinimas. Auditorius įvertina rizikos veiksnius, kurie gali lemti netikslumus finansinėse ataskaitose;
- reikšmingumo nustatymas. Auditorius išsamiai vertina ne visas sritis, o tik tas, kuriose atsiradę netikslumai gali paveikti vartotojų sprendimus;
- audito procedūrų planavimas atsižvelgiant į rizikingas sritis.

Messier'is ir kt. (2005) tyrime atskleidžia, jog audito reikšmingumo nustatymas atsižvelgia į galimą klaidų, iškraipymų poveikį investuotojų, finansinių ataskaitų vartotojų sprendimams. Tai siejasi su rizika pagrįstu auditu, kadangi auditoriai koncentruojasi į sritis, kuriose yra didžiausia klaidų rizika, o reikšmingumo riba padeda nustatyti, kurios klaidos turi būti laikomos reikšmingomis.

Hayes'as ir kt. (2014) reikšmingumą aprašo kaip planavimo priemonę, kurią naudojant vertinama audito rizika ir audito procedūros. Rizika pagrįsto audito teorija atsispindi per prioritetų nustatymą. Auditorius turi skirti daugiau dėmesio aukštos rizikos sritims identifikuoti, o mažoms ne tiek daug, nes jos laikomos nedarantiomis didelės įtakos sritimis.

Baldauf ir kt. (2015) atliktame tyrime nagrinėja, kaip nustatyta audito rizika ir reikšmingumas daro įtaką audito planavimo procesui. Autoriai teigia, kad reikšmingumo lygis padeda auditoriams nustatyti, kurios sritys turi būti audituojamos skiriant joms daugiau dėmesio, o kurioms galima skirti mažiau dėmesio dėl mažesnės rizikos. Šis tyrimas parodo rizika pagrįsto audito principą – auditas yra proporcingas finansinės informacijos rizikai.

Arens'as ir kt. (2017) pateikia, jog audito planavimas turi būti pagrįstas rizikos vertinimu, o reikšmingumo nustatymas turi būti laikomas pagrindiniu instrumentu, kuris leidžia auditoriui nustatyti audito tikslus. Autoriai taip pat pabrėžia, jog rizika grįstas auditas orientuojasi į tas sritis, kuriose iškraipymai, netikslumai galėtų labiausiai paveikti investuotojų ir kitų informacijos vartotojų sprendimų priėmimą.

Ostapenko (2024) atliktame tyrime akcentuoja, jog audito reikšmingumo nustatymas yra profesinis auditoriaus sprendimas, kuris tiesiogiai siejasi su audito rizikos vertinimu. Išsamus ir aiškus reikšmingumo atskleidimas leidžia finansinių ataskaitų vartotojams suprasti, kurios klaidos galėjo būti praleistos. Taip pat atskleidžia, kaip auditorius identifikavo rizikingas sritis. Šie teiginiai atitinka rizika grįsto audito principus, kai auditorius išteklius paskirsto pagal rizikas.

Apibendrinant, visuose aptartuose tyrimuose, knygose, šaltiniuose reikšmingumas veikia kaip rizikos indikatorius, kuris padeda auditoriams planuoti auditą pagal rizikas, o informacijos vartotojams ir investuotojams suteikia supratimą apie auditą. Audito reikšmingumas yra priemonė, kuri padeda įgyvendinti rizika pagrįsto audito teoriją praktiškai. Nustačius reikšmingas klaidas, auditorius gali efektyviau planuoti audito procedūras remiantis rizikomis, o tai gali padėti investuotojams vertinant informaciją ir priimant sprendimus.

Taigi, apibendrinant pagrindines teorijas, kurios analizuotos siekiant įsigilinti į audito reikšmingumą, galima sudaryti lentelę, kurioje atsispindi taikytos teorijos, reikšmingumo sąvokos taikymas nagrinėtuose tyrimuose, rizikos ir reikšmingumo ryšys bei pagrindinės tyrimų išvados (žr. 1 lentelė).

1 lentelė. Teorijos aiškinančios audito reikšmingumo svarbą

Šaltinis	Taikyta teorija	Reikšmingumo samprata	Reikšmingumo ir rizikos ryšys	Tyrimo išvados
Christensen ir kt. (2020)	Informacijos naudingumo teorija	Reikšmingumas kaip priemonė didinti finansinių ataskaitų patikimumą.	Padeda investuotojams geriau įvertinti galimą iškraipymų riziką prieš priimant sprendimus.	Didinamas informacijos naudingumas ir ekonominių sprendimų pagrįstumas.
Eilifsen ir kt. (2021)	Informacijos naudingumo teorija	Išsamūs paaiškinimai apie reikšmingumo ribas – vertinga informacija.	Daugiau audito informacijos mažina neapibrėžtumą ir padeda vertinti rizikas.	Investuotojai priima efektyvesnius sprendimus gavę detalesnę audito informaciją.
Ma ir kt. (2025)	Informacijos naudingumo teorija	Reikšmingumas ir pagrindinių audito dalykų atskleidimas lyg priemonė didinti patikimumui.	Geresnis rizikų supratimas stiprina sprendimų kokybę.	Papildomos audito informacijos atskleidimas didina jos vertę vartotojams.
Ruhnke ir kt. (2018)	Informacijos asimetrijos teorija	Reikšmingumas –tai informacija, padedanti tiksliau vertinti riziką.	Reikšmingumo žinojimas mažina sprendimų neapibrėžtumą.	Didėja sprendimų kokybė ir mažėja klaidų tikimybė.
Iwanowicz & Iwanowicz (2019)	Informacijos asimetrijos teorija	Reikšmingumas kaip audito ribų paaiškinimo priemonė.	Aiškus atskleidimas mažina lūkesčių spragą tarp auditorių ir investuotojų.	Mažinama audito lūkesčių spraga ir sprendimų klaidų rizika.

1 lentelė tęsinys. Teorijos aiškinančios audito reikšmingumo svarbą

Šaltinis	Taikyta teorija	Reikšmingumo samprata	Reikšmingumo ir rizikos ryšys	Išvados
Christensen ir kt. (2020)	Informacijos asimetrijos teorija	Reikšmingumas kaip informacijos skaidrumo priemonė.	Aiškus atskleidimas mažina informacijos trūkumą ir rinkos neapibrėžtumą.	Mažinama informacijos asimetrija, didinamas investuotojų pasitikėjimas.
Ma ir kt. (2025)	Informacijos asimetrijos teorija	Reikšmingumas – priemonė mažinti žinių atotrūkį tarp auditoriaus ir vartotojų.	Aiškesnis rizikų supratimas leidžia priimti pagrįstesnius sprendimus.	Mažinamas informacinis atotrūkis tarp rinkos dalyvių.
Messier ir kt. (2005)	Rizika grįsto audito teorija	Reikšmingumas – tai riba padedanti nustatyti reikšmingas klaidas.	Koncentruojamasi į didžiausios klaidų rizikos sritis.	Reikšmingumas siejamas su poveikiu investuotojų sprendimams.
Hayes ir kr. (2014)	Rizika grįsto audito teorija	Reikšmingumas – planavimo priemonė vertinant audito riziką ir parenkant procedūras.	Daugiau dėmesio aukštos rizikos reikšmingoms sritims.	Reikšmingumas padeda optimizuoti audito apimtį ir efektyviai paskirstyti dėmesį.
Baldauf ir kt. (2015)	Rizika grįsto audito teorija	Reikšmingumo lygis padeda išskirti audituojamas sritis.	Auditas proporcingas finansinės informacijos rizikai.	Reikšmingumas veikia auditoriaus darbo apimtį ir dėmesio paskirstymą.
Arens ir kt. (2017)	Rizika grįsto audito teorija	Reikšmingumas – pagrindinis įrankis audito tikslams nustatyti.	Orientuojamasi į sritis, kurios gali labiausiai paveikti vartotojų sprendimus.	Reikšmingumas ir rizika – esminiai planavimo elementai, lemiantys audito kryptį.
Ostapenko (2024)	Rizika grįsto audito teorija	Reikšmingumas – auditoriaus profesinis sprendimas.	Tiesiogiai susietas su audito rizikos vertinimu.	Aiškus reikšmingumo atskleidimas didina finansinių ataskaitų skaidrumą.

Taigi, galima teigti, jog nagrinėtos teorijos atskleidžia audito reikšmingumo vaidmenį audito procese. Audito reikšmingumą pagrįstai galima laikyti ne tik techniniu elementu, tačiau ir svarbia priemone, kuri užtikrina finansinių ataskaitų skaidrumą, patikimumą ir stiprina investuotojų pasitikėjimą jomis. Informacijos naudingumo teorija akcentuoja, kad informacija yra naudinta tiek, kiek ji padeda investuotojams ir kitiems informacijos vartotojams priimti geresnius investicinius sprendimus. Informacijos asimetrijos teorija išryškina auditoriaus vaidmenį mažinant atotrūkį tarp įmonės, auditorių ir investuotojų. Rizika grįsto audito teorija akcentuoja auditoriaus profesinį sprendimą, rizikos vertinimą, audito planavimą, akcentuoja reikšmingumo svarbą.

Vis dėlto, atsižvelgiant į šio darbo problemą – kaip audito reikšmingumo atskleidimas audito ataskaitose veikia neprofesionalių investuotojų sprendimų priėmimą – tinkamiausią teorinį pagrindą sudaro **informacijos naudingumo teorija**, kuri finansinę ir audito informaciją vertina remiantis tuo, ar ji padeda informacijos vartotojams priimti pagrįstus sprendimus, ar yra naudinga (IASB, 2018). Audito reikšmingumo atskleidimas vertinamas kaip papildomas elementas, kuris gali padėti investuotojams geriau suprasti finansines ataskaitas, vertinti jų patikimumą, audito darbą, mažinti klaidų tikimybę sprendimų priėmimo metu. Taip pat šios teorijos pagalba galima patikrinti, ar reikšmingumo atskleidimas audito išvadose yra naudingas investuotojams, ar tai daro poveikį jų

priimamiems sprendimams. Dėl šių priežasčių šiame darbe **informacijos naudingumo teorija** (angl. *Decision Usefulness Theory*) pasirenkama kaip pagrindinė teorija.

2.2. Reikšmingumo vertinimas audite

Reikšmingumo vertinimas audite atskleidžia reikšmingumo rūšis, leidžia įvertinti įtaką auditoriaus nuomonei, audito apimčiai.

2.2.1. Reikšmingumo rūšys audite

Auditoriai skirtinguose atliekamo audito etapuose naudoja skirtingus reikšmingumo apibrėžimus, kurie apibūdina skirtingas reikšmingumo rūšis. Audito ataskaitose yra sutinkamos sąvokos: bendrasis reikšmingumas, bendrasis darbinis reikšmingumas, veiklos reikšmingumas, konkretus reikšmingumas ir kita. Tad toliau trumpai aptartos kelios svarbiausios ir dažniausiai sutinkamos sąvokos:

Bendrasis reikšmingumas – tai didžiausias finansinių ataskaitų informacijos kiekis, klaida, kuri, jei bus neteisingai pateikta, nebus ištaisyta ar liks neatskleista, gali turėti įtakos naudotojų sprendimų priėmimui (NSW ICAC, 2015). Tai pagrindinė reikšmingumo riba, kuri nustatoma finansinėms ataskaitoms kaip visumai, išreiškiama procentine dalimi nuo pelno, bendro turto ar bendrųjų pajamų (Clearline CPA, 2025).

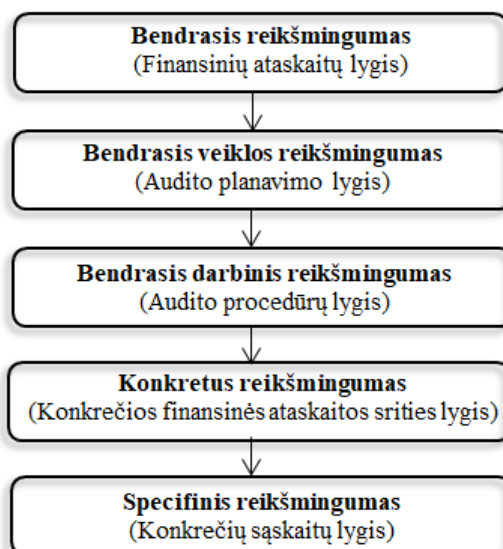
Bendrasis veiklos reikšmingumas – tai auditoriaus nustatyta suma, kuri yra mažesnė už bendrąjį darbinį reikšmingumą, skirta reikšmingų netikslumų rizikos sumažinimui iki priimtino lygio. Veiklos reikšmingumas skirtas užtikrinti, jog audito procedūros būtų nukreiptos į tas sritis finansinėse ataskaitose, kuriose reikšmingų klaidų rizika yra didžiausia (Clearline CPA, 2025). Šis reikšmingumas naudojamas planuojant auditą (320-asis TAS, 2009).

Bendrasis darbinis reikšmingumas – remiantis 320-uosiu TAS (2009), tai tam tikra auditoriaus nustatyta suma, kuri yra mažesnė nei finansinių ataskaitų nustatytas reikšmingumo dydis. Šis dydis naudojamas atliekant konkrečias audito procedūras ir yra reikalingas tam, kad būtų galima sumažinti tikimybę iki priimtino lygio, jog iškraipymų kiekis bus didesnis nei finansinių ataskaitų nustatytas reikšmingumo dydis.

Konkretus reikšmingumas – šis reikšmingumas taikomas, kai kalbama apie tam tikrų rūšių sritis, operacijų grupes, tokias kaip vadovybės ar auditorių atlyginimai, tam tikrų teisės aktų laikymasis, premijos, sandoriai su susijusiomis šalimis ir kita jautria informacija (NSW ICAC, 2015). Jų atžvilgiu tikėtina, jog ir mažesni (negu nustatyta visai visumai) reikšmingumo iškraipymai gali daryti įtaką finansinių ataskaitų vartotojų ekonominiams sprendimams (Lakis, 2017).

Specifinis reikšmingumas – tai riba, nustatyta tam tikrai konkrečiai sričiai ar sąskaitai, kuri skirta sumažinti tikimybei, kad bendra neatitikimų, neaptiktų klaidų suma viršys bendro reikšmingumo lygį (Hayes ir kt., 2014).

Išvardinti reikšmingumai vienas su kitu tarpusavyje siejasi hierarchijos principu t. y. žemesni lygiai priklausomi nuo aukštesnių lygių, padeda auditoriams susidaryti bendrą vaizdą apie finansinių ataskaitų tikslumą (320-asis TAS, 2009). Kiekvienas žemiau einantis lygis yra mažesnis už aukštesnį, kadangi auditoriaus siekis yra sumažinti kylančią riziką, kad klaidos viršys bendrąjį reikšmingumą. Reikšmingumų hierarchijos schema pavaizduota žemiau (žr. 3 pav.).

3 pav. Reikšmingumo hierarchijos schema

Verta paminėti ir tai, jog audito reikšmingumas gali būti skirstomas ir pagal aprėptį bei vertinimo fokusą (žr. 2 lentelė). Skirstymas leidžia išsamiau atskleisti reikšmingumo taikymo logiką audito proceso metu ir jo reikšmę finansinės informacijos vartotojams, ypač investuotojams (Arens ir kt, 2017).

2 lentelė. Audito reikšmingumo skirstymas pagal aprėptį ir fokusą

Skirstymas	Apibūdinimas	Šaltiniai	Taikymas
Pagal aprėptį	Nurodo, kur ir koku mastu reikšmingumas taikomas finansinėse ataskaitose	Ostapenko (2024)	Bendrasis reikšmingumas – nustatomas audito planavimui, jog apribotų galimų iškreipimų poveikį.
		Baldauf ir kt. (2015), Messier ir kt. (2005)	Bendrasis veiklos reikšmingumas – mažesnis už bendrąjį, taikomas konkrečioms audito procedūroms.
		Hayes ir kt. (2014), Arens ir kt. (2017)	Specifinis reikšmingumas – taikomas atskiroms sąskaitoms, operacijoms, atskleidimams, konkrečiai sričiai.
Pagal fokusą	Nurodo, kaip ir koku požiūriu reikšmingumas vertinamas	Arens ir kt. (2017)	Kiekybinis fokusas – pinigine ar procentine išraiška, techninis vertinimas.
		Ostapenko (2024), Hayes ir kt. (2014)	Kokybinis fokusas – iškreipimo pobūdis, jo svarba informacijos vartotojui.
		Christensen ir kt. (2020), Ma ir kt. (2025)	Į vartotoją orientuotas fokusas – poveikis investuotojų sprendimams, jų pagrįstumui, informacijos naudingumui.
		Ostapenko (2024), Hayes ir kt. (2014), Baldauf ir kt. (2015)	Specifinis fokusas – derinamas kiekybinis ir kokybinis vertinimas, taikoma konkrečiai sričiai, sąskaitai. Autoriai aptaria pagrindinius principus.

Pateiktoje lentelėje atsispindi pagrindinis reikšmingumo skirstymas pagal aprėptį (apimtį) ir fokusą. Šis skirstymas naudingas siekiant užtikrinti tinkamą audito procedūrų planavimą ir jų atlikimą. Pagal apimtį yra nustatomas bendras reikšmingumas, kuris taikomas visai audituojamai įmonei, jis padeda vertinti finansines ataskaitas ir jų teisingumą kaip visumą (Ostapenko, 2024). Bendrasis

veiklos reikšmingumas naudojamas auditoriaus priimant sprendimus audito proceso planavimo metu (Baldauf ir kt., 2015; Messier ir kt., 2005). Specifinis reikšmingumas taikomas tik konkrečioms sritims, sąskaitoms, o ne visoms finansinėms ataskaitoms, tam, kad sumažėtų tikimybė, jog neištaisytos klaidos t. y. jų suma viršys bendrą nustatytą reikšmingumą (Hayes ir kt., 2014; Arens ir kt., 2017). O pagal fokusą reikšmingumas gali būti tiek kiekybinis (kai reikšmingumas nustatomas pinigine išraiška), tiek kokybinis (kai vertinami iškraipymų pobūdžiai ir kiti kokybiniai veiksniai) (Arens ir kt., 2017; Ostapenko, 2024). Į vartotoją orientuotas fokusas atsižvelgia, kaip finansinių ataskaitų naudotojai priima sprendimus remiantis reikšmingumu, koks reikšmingumo poveikis jų priimamiems sprendimams išryškėja (Christensen ir kt., 2020; Ma ir kt., 2025), o specifinis fokusas taikomas konkrečioms audito dalims, kai auditorius siekia tinkamai suplanuoti audito procedūras (Ostapenko, 2024). Apimtis labiau siejasi su bendru audito planavimo procesu, o fokusas koncentruotas į konkrečias sritis.

Apibendrinant galima teigti, jog reikšmingumo skirstymas pagal aprėptį atskleidžia jo taikymo mastą audito proceso metu (kur ir koku mastu taikomas reikšmingumas), o skirstymas pagal fokusą atskleidžia vertinimo logiką (kaip ir koku požiūriu vertinamas reikšmingumas) ir jo poveikį investuotojų sprendimams. Šis skirstymas yra lyg pagrindas analizei, kaip audito reikšmingumo atskleidimas gali paveikti investuotojų suvokimą apie informacijos vertę, tikslumą ir jų priimamus sprendimus. Skirstymas taip pat užtikrina, kad audito procesas būtų efektyvus, kad kuo daugiau klaidų būtų atrastos, pastebėtos, o investuotojai ir kiti finansinės informacijos vartotojai gautų patikimą informaciją, kuri leistų priimti pagrįstus sprendimus.

2.2.2. Reikšmingumo įtaka auditoriaus nuomonei

Reikšmingumo įtaka auditoriaus nuomonei yra didelė, kadangi auditoriaus sprendimai tiesiogiai priklauso nuo to, koki reikšmingumą auditorius nustatys audito proceso metu. Nustatytas reikšmingumas formuoja audito planavimo procesą, sprendimus dėl procedūrų, sprendimus dėl galutinės auditoriaus išvados (Baldauf ir kt., 2015). Auditoriai remiasi reikšmingumu vertindami, kiek audito įrodymų turės surinkti, kurias sritis tikrinti atidžiau, išsamiau, o tai lemia, ar audito metu nustatyti neatitikimai, klaidos bus laikomos reikšmingomis, ar nedarančiomis įtakos, o visa tai daro įtaką ir pačio auditoriaus nuomonei (Baldauf ir kt., 2025). 700-asis TAS (persvarstytas) „Nuomonės apie finansines ataskaitas susidarymas ir pateikimas“ (2015) apibrėžia teigiamos auditoriaus nuomonės tipą:

- Nemodifikuota / besąlyginė nuomonė – auditorius pareiškia šią nuomonę, jei padaro išvadą, jog nagrinėtos finansinės ataskaitos visais reikšmingais aspektais yra parengtos pagal priimtą finansinės atskaitomybės tvarką. Pastebėti netikslumai finansinėse ataskaitose yra **nereikšmingi, ir nedaro jokios įtakos** finansinių ataskaitų vartotojų priimamiems ekonominiams sprendimams.

705-asis TAS „Nuomonės modifikavimas nepriklausomo auditoriaus išvadoje“ (2015) nustato kaip reikšmingumas lemia pateikiamos auditoriaus nuomonės tipą:

- modifikuota / sąlyginė nuomonė – auditorius pareiškia šią nuomonę, jei surinkus pakankamai įrodymų padaro išvadą, jog aptikti iškraipymai yra reikšmingi, tačiau jie nėra paplitę, arba auditorius negali surinkti tinkamų audito įrodymų, kurie pagrįstų jo nuomonę apie iškraipymus, tačiau vis vien padaro išvadą, jog neaptiktų iškraipymų poveikis galėtų būti reikšmingas finansinėms ataskaitoms, tačiau nėra jose paplitęs;

- neigiama nuomonė – tokią nuomonę auditorius pareiškia, jei surinkus pakankamai įrodymų, auditorius padaro išvadą, jog aptikti iškraipymai yra reikšmingi ir paplitę finansinėse ataskaitose. Kitaip tariant, pastebėti netikslumai yra tokie **dideli ir svarbūs**, kad bendrasis pateiktų finansinių ataskaitų teisingumas yra abejotinas ir dėl to finansinių ataskaitų vartotojai galėtų priimti klaidingus sprendimus (Lakis, 2017);
- atsisakymas pareikšti nuomonę – auditorius atsisako pareikšti nuomonę, jei jis negali surinkti tinkamų audito įrodymų, kurie pagrįstų jo nuomonę apie iškraipymus, tačiau padaro išvadą, jog neaptikti iškraipymai (jei tokių būtų) galėtų būti ir reikšmingi, ir paplitę nagrinėjamos finansinėse ataskaitose.

Taigi, šis skirstymas parodo, kad reikšmingumas ir iškraipymai tiesiogiai nulemia auditoriaus galutinį sprendimą dėl auditoriaus nuomonės pobūdžio, jie yra lyg pamatas formuojant nuomonę. Reikšmingumo nustatymas audito proceso metu nėra tik techninis žingsnis, jis yra pagrindinis veiksnys, kuris nulemia auditoriaus išvadą ir poveikį finansinių ataskaitų vartotojų ir investuotojų sprendimams.

2.2.3. Reikšmingumo įtaka audito apimčiai

Audito reikšmingumas yra vienas iš pagrindinių kriterijų, kurie lemia audito planavimą ir pačio audito apimtį. Remiantis 320-uuju TAS (2009), auditoriai nustato ribą, kurią viršiję netikslumai finansinėse ataskaitose gali turėti poveikį minimų finansinių ataskaitų vartotojų priimamiems sprendimams. Tai formuoja audito procedūrų pobūdį, laiką ir apimtį, kadangi auditorius turi nuspręsti, kurioms analizuojamoms sritims skirti didesnę dėmesį audito proceso metu, o kurioms galima skirti mažiau dėmesio (Arens ir kt., 2017). Nustatytas aukštesnis reikšmingumas lemia mažesnę audito darbo kiekį, kadangi tikrinamos svarbiausios finansinės informacijos dalys, o žemesnis reikšmingumas lemia didesnę audito darbo kiekį, kadangi tikrinama daugiau operacijų, renkama daugiau įrodymų, tikrinamos ne tik svarbiausios dalys siekiant patvirtinti finansinių ataskaitų teisingumą (Dwyer ir kt. 2022). Taigi, audito reikšmingumas leidžia auditoriams sutelkti dėmesį į sritis, kuriose yra didžiausia tikimybė, kad netikslumai turės reikšmingos įtakos nagrinėjamos finansinėms ataskaitoms (Azuhvanchery & Baag, 2021).

Audito reikšmingumo atskleidimas audito išvadose leidžia investuotojams (ir kitiems informacijos vartotojams) suprasti, kokią finansinių ataskaitų dalį auditorius tikrino, kokia yra audito apribojimų tikimybė (Christensen ir kt., 2020). Reikšmingumas taip pat padeda auditoriams efektyviau paskirstyti išteklius, sutelkti dėmesį į svarbiausias sritis.

Taigi, audito reikšmingumas, tai ne tik profesinis auditoriaus sprendimas, jis formuoja ir audito apimtį, audito procedūrų trukmę, jų gylį ir investuotojų suvokimą apie finansinių ataskaitų patikimumą (Azuhvanchery & Baag, 2021). Nustatytas tinkamai, reikšmingumas užtikrina, kad auditas bus atliekamas pakankamu mastu, surinkti audito įrodymai bus pakankami auditoriaus nuomonei pagrįsti.

2.3. Reikšmingumo atskleidimo ir investuotojų požiūrio sąryšis

Vis daugiau atliekamų mokslinių tyrimų nagrinėja, kaip audito reikšmingumo atskleidimas finansinėse ataskaitose veikia jų naudotojus, tarp jų ir investuotojus. Reikšmingumo atskleidimas vertinamas nevienareikšmiškai, skirtingi autoriai pateikia skirtingus teiginius apie reikšmingumo

svarbą investuotojams. Vieni autoriai teigia, kad reikšmingumo informacijos atskleidimas didina finansinių ataskaitų skaidrumą, pasitikėjimą audituotais duomenimis. Kiti autoriai teigia, kad reikšmingumo informacija gali būti klaidingai suprantama, interpretuojama, nepakankamai atskleisti visą rizikos kontekstą, tad gali būti suprantama ribotai ar neigiamai. Todėl, atsižvelgiant į šiuos požiūrius pateikiama literatūros šaltinių analizė nurodanti argumentus už ir prieš reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadose (žr. 3 lentelė).

3 lentelė. Reikšmingumo atskleidimo teigiamo ir neigiamo požiūrio vertinimas

Šaltiniai	Teigiamas / neigiamas požiūris	Argumentai
Iwanowicz & Iwanowicz (2019); Eilifsen ir kt. (2021); Ma ir kt. (2025);	Teigiamas požiūris. Reikšmingumo atskleidimas yra naudingas investuotojams.	Atskleistas reikšmingumas padeda suprasti audito procesą, mažina investuotojų suvokiamą riziką. Kiekybiniai rodikliai yra aiškus signalas apie rizikas.
Ma ir kt. (2025);	Teigiamas požiūris. Reikšmingumo atskleidimas didina pasitikėjimą auditu.	Atskleistas reikšmingumas didina vartotojų pasitikėjimą finansinėmis ataskaitomis.
Dwyer ir kt. (2022)	Teigiamas požiūris. Reikšmingumo atskleidimas nurodo audito kokybę.	Atskleistas reikšmingumas didina vartotojų suvokiamą apie auditoriaus darbo trukmę, audito kokybę.
Iwanowicz & Iwanowicz (2019)	Neigiamas požiūris. Reikšmingumo atskleidimas vertinamas kaip apribojimas.	Investuotojai nevisada supranta reikšmingumo atskleidimo naudą.
Christensen ir kt. (2020); Asay ir kt. (2023)	Neigiamas požiūris. Reikšmingumo atskleidimas gali klaidinti investuotojus.	Investuotojai gali neteisingai interpretuoti informaciją, reikšmingumo riba gali būti suvokiama kaip rizikos rodiklis.
Asay ir kt. (2023); Kanapickienė ir kt. (2024)	Neigiamas požiūris. Reikšmingumo atskleidimas gali būti per daug supaprastintas.	Investuotojai mato tik galutines ribas, apibūdinimus, tačiau nemato viso sprendimo konteksto. Supaprastinta informacija gali klaidinti.
Delegkos ir kt. (2025)	Neigiamas požiūris. Reikšmingumo atskleidimas neatskleidžia informacijos apie kitas įmonėje kylančias rizikas, tik apie finansinėse ataskaitose pastebėtus neatitikimus.	Investuotojai mato tik dalinai atskleistą rizikų vaizdą, kadangi veiklos srities, rinkos šakos ir įmonėje kylančios rizikos nėra atskleidžiamos, investuotojai gali manyti, kad jos nėra reikšmingos.

Iwanowicz'ius ir Iwanowicz'ius (2019) teigia, kad reikšmingumo atskleidimas, kai atskleidžiami ir pagrindiniai audito dalykai, gali padėti finansinių ataskaitų naudotojams suprasti apie audito procesą, vertinti, kaip jam buvo ruošiasi, padidinti pasitikėjimą auditu ir audito išvadomis. Ma ir kt. (2025) laikosi panašios nuomonės, jog atskleista reikšmingumo riba audito išvadose yra lyg pagalba investuotojams, ji parodo, kiek auditorius įdėjo pastangų atlikdamas auditą, padidina pasitikėjimą auditu, sumažina investuotojų suvokiamą riziką. Taip pat, Eilifsen'o ir kt. (2021) atliktas tyrimas pateikia įrodymų, jog reikšmingumo atskleidimas leidžia investuotojams geriau suprasti audito rezultatus ir priimti reikiamus ekonominius sprendimus tuo atveju, jei kartu su reikšmingumu yra atskleidžiama ir jautrumo analizė. Autoriai pastebi, kad jei jautrumas yra mažas, investuotojai yra linkę investuoti, priešingu atveju, jei jautrumas atskleidžiamas didelis, investuotojų noras investuoti sumažėja. Taigi, reikšmingumo atskleidimas yra naudingas ir informatyvus tuo atveju, kai papildomai yra atskleidžiama ir kita svarbi informacija.

Tačiau Iwanowicz'ius ir Iwanowicz'ius (2019) taip pat pabrėžia, jog reikšmingumo atskleidimas investuotojų gali būti suprantamas ir priešingai – kaip apribojimas, o ne pagalba siekiant vertinti finansines ataskaitas. Autoriai kelia klausimą, ar investuotojai ir kiti informacijos naudotojai supranta atskleistos informacijos svarbą, poveikį audito rizikai, jų pačių priimamiems sprendimams. Christensen'o ir kt. (2020) bei Ruhnke'no ir kt. (2018) atliktuose tyrimuose nustatė, kad investuotojai negeba vertinti atskleistos reikšmingumo ribos, nesusieja jos su atliktu auditoriaus darbu, jo apimtimi ir rizikomis. Asay'is ir kt. (2023) tyrime pabrėžia, kad investuotojai yra linkę supaprastinti gaunamą informaciją, ją interpretuoti paprasčiau ir dažnu atveju klaidingai. O Kanapickienė ir kt. (2024) teigia, kad investuotojų elgsena lemia supaprastintą jų rizikos suvokimą ir informacijos vertinimą. Be viso to, remiantis tyrimais, investuotojai nesusieja reikšmingumo ir su atlikto audito kokybe. O Deleghos ir kt. (2025) pastebi, jog auditoriai atskleidžia tik finansinėse ataskaitose pastebėtas klaidas, o kitos, pavyzdžiui, verslo šakos, įmonėje kylančios rizikos gali likti nepastebėtos ir neįvertintos investuotojų. Dažnu atveju investuotojų sprendimai nesikeičia nuo to, ar reikšmingumas yra atskleidžiamas audito išvadoje, ar neatskleidžiamas.

DeZoort'o ir kt. (2019) atliktas tyrimas parodė, jog investuotojai ir auditoriai reikšmingumą vertina skirtingai. Autoriai atskleidžia, jog auditoriai yra linkę taikyti žemesnes reikšmingumo ribas nei taiko investuotojai, todėl egzistuoja informacijos atotrūkis, kuris gali iškreipti skirtingų šalių informacijos suvokimą. Vis dėlto, mokslinėje literatūroje vis dar nėra priimtos vienos nuomonės, ar reikšmingumas turėtų būti atskleistas vartotojams, o jei turėtų, kiek detalai turėtų būti atskleidžiama reikšmingumo informacija.

Svarbu paminėti ir tai, jog audito reikšmingumas be informacinio poveikio dar nurodo ir auditoriaus pastangas. Dwyer ir kt. (2022) išskyrė, kad audito reikšmingumo riba siejasi su auditoriaus darbo trukme ir pastangomis, o tai tiesiogiai siejasi su audito kokybe. Kuo mažesnė reikšmingumo riba nustatoma, tuo dažniau ji siejama su didesne audito darbo apimtimi, didesnėmis auditoriaus pastangomis. O jei riba nustatoma aukšta, ji siejama su mažesne audito darbo apimtimi, mažesnėmis auditoriaus pastangomis.

Apibendrinant, galima teigti, kad reikšmingumo atskleidimo klausimas mokslinėje literatūroje kelia nemažai klausimų, autorių nuomonės išsiskiria ir vieningo atsakymo nėra. Teigiami argumentai už reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadoje pabrėžia, jog taip yra didinamas skaidrumas, informacijos aiškumas, investuotojų informavimas. Neigiami argumentai atskleidžia, kad reikšmingumo informacija, nors ir atskleista audito išvadoje, gali būti klaidingai suprasta, nepakankamai išsamiai pateikta arba pernelyg stipriai supaprastinta. Tai gali lemti investuotojų rizikos suvokimo klaidas. Skirtingi autorių požiūriai rodo, kad reikšmingumo informacijos atskleidimo nauda priklauso ne vien nuo informacijos turinio, tačiau ir nuo pateikimo kokybės, išsamumo, auditorių sprendimų pagrįstumo, pačių investuotojų tinkamo informacijos interpretavimo.

2.4. Investuotojų suvokiamas informacijos naudingumas

Investuotojų sprendimų priėmimas finansų rinkose yra grindžiamas finansinėse ir audito ataskaitose pateikiamos informacijos vertinimu. Viena iš pagrindinių teorijų, kuri aiškina šį procesą yra anksčiau aptarta ir nagrinėta informacijos naudingumo teorija (angl. *Decision Usefulness Theory*). Pagal kurią informacija yra reikšminga ir naudinga tik tiek, kiek ji padeda investuotojams priimti pagrįstus sprendimus. Taip pat jos tikslas nėra vien formaliai atitikti apskaitos ar audito standartus,

jos tikslas suteikti informacijos vartotojams reikalingą informaciją, kuri padėtų priimti teisingus sprendimus (Shagiri & Dandago, 2013).

Audito reikšmingumo samprata tiesiogiai siejasi su informacijos naudingumu, nes reikšmingumas lemia, kokia informacija bus laikoma svarbia ir galinčia paveikti informacijos vartotojus bei jų priimamus sprendimus. Chong'as (2015) pabrėžia, jog reikšmingumo apibrėžimai apskaitoje ir audite rodo perėjimą prie vartotojų sprendimais grindžiamo vertinimo, o tai reiškia, kad reikšmingumas vis labiau orientuojamas į tai, kaip investuotojai naudoja ir suvokia informaciją. Gupta'os (2025) tyrimas atskleidė, kad neprofesionalių investuotojų reikšmingumo atskleidimo naudingumo vertinimas priklauso ne tik nuo turimos informacijos kokybės, tačiau ir nuo pačių investuotojų gebėjimo ją interpretuoti.

Svarbu atskirti objektyvų informacijos naudingumą ir investuotojų suvokiamą informacijos naudingumą. Auditoriai nustatydami reikšmingumo lygį remiasi savo profesiniu sprendimu, audito standartais, rizikos vertinimu (Arens ir kt., 2017; Hayes ir kt., 2014), o investuotojai informaciją vertina remdamiesi savo individualiu suvokimu, patirtimi, finansiniu raštingumu (Asay ir kt., 2023). Dezoort'o ir kt. (2019) tyrimas atskleidžia, jog investuotojų sprendimai dėl reikšmingumo vertinimo dažnai skiriasi nuo auditorių vertinimų, o tai parodo, jog investuotojų ir auditorių suvokimas apie informacijos naudingumą skiriasi. Tyrimai teigia, kad reikšmingumo atskleidimo naudingumas investuotojams priklauso ir nuo to, ar audito išvadose pateikiama informacija yra kiekybinė, ar kokybinė (Raziūnienė ir Verbickaitė, 2019).

Kiekybiniai reikšmingumo rodikliai: naudojami siekiant nustatyti reikšmingumo ribą, kuri atspindi auditoriaus toleruojamą iškraipymų ribą. Mokslinėje literatūroje autoriai pabrėžia, jog kiekybiniai reikšmingumo rodikliai suteikia pagrindą auditoriaus profesio sprendimo priėmimui, jį papildo (Arens ir kt., 2017). Dažniausiai naudojami šie kiekybiniai reikšmingumo rodikliai, kurie grindžiami pelnu prieš apmokestinimą, pajamomis, viso turto verte ar nuosavu kapitalu. Choudhary's ir kt. (2019) įrodė, kad auditoriai taiko nuoseklias kiekybinio reikšmingumo ribas, o investuotojai kiekybinį reikšmingumą suvokia kaip konkretų ir lengvai interpretuojamą signalą apie iškraipymų dydžius, kadangi reikšmingumo rodikliai išreiškiami skaitiniais dydžiais (Christensen ir kt., 2020), o tai didina investuotojų pasitikėjimą.

Kokybiniai reikšmingumo rodikliai: apima aplinkybes, kurios nepriklauso nuo finansinių iškraipymų, tačiau gali turėti reikšmingos įtakos finansinių ataskaitų vartotojų priimamiems sprendimams dėl savo pobūdžio ar konteksto (Messier ir kt. 2005; Hayes ir kt., 2014). Raziūnienė ir Verbickaitė (2019) taip pat Žukauskaitė ir Dujotaitė (2022) savo darbuose pabrėžia, jog auditoriams yra paliekama terpė interpretacijai, auditoriai patys turi įvertinti veiksnius, kurie gali turėti įtakos sprendimams, paliekama erdvė pačio auditoriaus konteksto vertinimui. Atsižvelgiant į mokslinę literatūrą, galima teigti, jog šiais veiksniais galėtų būti laikomi: reikšmingi valdymo sprendimai ir jų pokyčiai, sandoriai su susijusiomis šalimis, reikšmingi apskaitos politikos pakeitimai, finansinių ataskaitų rodiklių iškraipymas. Houghton'as ir kt. (2011) nustatė, jog finansinių ataskaitų vartotojai neretai tikisi, jog auditoriai atsižvelgs ir į kokybinius reikšmingumo aspektus, tačiau ne visada supranta, kaip šie aspektai yra vertinami audito proceso metu. Tai ypač aktualu neprofesionaliems investuotojams, kadangi kokybinis vertinimas jiems yra suprantamesnis nei sudėtingi kiekybiniai skaičiavimai. Kokybiniai reikšmingumo aspektai suteikia platesnį rizikų paaiškinimą, platesnį kontekstą, formuoja auditorių profesinį sprendimą, taip pat reikšmingai paveikia ir investuotojų informacijos suvokimą, pasitikėjimą ja ir sprendimų priėmimą.

Raziūnienė ir Verbickaitė (2019) pabrėžia, jog tiek kiekybiniai, tiek kokybiniai veiksniai yra svarbūs, tačiau jų poveikis informacijos vartotojams ir jų suvokimui yra skirtingas. Informacijos vartotojų, investuotojų suvokimą veikia ir reikšmingumo atskleidimo aiškumas, išsamumas, pateikimo forma. Iwanowicz'ius ir Iwanowicz'ius (2019) teigia, jog tinkamai pateikta informacija apie reikšmingumą gali sumažinti kylantį atotrūkį ir padidinti investuotojų pasitikėjimą audituotomis finansinėmis ataskaitomis. Verta paminėti ir tai, kad skirtingos investuotojų grupės skirtingai suvokia informacijos naudingumą. Profesionalūs investuotojai dažnai interpretuoja reikšmingumo informaciją plačiau, t. y. vertina platesniame kontekste, o neprofesionalūs investuotojai labiau remiasi supaprastintu vertinimu (Asay ir kt., 2023). Atsižvelgiant į visa tai, kas paminėta, pateikiama apibendrinta kiekybinių ir kokybinių charakteristikų palyginimo lentelė, kuri leidžia geriau suprasti jų skirtumus ir poveikį investuotojams (žr. 4 lentelė).

4 lentelė. Kiekybinės ir kokybinės informacijos naudingumo investuotojams palyginimas

Ypatybė	Kiekybinė reikšmingumo informacija	Kokybinė reikšmingumo informacija
Apibrėžimas	Konkrečiomis skaitinėmis reikšmėmis išreikštos ribos, nustatomos pagal finansinius rodiklius (pelną, pajamas, turtą ar nuosavą kapitalą).	Aplinkybės, kurių poveikis investuotojų sprendimams priklauso ne nuo jų dydžio, o nuo pobūdžio ir viso konteksto.
Atskaitos taškas	Finansiniai rodikliai – pelnas prieš mokesčius, pajamos, bendras turtas, nuosavas kapitalas.	Nefinansiniai veiksniai – auditoriaus profesinis sprendimas, konteksto vertinimas.
Naudingumas investuotojams	Lengvai interpretuojamas signalas apie iškraipymų dydžius.	Padedą suprasti svarbias, tačiau ne kiekybiškai reikšmingas sritis, suteikia platesnį rizikų paaiškinimą.
Investuotojų suvokimas	Investuotojai reikšmingumą suvokia kaip aiškų ir patikimą rodiklį, nors skaičiavimai nebūtinai suprantami.	Vertinimas suprantamesnis lyginant su kiekybine informacija, tačiau neretai sunkiau suvokiama neprofesionalių investuotojų.
Auditoriaus interpretacija	Sprendimo laisvė apribota, kadangi auditoriai taiko konkrečias, skaičiais išreiškiamas ribas.	Sprendimo laisvė didesnė, kadangi auditoriai turi vertinti visą kontekstą ir nuspręsti, kas gali būti reikšminga.
Poveikis informacijos vartotojams – investuotojams	Aiškesnis suvokimas, interpretacija panaši.	Gali būti suvokiama nevienodai, interpretacija priklauso nuo investuotojo patirties, turimų žinių, finansinio raštingumo.
Poveikis pasitikėjimui auditu	Didina pasitikėjimą auditu dėl konkretumo.	Gali didinti pasitikėjimą auditu, tačiau tik tuo atveju, jei informacija pateikiama aiškiai.

Apibendrinant galima teigti, jog investuotojų suvokimas apie informacijos naudingumą yra esminė grandis, kuri jungia audito reikšmingumo atskleidimą ir investuotojų sprendimus. Tiek kiekybinė, tiek kokybinė informacija audito išvadoje yra svarbi investuotojams, tačiau jų naudingumas investuotojams priklauso nuo informacijos pateikimo formos, pačių investuotojų tipo, gebėjimų, finansinio raštingumo ir patirties. Kiekybiniai reikšmingumo veiksniai suteikia konkretų ir lengvai neprofesionalų interpretuojamą signalą apie galimus iškraipymus, klaidas, tačiau jie yra naudingi investuotojams, kurie nori geriau suprasti, objektyviau įvertinti turimą informaciją. Kokybiniai reikšmingumo veiksniai atskleidžia platesnį kontekstą, padeda pastebėti rizikas, kurios nėra tiesiogiai susijusios su skaitiniais dydžiais, tačiau gali daryti poveikį informacijos naudotojų sprendimams. Taigi, kokybinės informacijos vertinimas ir interpretavimas reikalauja gilesnių

finansinio raštingumo, investavimo patirties žinių, todėl profesionalai ją vertina platesniame kontekste, o neprofesionalai linę remtis supaprastintu vertinimu, kas gali daryti poveikį jų sprendimų priėmimui dėl netinkamo informacijos interpretavimo (Asay ir kt., 2023). Taigi, informacijos naudingumas investuotojams nėra vienareikšmis, jis priklauso nuo auditoriaus pateiktos informacijos, nuo jos kokybės, nuo pačio investuotojo gebėjimų tą informaciją tinkamai interpretuoti.

2.5. Investuotojų rūšys

Vieni iš finansinės informacijos naudotojų, kurie remiasi audituotomis finansinėmis ataskaitomis yra investuotojai. Finansų rinkoje jie gali būti skirstomi į dvi pagrindines grupes, remiantis Lietuvos respublikos vertybinių popierių komisijos 2008 m. išleistu investavimo gidu bei Barber'o ir Odean'o (2008) tyrimu:

Pirmoji – mažmeniniai investuotojai / neprofesionalūs investuotojai (fiziniai ir juridiniai asmenys);

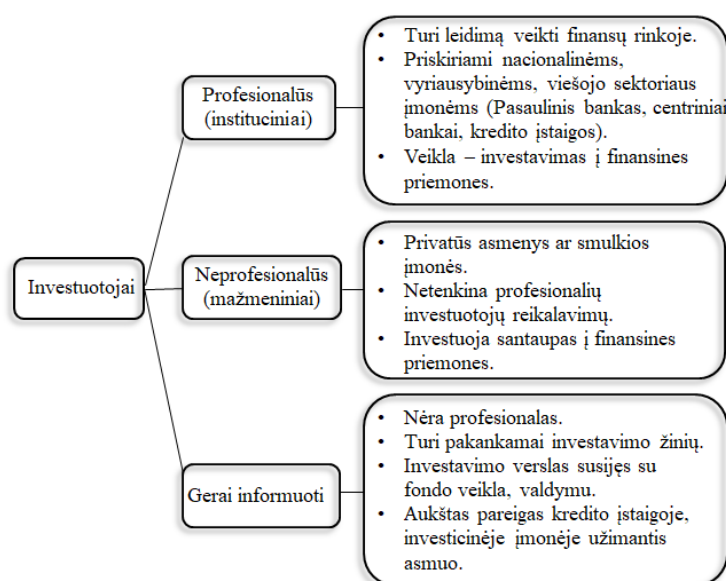
Antroji – instituciniai investuotojai / profesionalūs investuotojai (bankai, vyriausybės, stambios įmonės, fondai, rečiau – fiziniai asmenys).

Profesionalūs investuotojai – tai investuotojai turintys patirties, žinių, gebėjimų ir tam tikras kompetencijas priimant savo investicinius sprendimus ir vertinant kylančias rizikas (ESMA, 2025).

Neprofesionalūs investuotojai – tai tokie investuotojai, kurie netenkina aukščiau išvardintų kriterijų. Dažniausiai tai yra privatūs asmenys ar smulkios įmonės, kurios investuoja santaupas į finansines priemones, vertybinius popierius – akcijas, obligacijas, investicinius fondus (LLPO, 2019).

Tačiau retais atvejais investuotojai priskiriami ir trečiajai grupei tai yra – **gerai informuoti investuotojai** – investuotojai, kurie nėra profesionalūs, tačiau turi investavimo žinių (LLPO, 2019).

Investuotojų klasifikavimas pateikiamas paveiksle (žr. 4 pav.).

4 pav. Investuotojų klasifikavimas

Investuotojų klasifikavimas leidžia geriau suprasti skirtingus informacijos vertinimo ir sprendimų priėmimo mechanizmus, taip pat padeda nustatyti, koks apsaugos ir informavimo lygis yra reikalingas. Kadangi profesionalūs investuotojai geba priimti savarankiškus ir racionalius sprendimus, geba naudotis sudėtingesnėmis informacijos surinkimo priemonėmis ir suvokti kylančias rizikas, jiems suteikiamas mažesnis apsaugos lygis. Neprofesionalūs investuotojai yra laikomi jautresniais, juos veikia bandos efektas, nuostolių baimė, todėl jų apsauga yra didesnė (ESMA, 2025; Barber ir Odean, 2008).

Moksliniuose empiriniuose tyrimuose dalyvauja tiek profesionalūs, tiek neprofesionalūs investuotojai. Remiantis tyrimais pastebėta, jog investuotojai, kurie atitinka profesionalių investuotojų požymius, atskleistus reikšmingumo lygius interpretuoja geriau lyginant su neprofesionalais. DeZoort'as ir kt. (2019) tyrimu patvirtino, jog profesionalai priima ženkliai tikslesnius sprendimus remdamiesi reikšmingumo informacija nei neprofesionalai, kadangi profesionalai informaciją supranta nepaviršutiniškai. Christensen'as ir kt. (2020) tyrime atskleidė, jog reikšmingumo atskleidimo poveikis yra mažesnis daugiau patyrusių investuotojų grupėje, kadangi jie informaciją linkę vertinti racionaliau.

Tačiau neprofesionalūs investuotojai, remiantis Asay'iu ir kt. (2023), yra linkę pervertinti rizikas, kadangi neturi daug žinių, patirties investavimo rinkoje ir dažnai nesupranta, jog reikšmingumo lygmuo yra ne klaidų toleravimo riba, o metodinis audite naudojamas įrankis. Taip pat ir Eilifsen'as ir kt. (2021) atliktame tyrime parodė, jog aiškesnis audito reikšmingumo, rizikų, klaidų dydžio nurodymas ataskaitose pagerina neprofesionalių investuotojų suvokimą, vertinimus, kadangi jie neturi gilaus suvokimo apie finansinę situaciją, neturi didelės patirties. Gupta (2025) atliktame tyrime aiškiai išskyrė neprofesionalių investuotojų kaip grupę, kuri pasižymi didesniu jautrumu elgsenos nukrypimams nei profesionalūs investuotojai. Ma ir kt. (2025) tyrime nustatė, jog kartu su pagrindiniais audito dalykais atskleistas reikšmingumas suteikia neprofesionaliems investuotojams papildomos informacijos, o tai sumažina neprofesionalių investuotojų rizikos suvokimą, tad šie gali priimti sprendimus.

Ne visuose moksliniuose tyrimuose yra išskirta, apie kurią investuotojų grupę kalbama, kartais investuotojai minimi apibendrintai. Pavyzdžiui, Zhu'as ir kt. (2024) investuotojų sąvoką apibrėžia bendrai, neišskiria požymių, kurie leistų juos priskirti prie tam tikros grupės. Investuotojai čia – tai rinkos dalyviai, kurie remiasi turima finansinių ataskaitų informacija ir priima tam tikrus sprendimus. Tai informacijos vartotojai, kurie jautriai reaguoja į rizikas, vertina informaciją ir jos patikimumą priimdami ekonominius sprendimus.

Apibendrinant galima teigti, jog mokslinėje literatūroje yra identifikuojami keli investuotojų tipai, tačiau nemaža dalis tyrimų investuotojus analizuoja kaip grupę, neišskiriant, ar tai profesionalūs investuotojai, ar ne. Toks apibendrintas požiūris neleidžia susidaryti konkrečios nuomonės apie tam tikrą grupę, tad empirinių tyrimų interpretacija išlieka dalinė.

Atsižvelgiant į tai, šiame darbe pagrindinis dėmesys bus skiriamas neprofesionaliems t. y. mažmeniniams investuotojams. Remiantis Barber'o ir Odean'o (2008) tyrimu būtent šie investuotojai dažniau remiasi viešai prieinama informacija, neturi profesionalių analitinių žinių, kurios būdingos profesionalams. Dėl šios priežasties audito reikšmingumo atskleidimas audituotose finansinėse ataskaitose gali turėti didesnę poveikį neprofesionalių investuotojų sprendimams ir kurti

didesnę informacinę vertę. Ši prielaida leidžia analizuoti, ar audito reikšmingumo atskleidimas veikia neprofesionalių investuotojų priimamus sprendimus.

2.6. Rizikos suvokimas neprofesionalių investuotojų požiūriu

Šiuolaikinis finansų, ekonomikos pasaulis yra neatsiejamas nuo rizikos ir neapibrėžtumo (Gegužis, 2003; Christensen ir kt., 2020; Eilifsen ir kt., 2021; Kanapickienė ir kt., 2024). Rizika – tai sprendimų priėmimo aplinka, kurioje vykstantys įvykiai išmatuojami tam tikra tikimybe, kurią galima pritaikyti apskaičiuojant tikėtinus nuostolius ar tikėtiną pelną, kurie yra tam tikro veiksmo ar priimto sprendimo rezultatas (Gegužis, 2003). Tačiau mokslinėje literatūroje neegzistuoja vienas nusistovėjęs rizikos apibrėžimas, kuris galėtų būti taikomas visose situacijose. Tad priklausomai nuo nagrinėjamos temos, problemos yra taikomas tai temai būdingas rizikos apibrėžimas. Rizika gali būti apibrėžiama kaip įvykis, kuris gali įvykti, arba neįvykti (Vainienė, 2008), kaip nepageidautino įvykio tikimybė (Balzekienė, 2009), kaip nuostolių neapibrėžtumas, pavojai, kurie paveikia individą, kaip būseną, kurioje tikimasi nuostolių (Outreville, 1998). Audito rizika arba rizika audite apibrėžiama kaip tikimybė, jog audito metu atskleisti nagrinėjami finansinių ataskaitų duomenys nėra teisingi (Visuotinė Lietuvių enciklopedija, 2026). Tai tam tikra tikimybė, jog atlikus auditą, auditorius pareišk klaidingą nuomonę dėl finansinėse ataskaitose nepastebėtų neatitikimų, klaidų ir reikšmingų iškraipymų (200-asis TAS, 2009). Audito kontekste galima išskirti svarbiausias rizikas:

- įgimta rizika (angl. *Inherent Risk*) – tai tvirtinimų apie ūkines operacijas, sąskaitos likutį, atskleidimą jautrumas reikšmingam iškraipymui, darant prielaidą, jog nėra susijusių vidaus kontrolės priemonių, arba vertinant prieš susijusias kontrolės priemones (315-tas TAS, 2019);
- kontrolės rizika (angl. *Control Risk*) – tai rizika, kad iškraipymas, kuris gali būti reikšmingas, vertinant prieš susijusias kontrolės priemones, nebus laiku nustatytas ir ištaisytas, be viso to, įmonės vidaus kontrolės sistemos tam neužkirs kelio (315-tas TAS, 2019);
- neaptikimo rizika (angl. *Detection Risk*) – tai rizika, jog atliekant procedūras siekiant sumažinti audito riziką iki priimtina žemos ribos, auditorius neaptiks reikšmingų iškraipymų (200-asis TAS, 2009).

Tradicinė audito rizikos formulė (žr. 5 pav.)

$$\text{Audito rizika (AR)} = \text{Įgimta rizika (IR)} \times \text{Kontrolės rizika (CR)} \times \text{Neaptikimo rizika (DR)}$$

5 pav. Audito rizikos formulė

Tad, remiantis 200-uoju TAS ir 315-uoju TAS, audito riziką sudaro įgimta, kontrolės ir neaptikimo rizikos. Įgimta rizika atspindi iškraipymo tikimybę dėl įmonės veiklos pobūdžio, ūkinių operacijų, kontrolės rizika atspindi kontrolės sistemos neefektyvumą, o neaptikimo rizika – auditoriaus procedūrų ribotumą. Minėtų rizikų visuma lemia tikimybę, kad finansinėse ataskaitose gali likti reikšmingų iškraipymų, kurie gali turėti įtakos finansinių ataskaitų vartotojų, investuotojų (ypač neprofesionalių investuotojų) sprendimams, o tai yra glaudžiai susiję su audito reikšmingumu.

Moksliniai tyrimai rodo, jog neprofesionalūs investuotojai vertindami rizikas, dažniau vadovaujasi intuicija, kitų investuotojų patarimais, riziką vertina remdamiesi daugiau emocijomis, o ne finansine analize, skaičiais (Kanapickienė ir kt., 2024). Toks elgesys rodo, jog neprofesionalūs investuotojai yra jautrūs informacijos interpretavimui, kai reikšmingumo ir audito rizikos atskleidimas yra nepakankamas, ar nesuprantamas. Autoriai Mehraj'as ir Kumar'as (2024) atliktame tyrime išskiria veiksnius, kurie dažnai lemia klaidingus investuotojų sprendimus. Nuostolių vengimas, per didelis pasitikėjimas savimi, bandos efektas, ar grupės spaudimas daro įtaką investuotojų rizikos suvokimui. Remiantis Gupta'os (2025) atliktu tyrimu, pastebėta, kad šalia jau išvardintų veiksmų, įtaką neprofesionalių investuotojų sprendimams ir rizikos suvokimui daro ir psichologiniai veiksniai, pavyzdžiui nuostolių baimė t. y. didesnė baimė patirti nuostolius nei gauti pelną. Taip pat ir prisiderinimo (inkaravimo) efektas, nenoras išsiskirti iš kitų, tad priimami sprendimai siekiant prisitaikyti. Prisiderinimo efektas (angl. *Anchoring effect*) – tai šališkumas, kai žmogus linkęs priimti sprendimus remiantis pirmąja pasitaikančia informacija, net ir tuo atveju, jei ta informacija klaidinanti (Gupta, 2025). Tai lyg neproporcinga įtaka investuotojams, kitiems sprendimus priimančioms asmenims, kad jie remtųsi pradžioje pateikta informacija, neatsižvelgiant į vėliau pateiktus tikslesnius ir papildomus duomenis (Furnham ir kt., 2011).

Neprofesionalių investuotojų rizikos suvokimas, kai jie vertina audituotas finansines ataskaitas, siejasi su tuo, kaip jie supranta pačio reikšmingumo sąvoką, reikšmingumo svarbą, kadangi reikšmingumas signalizuoja, kokio dydžio klaidos buvo laikomos leistinomis audito proceso metu (320-asis TAS, 2009).

Neprofesionalūs investuotojai reikšmingumą suvokia:

- kaip **informacijos riziką**: finansinės ataskaitos gali būti netikslios, kadangi auditorius toleruoja tam tikro dydžio klaidas (Arens ir kt., 2017). Taip pat nors ir nedidelės klaidos, tačiau jos gali turėti reikšmingos įtakos investuotojų informacijos suvokimui, tačiau gali būti praleistos (320-asis TAS, 2009);
- kaip **pasitikėjimo riziką**: atskleistas reikšmingumas gali būti siejamas su audito detalumu, ataskaitų tikslumu. Kuo aukštesnė riba atskleista, tuo labiau investuotojai tai sieja su žemesniu audito detalumu, kadangi supranta, jog auditoriai gali nepastebėti, ar neatkreipti dėmesio į mažesnes, tačiau gali būti, kad reikšmingas klaidas (FRC, 2013);
- kaip **įmonės skaidrumo, procesų kokybės riziką**: jei reikšmingumas atskleistas, tai padidina ataskaitų informatyvumą, sumažina informacijos asimetriją labiau atskleidžiant įmonės procesus, veiklos skaidrumą, o jei neatskleistas – rizika padaryti neteisingas išvadas apie įmonės skaidrumą didėja (Delegkos ir kt., 2025).

Taigi, literatūroje išskiriama ne viena rizika, kuri siejama su audito reikšmingumo atskleidimu, investuotojų interpretacija, tačiau visgi verta paminėti ir tai, jog ne visi investuotojai sieja reikšmingumą su kokybe ar rizika, jie nepastebi aiškaus ryšio tarp audito kokybės, auditoriaus pastangų ir reikšmingumo (Christensen ir kt., 2020). Investuotojų suvokimas priklauso nuo daugelio veiksnių – investuotojų išmanymo, finansinio raštingumo, psichologinių aspektų, auditoriaus pateiktos informacijos aiškumo, bendro konteksto.

2.7. Reikšmingumo atskleidimo poveikis investuotojų suvokiamai rizikai

Investuotojai priima sprendimus remdamiesi rizikos vertinimu, kuris yra grindžiamas ne tik objektyviais finansiniais rodikliais, bet ir subjektyviu informacijos suvokimu, vertinimu ir interpretacija. Mokslinėje literatūroje akcentuojama, jog investuotojų suvokiama rizika gali reikšmingai skirtis nuo objektyvios rizikos, ypač tais atvejais, kai sprendimai yra priimami remiantis sudėtinga ir ne iki galo suprantama finansine informacija (Kanapickienė ir kt., 2024). Taip pat Gupta (2025) atskleidžia, kad skirtumai gali kilti ir dėl investuotojų neteisingai interpretuojamos reikšmingumo ribos kai jie remiasi pradiniais orientyrais, prisiriša prie pradinių reikšmių, o tai neleidžia jiems pakankamai koreguoti vertinimų gavus naujesnės, tikslesnės informacijos, todėl jų rizikos suvokimas gali būti netikslus. Dėl šios priežasties audito reikšmingumo atskleidimas tampa svarbiu informaciniu elementu, kuris gali daryti įtaką investuotojų rizikos suvokimui. Chong'as (2015) pažymi, jog reikšmingumas yra glaudžiai susijęs su informacijos vartotojų sprendimų priėmimu, nes yra vertinama, ar tam tikra informacija gali turėti įtakos sprendimams. Reikšmingumo atskleidimas investuotojams suteikia papildomos informacijos, kuri gali būti interpretuojama kaip tam tikras rizikos indikatorius, ypač neprofesionalių investuotojų grupėje, kadangi jie dažnai remiasi supaprastinta informacija (Asay ir kt., 2023). Christensen'as ir kt. (2020) bei Zhu'as ir kt. (2024) atliktuose tyrimuose nustatė, kad reikšmingumo atskleidimas ne visada daro poveikį investuotojų sprendimams ir jų suvokiamai rizikai, o Eilifsen'as ir kt. (2021) pabrėžė, jog pateikta reikšmingumo informacija kartu su neapibrėžtumais padeda įvertinti audito neapibrėžtumą ir suvokiamą rizikos dydį.

Audito reikšmingumo atskleidimo poveikį investuotojų suvokiamai rizikai paaškina ir **informacijos asimetrijos teorija** (angl. *Information Asymmetry Theory*), pagal kurią papildomos informacijos atskleidimas gali sumažinti informacijos asimetriją tarp įmonės vadovybės ir investuotojų, nes patys investuotojai dažniausiai turi mažiau informacijos apie įmonės finansinę padėtį ir patį audito procesą. Tačiau kartu toks atskleidimas gali parodyti ir audito apribojimus, reikalingus procesus, taikytus reikšmingumo nustatymui, reikšmingumo vertinimo prielaidas, kurios gali didinti investuotojų suvokiamą riziką, mažinti investuotojų suvokiamą informacijos patikimumą (Ma ir kt., 2025). Tad audito reikšmingumo informacija gali tiek mažinti informacijos neapibrėžtumą, tiek padidinti informacijos neapibrėžtumą ir investuotojų jautrumą nagrinėjamos informacijos netikslumams. Taip pat verta paminėti ir tai, kad audito reikšmingumo atskleidimas siejasi ir su audito lūkesčių atotrūkiu. Lūkesčių atotrūkis atsiranda tuo metu, kai finansinių ataskaitų vartotojų lūkesčiai dėl auditoriaus atsakomybės ir teikiamo užtikrinimo lygio skiriasi nuo to, ką auditorius atlieka audito proceso metu pagal audito standartus (Pham & Nguyen, 2022). Houghton'as ir kt. (2011) teigia, jog investuotojų lūkesčiai dėl finansinių ataskaitų tikslumo gali būti koreguojami atskleidžiant reikšmingumą, tačiau toks informacijos atskleidimas gali padidinti investuotojų suvokiamą riziką, ypač neprofesionalių investuotojų, kurie atskleistą reikšmingumą gali interpretuoti kaip leidžiamą finansinių ataskaitų netikslumą.

Apibendrinant reikšmingumo atskleidimo audituotose finansinėse ataskaitose poveikį investuotojų suvokimui apie rizikas, minėtus tyrimus galima pavaizduoti ir trumpa tyrimų apžvalga – lentelė, kurioje atsispindi svarbiausi tyrimai, tyrimų klasifikacija, tipas, tyrimų išvados – reikšmingumo atskleidimo poveikis investuotojų suvokiamai rizikai, poveikis investuotojų požiūriui ir jų priimamiems sprendimams. Reikšmingumo atskleidimo įtaka investuotojų suvokiamai rizikai atsispindi lentelėje (žr. 5 lentelė).

5 lentelė. Reikšmingumo atskleidimo įtaka investuotojų suvokiamai rizikai

Šaltinis	Tyrimo tipas	Poveikis suvokiamai rizikai
Houghton ir kt. (2011)	Teorinė analizė	Reikšmingumo atskleidimas nepadedą sumažinti investuotojų suvokiamos rizikos. Investuotojai dažnai nesupranta, ką reiškia reikšmingumas, informaciją interpretuoja kaip signalus apie rizikas. Reikšmingumo poveikis atsiranda tik tada, kai informacija pateikiama su kontekstu ir paaiškinimu.
Chong (2015)	Teorinė analizė	Reikšmingumo atskleidimas be konteksto nedaro įtakos rizikos suvokimui, neperteikia rizikos. Auditoriaus sprendimas dėl reikšmingumo atskleidimo gali daryti poveikį audito rizikai ir investuotojų sprendimams, kadangi jie nurodo, kokia informacija yra svarbi sprendimų priėmimui. Svarbūs tiek kokybinis, tiek kiekybinis kontekstas, kuris lemia, kaip rinkos dalyviai interpretuoja audito rezultatus.
Christensen ir kt. (2020)	Eksperimentas (profesionalūs investuotojai)	Reikšmingo poveikio nėra , kadangi investuotojai nesieja reikšmingumo su audito rizika. Pačio reikšmingumo atskleidimas neturi nuoseklaus poveikio investuotojų priimamiems sprendimams. Investuotojai dažnai nesupranta, kaip tai siejasi su rizika.
Eilifsen ir kt. (2021)	Eksperimentas (profesionalūs investuotojai)	Reikšmingumo atskleidimas pats savaime nedaro įtakos rizikos suvokimui. Tačiau rizikos suvokimas gerėja, jei yra pateikiama jautrumo analizė ir neapibrėžtumas t. y. investuotojai riziką vertina realistiškiau.
Asay ir kt. (2023)	Eksperimentas (neprofesionalūs investuotojai)	Rizikos suvokimą lemia pateikimo forma, o ne pats faktas , jog reikšmingumas atskleistas. Neprofesionalūs investuotojai sunkiai interpretuoja techninę informaciją, todėl net ir reikšminga informacija, kuri pateikta abstrakčiai, gali nepakeisti investuotojų požiūrio.
Zhu ir kt. (2024)	Archyvinis tyrimas	Reikšmingumo atskleidimas nedaro įtakos , rinkta labiau reaguoja į kitus rizikos signalus. Vieno reikšmingumo atskleidimas nėra pakankamas indikatorius apie rizikas.
Kanapickienė ir kt. (2024)	Literatūros apžvalga	Elgsenos šališkumai silpnina racionalų rizikos vertinimą investuotojų akimis. Investuotojai ne visada racionaliai reaguoja į reikšmingumo atskleidimą. Šališkumo supratimas yra kritiškai svarbus tam, kad būtų galima suprasti, kodėl techninės informacijos poveikis suvokiamai investuotojų rizikai yra ribotas.
Ma ir kt. (2025)	Eksperimentas (neprofesionalūs investuotojai, tačiau finansiškai raštingi)	Reikšmingumas vienas pats rizikos nepaaiškina . Kai audito ataskaitoje pateikiamas tik reikšmingumo dydis, investuotojų suvokiama rizika nekinta, arba kinta nepastebimai. Reikšmingumo atskleidimas tampa informatyviu, jei kartu yra atskleidžiami ir kritiniai audito klausimai (CAM), kadangi jie konkretizuoja rizikos šaltinius, suteikia kontekstą.

Apibendrinant galima teigti, jog audito reikšmingumo atskleidimas pats savaime nedaro įtakos investuotojų (tiek profesionalių, tiek neprofesionalių) suvokimui apie riziką ir priimamiems sprendimams. Tiek nagrinėti eksperimentiniai tyrimai, tiek teoriniai tyrimai parodo, jog investuotojai nesieja reikšmingumo su audito rizika. Rizikos suvokimas labiau priklauso nuo informacijos pateikimo ir viso konteksto, ne tik nuo reikšmingumo dydžio. Reikšmingumas tampa informatyviu tada, kai pateikiamas su papildoma informacija, papildomu kontekstu. Taip pat tyrimai pabrėžia, jog rizikos suvokimas, reikšmingumo dydžio, finansinių ataskaitų patikimumo vertinimas ir interpretacija priklauso nuo investuotojų patirties, elgsenos veiksnių, finansinio raštingumo. Taigi, galime teigti, jog reikšmingumas visgi gali daryti įtaką neprofesionalių investuotojų priimamiems sprendimams.

2.8. Reikšmingumo atskleidimo ribotumai vertinant rizikas

Aptarus mokslinius straipsnius galima teigti, kad audito reikšmingumas yra laikomas svarbia priemone didinančia finansinių ataskaitų skaidrumą ir mažinančia informacijos asimetriją tarp įmonių ir investuotojų. Tačiau realus praktinis reikšmingumo atskleidimo naudingumas investuotojams vertinant rizikas yra ribotas, kadangi auditoriai nustatydami reikšmingumą ir su tuo susijusius paaiškinimus, investuotojams suteikia nepilną vaizdą apie finansines ataskaitas ir jų patikimumą, neatskleidžia visų rizikų, su kuriomis gali susidurti įmonė (Christensen ir kt., 2020). Neprofesionalūs investuotojai dažnai klaidingai interpretuoja reikšmingumo atskleidimą pervertindami auditorių pateikiamos informacijos teisingumą (Asay ir kt., 2023). Taip pat, reikšmingumo nustatymas yra subjektyvus auditoriaus sprendimas, kuris priklauso nuo jo patirties, rizikos tolerancijos (Azuhurvanchery & Baag, 2021), todėl investuotojai gali netiksliai įvertinti informacijos objektyvumą. Taip pat, auditoriai atskleidžia tik tas sritis, kur egzistuoja didesnė reikšmingų klaidų rizika, tačiau neatskleidžia rinkos ar įmonės veiklos rizikų, kurios gali daryti poveikį investuotojams (Delegkos ir kt., 2025). Tad pagrindiniai audito ribotumai, kurie gali turėti įtakos investuotojų rizikos suvokimui, pateikiami lentelėje (žr. 6 lentelė).

6 lentelė. Reikšmingumo atskleidimo ribotumai vertinant rizikas

Šaltinis	Ribotumas	Ribotumo esmė	Poveikis investuotojų rizikos vertinimui
Christensen ir kt. (2020), Arens ir kt. (2017)	Reikšmingumas nevertinamas kaip rizikos rodiklis	Reikšmingumo riba nurodo klaidų reikšmingumą, tačiau nėra įmonės rizikos rodiklis.	Investuotojai gali manyti, kad klaidos mažesnės nei reikšmingumo riba yra nereikšmingos.
Azuhurvanchery & Baag (2021), Ostapenko (2024)	Auditoriaus profesinio sprendimo subjektyvumas	Reikšmingumo nustatymas priklauso nuo pačio auditoriaus turimos patirties, rizikos suvokimo, profesinio sprendimo.	Investuotojai negali įvertinti, ar priimtas auditoriaus sprendimas dėl reikšmingumo dydžio yra teisingas.
Christensen ir kt. (2020)	Neaptariamoms įmonės veiklos ir kitos rizikos	Atskleistos tik finansinių ataskaitų reikšmingos klaidos rizikos, tačiau ne veiklos ar rinkos rizikos.	Investuotojams gali atrodyti, kad neminimos sritys yra nerizikingos.
Asay ir kt. (2023)	Ribotas investuotojų supratimas	Neprofesionalūs investuotojai neretai sunkiai supranta audito terminologiją, reikšmingumo koncepciją.	Investuotojai gali nuvertinti arba pervertinti rizikas, klaidingai interpretuoti informaciją.
Eilifsen ir kt. (2021)	Neatskleidžiamos mažos, tačiau pasikartojančios klaidos	Auditoriai išvadose neatskleidžia mažų klaidų, kurios yra mažesnės nei reikšmingumo riba, nors jos gali ir kartotis.	Investuotojai dažnai neįvertina tokių klaidų poveikio rizikai.
Choudhary ir kt. (2019)	Supaprastintas reikšmingumo atskleidimas	Pateikiama tik galutinė reikšmingumo informacija, neatskleidžiant nustatymo logikos ir kriterijų.	Investuotojai nemato viso sprendimo priėmimo, rizika gali būti interpretuojama netiksliai.

Reikšmingumas nevertinamas kaip rizikos rodiklis. Ribotumas pabrėžia, kad reikšmingumas, kurį nustato auditorius audito proceso metu, nėra skirtas vertinti audituojamos įmonės veiklos rizikos. Jis nurodo tik klaidų ribą, kurią peržengus, tai galėtų turėti įtakos investuotojų sprendimams (Arens ir kt. 2017). Christensen'as ir kt. (2020) atskleidžia, jog investuotojai dažnu atveju šią ribą supranta kaip rizikos indikatorių, mano, kad klaidos, mažesnės už reikšmingumo ribą yra

nereikšmingos nei finansinėms ataskaitoms, nei įmonės rizikai. Tai ypač aktualu neprofesionaliems investuotojams, kadangi jie supaprastina informacijos vertinimą dėl žinių ar patirties trūkumo.

Auditoriaus profesinio sprendimo subjektyvumas. Ribotumas siejamas su tuo, jog reikšmingumas yra nustatomas remiantis auditoriaus sprendimu, jo patirtimi ir audito rizikos vertinimu. Kiekvienu atveju šis sprendimas gali būti skirtingas ir esant panašioms aplinkybėms (Azuhuvanchery & Baag, 2021). Taip pat auditoriaus sprendimui įtaką gali daryti ir tokie veiksniai kaip audito įmonės politika, kliento spaudimas auditoriui, ar organizaciniai veiksniai siekiant palankaus sprendimo (Ostapenko, 2024). Dėl šių veiksnių ir subjektyvumo investuotojai negeba tiksliai įvertinti, ar auditoriaus parinktas reikšmingumas yra patikimas.

Neaptariamoms įmonės veiklos ir kitos rizikos. Ribotumas nurodo, kad audito reikšmingumo atskleidimas neapibrėžia visų įmonės veiklos rizikų. Audito metu auditoriai atskleidžia tik tas finansinių ataskaitų sritis, kuriose reikšmingos klaidos rizika yra didelė, tačiau neapima įmonės veiklos, rinkos ir kitų platesnių rizikų. Reikšmingumas finansinių ataskaitų kontekste yra siauresnė sritis nei starteginėje srityje, todėl investuotojai gali gauti nepilną, dalinį rizikos vaizdą (Christensen ir kt., 2020).

Ribotas investuotojų supratimas. Ribotumas atskleidžia, kad neprofesionalūs investuotojai neturi pakankamai patirties, žinių, kad galėtų tinkamai interpretuoti ir suprasti audito terminus ir pačio reikšmingumo koncepciją. Neprofesionalūs investuotojai yra linkę supaprastinti sudėtingesnę audito informaciją ir priimti sprendimus remiantis emocijomis, supaprastintu vertinimu (Asay ir kt., 2023). Toks vertinimas gali lemti netikslų rizikų vertinimą, nuvertinimą ar pervertinimą, reikšmingumas gali būti interpretuojamas neteisingai.

Neatskleidžiamos mažos, tačiau pasikartojančios klaidos. Ribotumas siejamas su tuo, kad auditoriai išvadose neatskleidžia klaidų, kurios yra mažesnės nei nustatyta reikšmingumo riba. Tačiau nėra atsižvelgiama į tai, kad tos klaidos gali būti pasikartojančios ir daryti poveikį ne kiekviena atskirai, tačiau stebint pasikartojimą ir tendenciją. Tokio pobūdžio klaidos gali būti susijusios su rizikingomis finansinių ataskaitų sritimis, jų neatskleidimas gali paskatinti investuotojų klaidingą rizikos supratimą ir vertinimą (Eilifsen ir kt., 2021). Investuotojai yra linkę neįvertinti tokių klaidų poveikio, kadangi auditoriaus išvadoje nėra atskleidžiamas tokių klaidų poveikis.

Supaprastintas reikšmingumo atskleidimas. Ribotumas nurodo, kad auditoriai dažniausiai neatskleidžia reikšmingumo nustatymo metodų, kokiais kriterijais buvo remiamasi, tačiau pateikia tik gautinę reikšmingumo ribą ar galutinį paaiškinimą (Choudhary ir kt., 2019). Auditoriai retai atskleidžia reikšmingumo nustatymo aspektus, o tai mažina investuotojų galimybę įvertinti audito griežtumą ir nustatyti rizikos lygį. Supaprastintas reikšmingumo atskleidimas gali turėti įtakos situacijoms, kai investuotojai pervertina arba nuvertina pateiktos informacijos tikslumą, nes nėra susipažinę su visu procesu, nemato viso sprendimo priėmimo konteksto.

Taigi, apibendrinant galima teigti, kad reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadose yra svarbi priemonė, tačiau turinti svarbių ribotumų, kurie mažina jos informacinę vertę investuotojams ir kitiems informacijos naudotojams, kai jie vertina rizikas. Minėti ribotumai atskleidžia, kad reikšmingumo nevertinimas kaip rizikos rodiklio, auditoriaus profesinio sprendimo subjektyvumas, ribotas neprofesionalių investuotojų supratimas ir finansinio raštingumo stoka ne visada padeda investuotojams suprasti ir įvertinti įmonės rizikas. Be to, audito išvadoje pateikiamos tik

reikšmingos klaidos rizikos, neatskleidžiant, kad gali būti mažesnių klaidų, kurios kartu gali būti svarbios, taip pat platesnių veiklos rizikų neatskleidimas, taip pat ir supaprastintas reikšmingumo atskleidimas gali daryti poveikį investuotojų rizikų supratimui ir priimamiems sprendimams. Dėl minėtų priežasčių neprofesionalūs investuotojai gali priimti sprendimus, kurie neatspindi realaus rizikų poveikio, o reikšmingumo atskleidimas tampa papildoma dalimi, kurią reikia įvertinti. Todėl, siekiant sumažinti rizikos suvokimo klaidas, reikšmingumas turėtų būti vertinamas kartu su papildoma informacija, kuri leistų susidaryti realų vaizdą.

Apibendrinant nagrinėtą literatūrą, galima teigti, jog išryškėja šie pagrindiniai teiginiai:

- audito reikšmingumo nustatymo procesas yra sudėtingas ir reikalaujantis profesionalaus vertinimo, informacijos aiškumo ir metodų nuoseklumo (Azuhuvanchery & Baag, 2021; Ostapenko, 2024);
- išsamus reikšmingos informacijos, tarp jos ir reikšmingumo, atskleidimas finansinių ataskaitų audito metu auditoriaus išvadose gali padidinti šių patikimumą, išsamumą, informacijos panaudojamumą priimant sprendimus (Christensen ir kt., 2020; Eilifsen ir kt., 2021; Ma ir kt., 2025);
- reikšmingumo atskleidimas taip pat gali būti suprantamas ir kaip apribojimas siekiant vertinti finansinius duomenis, investuotojai nevisada supranta informaciją ir geba ja pasinaudoti, interpretacija gali būti netiksli ir klaidinanti dėl neprofesionalių investuotojų supaprastinto jos vertinimo (Choudhary ir kt., 2019; Asay ir kt., 2023).
- visgi, šiuo metu pastebimas egzistuojantis didelis atotrūkis tarp auditorių ir investuotojų, kitų finansinių ataskaitų naudotojų supratimo apie audito reikšmingumą ir jo svarbą, o tai patvirtina, jog tyrimai šioje srityje ateityje yra būtini (DeZoort ir kt., 2019; Raziūnienė ir Verbickaitė, 2019).

2.9. Konceptualus modelis

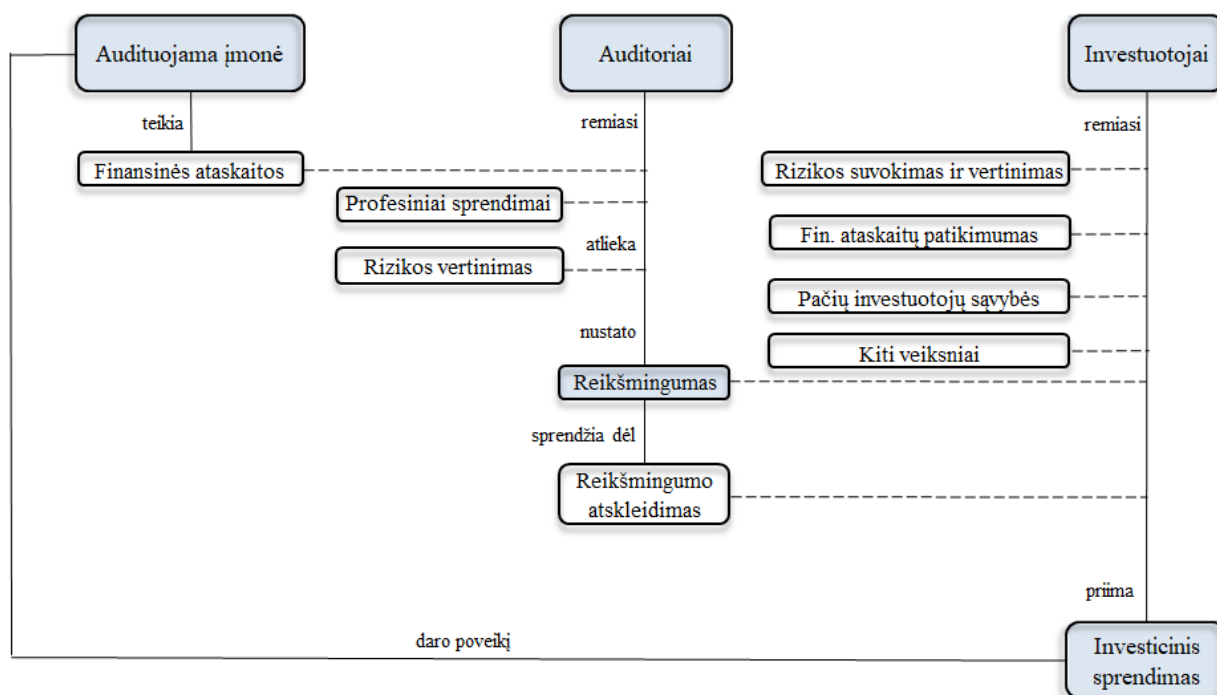
Tiek profesionalių, tiek neprofesionalių investuotojų sprendimų kokybė siejasi su auditoriaus atskleidžiama reikšmingumo informacija ir šios informacijos poveikiu finansinių ataskaitų patikimumui. Reikšmingumo atskleidimas signalizuoja investuotojams apie audito proceso griežtumą, auditoriaus profesinį sprendimą (Choudhary ir kt., 2019). Nagrinėti moksliniai tyrimai atskleidžia, kad tiek kokybiniai, tiek kiekybiniai reikšmingumo rodikliai gali daryti reikšmingą poveikį investuotojų sprendimų priėmimui, tačiau poveikiui įtaką taip pat daro informacijos pateikimo aiškumas, investuotojų gebėjimas įvertinti turimą informaciją ir ją tinkamai interpretuoti (Christensen ir kt., 2020; Asay ir kt., 2023).

Reikšmingumas atskleistas remiantis kiekybiniais reikšmingumo rodikliais pagerina investuotojų sprendimų kokybę, leidžia įvertinti, kokio dydžio klaidos ir iškraipymai laikomi reikšmingais. Christensen'as ir kt. (2020) nustatė, kad toks atskleidimas padeda investuotojams tiksliau vertinti finansinių ataskaitų patikimumą. O Eilifsen'as ir kt. (2021) nustatė, kad tai padeda investuotojams geriau suprasti neapibrėžtumus ir priimti pagrįstesnius sprendimus. Tačiau, remiantis moksliniais straipsniais pastebima, kad reikšmingumo atskleidimas ne visada prisideda prie investuotojų sprendimų. Asay'is ir kt. (2023) nurodo, kad neprofesionalūs investuotojai dažnai supaprastina turimą informaciją ir ją interpretuoja paprasčiau, todėl reikšmingumas gali būti klaidingai interpretuojamas, o tai daro poveikį ir investuotojų sprendimų kokybei. Gupta (2025) išskyrė, kad pačių investuotojų elgsena dažnai lemia prastesnius investicinius sprendimus ir prastesnę jų kokybę,

kadangi investuotojai yra linkę informaciją interpretuoti neteisingai, remiantis elgsenos šališkumais, tokiais kaip atrankinis informacijos apdorojimas, informacijos vertinimas neatsižvelgiant į naujesnę turimą informaciją.

Kokybiniai reikšmingumo rodikliai taip pat prisideda prie sprendimų priėmimo ir jų kokybės, tačiau jų poveikis dažniausiai priklauso nuo investuotojų patirties, finansinio išsilavinimo (Asay ir kt., 2023). Neprofesionalūs investuotojai gali netinkamai įvertinti kokybinių paaiškinimų svarbą ir dėl šios priežasties gali interpretuoti informaciją klaidingai (Asay ir kt., 2023). Kokybiniais rodikliais paremtas reikšmingumo atskleidimas gali būti sunkiau suprantamas investuotojų (tarp jų ir neprofesionalų), kadangi tai reikalauja platesnio konteksto vertinimo, platesnio informacijos vertinimo (Žukauskaitė ir Daujotaitė, 2022).

Išnagrinėjus mokslinius šaltinius išryškėja ir konceptualus modelis, apimantis tris tarpusavyje susijusius dalyvius. Pirmiausia, tai įmonės, kurios rengia savo veiklos finansines ataskaitas ir pateikia informaciją apie įmonės veiklos rezultatus, turtą, išpareigojimus ir kita. Antra, tai auditoriai, kurie atlieka nepriklausomą auditą, vertina finansinių ataskaitų patikimumą ir pateikia audito ataskaitą su išvadomis apie įmonių finansinę padėtį, rizikas, audito reikšmingumą ir kita. Trečioji grupė, tai investuotojai, kurie remdamiesi audituota informacija priima ekonominius sprendimus ir vertina investavimo rizikas. Konceptualus teorinis modelis pateikiamas žemiau (žr. 6 pav.).

6 pav. Audito reikšmingumo atskleidimo poveikio investuotojų sprendimams konceptualus modelis

Šis modelis pabrėžia, kad kiekvieno dalyvio veiksmai daro poveikį kitų dalyvių sprendimams. Įmonių pateikta finansinė (ir kita) informacija formuoja auditoriaus darbą ir išvadas, auditoriaus pateiktos išvados daro poveikį investuotojų lūkesčių ir rizikos suvokimui bei priimamiems sprendimams, o investuotojų priimami sprendimai gali tiesiogiai paveikti įmonių finansinę būklę, daryti poveikį strategijai.

Pateiktame konceptualiame modelyje išryškėja tai, jog auditoriai sprendžia dėl audito reikšmingumo nustatymo ir atskleidimo audito išvadoje, remdamiesi turima informacija (įmonių finansiniais duomenimis, finansinėmis ataskaitomis), profesiniu sprendimu ir rizikos vertinimu. Remiantis **informacijos naudingumo teorija** (angl. *Decision Usefulness Theory*), audito ataskaitoje pateikiama informacija (įskaitant ir reikšmingumo atskleidimą) yra naudinga, jei padeda investuotojams priimti tam tikrus investicinius sprendimus, įvertinti rizikas. Audito reikšmingumo atskleidimas kartu su investuotojų rizikos suvokimu, investuotojų pasitikėjimu auditu ir auditoriumi gali paveikti investuotojų priimamus sprendimus. Vis dėl to, šis poveikis priklauso nuo to, kaip reikšmingumo informacija pateikiama, ar ji papildoma paaiškinimais t. y. papildomu kontekstu.

Investuotojų sprendimams taip pat įtaką daro ir pačių investuotojų savybės, finansinis raštingumas, investavimo patirtis, rizikos tolerancijos dydis, kiti veiksniai, kuriuos apima įmonės verslo modelio analizė, rinkos padėties analizė, platesnio įmonės finansinio ir strateginio konteksto analizė bei psichologiniai veiksniai tokie kaip prisiderinimo efektas, nenoras išsiskirti. Investuotojai ne visada priima pagrįstus, racionalius sprendimus. Todėl šiame modelyje išryškėja, jog auditoriaus pateikta informacija laikoma tiek objektyviu indikatoriumi apie finansinių ataskaitų patikimumą, tiek ir svarbiu veiksniu, kuris veikdamas investuotojo suvokimą daro poveikį galutiniams investiciniams sprendimams, kurie, savo ruožtu, daro poveikį pačios įmonės finansinei padėčiai, strategijai, veiklos tęstinumui. Tad yra svarbu nustatyti, ištirti, kaip audito reikšmingumo atskleidimas veikia investuotojų priimamus investicinius sprendimus.

3. Audito reikšmingumo atskleidimo poveikio neprofesionalių investuotojų priimamiems sprendimams tyrimo metodika

Norint išanalizuoti audito reikšmingumo atskleidimo poveikį investuotojų sprendimams ir juos suprasti plačiau, pasirinkta atlikti empirinį tyrimą, kuriuo siekiama išsiaiškinti, kaip reikšmingumo atskleidimas veikia investuotojus ir jų priimamus sprendimus. Numatomam empiriniam tyrimui bus taikomas kiekybinis eksperimentinis tyrimo dizainas.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti, ar audito ataskaitose atskleidžiamas reikšmingumas suteikia svarbią informaciją investuotojams, ar investuotojai vertina pateiktą informaciją ir atsižvelgia į ją prieš priimdami sprendimus.

Empirinio tyrimo uždaviniai:

1. parengti įmonės finansinių ataskaitų komplektą su audito išvadomis (vienose pateikiant reikšmingumą, detalesnį kontekstą, aplinkybes, kitose ne), paruošti klausimyną t. y. sudaryti apklausos formą tiriamiesiems;
2. atlikti eksperimentinį tyrimą su KTU apskaitos ir audito magistrantų grupėmis (pirmo ir antro kurso studentais) kaip su neprofesionaliais investuotojais (lietuvių kalba studijuojančiais studentais ir užsienio studentais);
3. pritaikyti aprašomosios statistikos metodus;
4. išanalizuoti gautus rezultatus ir apibendrinti išvadas, pateikti rekomendacijas.

Tyrimo objektas – audito reikšmingumo atskleidimo audito išvadoje poveikis ir investuotojų priimami sprendimai.

Tiriama problema – audito reikšmingumo (ne)atskleidimas audito išvadoje daro poveikį neprofesionalių investuotojų sprendimų priėmimui.

Tyrimo problemos klausimas – kaip neprofesionalių investuotojų priimamus sprendimus veikia audito reikšmingumo atskleidimas audituotose finansinėse ataskaitose?

Šių laikų finansų rinkose neprofesionalūs investuotojai tapo viena didžiausių rinkos dalyvių grupių. Remiantis Reuters 2025 straipsniu, pastebima, jog neprofesionalūs investuotojai tampa pagrindine jėga veikiančia investavimo rinkoje.

Neprofesionalus investuotojas – remiantis Asay'iu ir kt. (2023), tai asmuo be profesionalios investavimo patirties, kuris vertina įmonės vertę, kylančias rizikas, investavimo patrauklumą remdamasis kiekybine (skaičiais išreikšta) ir kokybine (savybės, vertinimas, suvokimas – skaičiais neapibrėžta) informacija, geba suprasti, analizuoti finansines ataskaitas. Dažniausiai apibūdinama kaip studentai, turintys žinių apie finansines ataskaitas, ar didžioji dalis visuomenės.

Audito reikšmingumo nustatymas ir vertinimas yra auditoriaus nuomone paremta ir jo sprendimu pagrįsta informacija. Neprofesionalūs investuotojai dėl žinių stokos, analizės galimybių trūkumo ar patirties stygiaus, skirtingai nei profesionalai, ją interpretuoti gali netiksliai ir priimti klaidingus, ir net nuostolingus investicinius sprendimus (Asay ir kt., 2023).

Tyrimo hipotezės:

H0: Neprofesionalūs investuotojai audito reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadoje vertina kaip mažesnę riziką ir yra linkę priimti laisvesnius sprendimus, daugiau investuoti.

Šią hipotezę galima grįsti remiantis tuo, kad atskleista audito reikšmingumo riba signalizuoja investuotojams apie griežtesnes audito procedūras, kurios siejamos su patikimesnėmis finansinėmis ataskaitomis (Choudhary ir kt., 2019, Dwyer ir kt., 2022). Taip pat investuotojai žemą reikšmingumą sieja su mažesne suvokiama informacijos rizika, tad yra linkę labiau pasitikėti auditoriaus išvadamis (Christensen ir kt., 2020; Zhu ir kt., 2024). Neprofesionalūs investuotojai audito reikšmingumo atskleidimą linkę suprasti kaip teigiamą audito kokybės požymį, jog auditas atliktas kruopščiai ir įdedant daug darbo, tad priima mažiau atsargius, laisvesnius sprendimus dėl investavimo (Gupta, 2025).

H1: Neprofesionalūs investuotojai audito reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadoje vertina kaip didesnę riziką ir yra linkę priimti apgalvotus sprendimus, mažiau investuoti.

Šią hipotezę galima grįsti remiantis audito reikšmingumo samprata kaip toleruojamų klaidų, iškraipymų riba, kuri gali turėti įtakos finansinių ataskaitų vartotojų priimamiems sprendimams (Chong, 2015). Kai atskleidžiamas reikšmingumas, jis yra lyg indikatorius investuotojams, kurį jie supranta kaip signalą, jog egzistuoja finansinių ataskaitų neapibrėžtumas dėl jų tikslumo, todėl tai suvokiama kaip informacijos rizika (Arens ir kt., 2017; Ma ir kt., 2025). Nagrinėti tyrimai rodo, kad neprofesionalūs investuotojai, nagrinėdami pateiktą, atskleistą informaciją apie audito reikšmingumo ribą yra linkę elgtis atsargiau, labiau apgalvotai ir priimti pasvertus sprendimus (Eilifsen ir kt., 2021).

Eksperimentinio tyrimo metodo pasirinkimo pagrindimas: pasirinktas kiekybinis tyrimo metodas, vykdoma neprofesionalių investuotojų apklausa – eksperimentas. Šis tyrimo metodas pasirinktas dėl to, jog šia tema eksperimentų yra nedaug, tačiau vienas iš tokių pavyzdžių būtų Christensen'o ir kt. (2020) atliktas tyrimas su profesionaliais investuotojais ir audito reikšmingumo atskleidimu. Šis tyrimas atskleidė, jog investuotojai ne visada remiasi audito reikšmingumo atskleidimu priimdami svarbius sprendimus. Pasak autorių investuotojų supratimas apie reikšmingumą skiriasi lyginant su taikomais audito standartais, ar auditoriais. Investuotojai ne visada supranta, ar reikšmingumo lygmuo yra svarbus ir išties daro poveikį jų priimamiems sprendimams. Kiti autoriai tyrimuose teigia, jog aukštesnis atskleistas reikšmingumas suprantamas kaip didesnis finansinių ataskaitų neapibrėžtumas, kuris didina investuotojų suvokiamą riziką (Ma ir kt. 2025), o žemesnis reikšmingumas suprantamas kaip griežtesnis atliktas audito procesas, juo labiau pasitikima (Zhu, 2024; Choudhary ir kt., 2019).

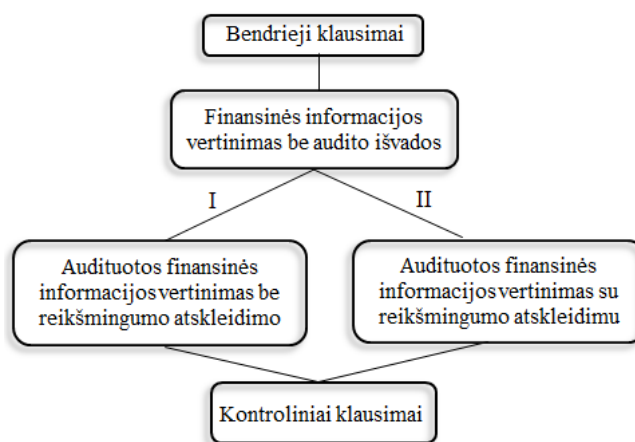
Tiriamųjų imtis: tiriamą populiaciją sudaro neprofesionalūs investuotojai – apskaitos ir audito magistro pirmo ir antro kurso studentai (lietuvių ir užsieniečių grupės). Finansų programos studentai nebus apklausiami, kadangi atsižvelgta į pasiekiamumo galimybes ir siekiama išvengti didesnio finansinio raštingumo iškraipymo. Eksperimento dalyvių atranka klasterinė, kadangi siekiama įtraukti respondentus konkrečiai iš KTU universiteto studijų apskaitos ir audito studijų programos, o ne iš visos Lietuvos. Taip pat respondentai apklausiami tik tie, kurie bus prisijungę prie tam tikros paskaitos, kadangi pasiekti visus studijuojančius apskaitą ir auditą magistro studijose galimybės nėra.

Tyrimo eiga: Eksperimentas atliekamas nuotoliniu būdu. Apklausiai sudaryti ir rezultatams surinkti naudojama Google Forms apklausų platforma. Apklausa pateikta dviems KTU pirmo ir antro apskaitos ir audito studijų programų studentų grupėms, kurios atstovauja neprofesionalių investuotojų kategoriją. Tyrimą sudaro trys etapai:

1) Pasiruošimas eksperimentui.

Šiame etape vykdomas pasiruošimas eksperimentui:

- Ruošiamos eksperimento pristatymo skaidrės (jose pateikiami svarbiausių terminų apibrėžimai, tyrimo tikslas, metodika, hipotezės, eksperimento taisyklės ir eiga).
- Ruošiami finansiniai duomenys (pasirinktos dvi įmonės iš to pačio veiklos sektoriaus – komunalines paslaugas teikiančios įmonės (lietuvių grupei Lietuvoje veikianči įmonė, užsieniečiams – užsienyje veikianči įmonė), kurių audito išvadose atskleista sąlyginė nuomonė ir reikšmingumas. Skirtingose šalyse veikiančios įmonės pasirinktos siekiant, kad finansiniai duomenys ir audito išvados nebūtų verstos iš vienos kalbos į kitą norint duomenis pritaikyti tiriamiesiems. Informacija apie įmones, jų pavadinimai yra užslaptinti, jog eksperimento dalyviai nesusidarytų išankstinės nuomonės apie įmones ir jų finansinius rezultatus, patrauklumą investuotojams. Finansiniai duomenys susideda iš balanso, pelno/nuostolių ataskaitos, pinigų srautų ir nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitų. Remiantis duomenimis ir audito išvadomis su sąlyginėmis nuomonėmis, kur vienoje yra atskleidžiamas reikšmingumas, kitoje ne, paruošiami duomenų rinkiniai).
- Ruošiama apklausa (paruošiama apklausa Google Forms apklausų rengimo platformoje). Apklausa sudaryta iš keturių dalių. Pirmai (I) respondentų grupei (be reikšmingumo atskleidimo) pateikiami 18 klausimų, antrajai (II) grupei (su reikšmingumo atskleidimu) pateikiama 19 klausimų (žr. 7 pav., žr. 1 priedą). Sudaromos dvi apklausos formos lietuvių grupei (be reikšmingumo atskleidimo I ir su reikšmingumo atskleidimu II) ir dvi apklausos formos užsieniečių grupei (be reikšmingumo atskleidimo I ir su reikšmingumo atskleidimu II). Pažymima, jog neatsakius į vienos skilties klausimus, nebus galima pereiti prie sekančios klausimų dalies, klausimų skyriaus, tad visi atsakymai turi būti atsakyti.

7 pav. Apklausos struktūra

Bendrieji klausimai. Šioje dalyje abiem grupėms pateikiami bendri 5 klausimai skirti išsiaiškinti, koks yra eksperimento dalyvių darbo pobūdis, ar dirbama su apskaita, finansais, darbo su finansais, auditu patirtis, ar turimas išsilavinimas audito, finansų srityje, ar turima praktinių žinių apie finansines ataskaitas.

Finansinės informacijos vertinimas be audito išvados. Šioje dalyje abiem grupėms pateikiami įmonių finansiniai duomenys, ataskaitos ir 4 klausimai siekiant išsiaiškinti, ar jie investuotų į įmonę, ar pateikta informacija buvo naudinga, pakankama, kaip dalyviai vertintų investavimo į šią įmonę riziką, ar mano, kad finansinėse ataskaitose galėtų būti reikšmingų klaidų.

Audituotos finansinės informacijos vertinimas be reikšmingumo atskleidimo. Šioje dalyje I grupės dalyviams pateikiami 6 klausimai, kuriais siekiama išsiaiškinti, ar pateikta audito išvada aiški, informatyvi, siekiama išsiaiškinti reikšmingumo neatskleidimo poveikį investuotojų pasitikėjimui informacija, siekiama išsiaiškinti norą investuoti, investavimo į įmonę riziką.

Audituotos finansinės informacijos vertinimas su reikšmingumo atskleidimu. Šioje dalyje II grupės dalyviams pateikiami 7 klausimai siekiant išsiaiškinti, ar pateikta audito išvada su reikšmingumu yra aiški, informatyvi, siekiama išsiaiškinti reikšmingumo atskleidimo poveikį investuotojų pasitikėjimui finansine informacija, kaip investuotojai vertina tai, kad yra atskleistas reikšmingumas, kokia yra investavimo į įmonę rizika, atskleisto reikšmingumo poveikį norui investuoti, atskleidimo vertinimą.

Kontroliniai individualūs klausimai skirti įvertinti dalyvių finansiniam raštingumui ir patirčiai investuojant. Paskutinėje dalyje abiem grupėms yra pateikiami 4 klausimai, kuriais siekiama suprasti, kokia yra dalyvių patirtis investuojant, jų finansinis raštingumas.

2) **Eksperimento atlikimas.** Tyrime dalyvauja KTU apskaitos ir audito pirmo ir antro magistro kurso studentai (lietuvių studentų grupė ir užsieniečių studentų grupė). 2026 m. kovo 13 d., 2026 m. kovo 25 d. ir 2026 m. kovo 27 d. prisijungę prie paskaitos studentai supažindinami su norimu atlikti eksperimentu. Supažindinami su tyrimo idėja, tikslu, pristatoma, kokia turėtų būti veiksmų seka norint įvykdyti eksperimentą. Studentai informuojami, kad dalyvavimas eksperimente yra savanoriškas, todėl klausama, ar visi paskaitos dalyviai sutinka prisidėti prie eksperimento. Tuomet studentai atsitiktinai pasikirstomi į dvi grupes siekiant išvengti šališkumo. Po to yra atsiunčiamos nuorodos prisijungimui prie apklausos formų: I grupei pateikiama viena nuoroda, II – kita, kadangi klausimai skiriasi. Studentams taip pat yra pateikiami informacijos rinkiniai – finansinės ataskaitos, auditoriaus išvados (tiek pilna, tiek su paslėpta informacija). Laukiama užpildytų apklausos formų pateikimo sistemoje, kad būtų galima analizuoti rezultatus.

3) **Eksperimento metu surinktų duomenų analizė.** Įvykdžius eksperimentą analizuojami surinkti duomenys. Kadangi klausimyną sudaro uždari ir vienas atviras klausimas, tad analizei bus naudojama aprašomoji statistinė analizė t. y. dažnių skaičiavimas, procentinės dalies skaičiavimas bei vidurkiai (Cooksey, 2020), taip pat chi-kvadrato testas t. y. kai norima išsiaiškinti, ar tarp tiriamųjų grupių egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai pagal duomenų informatyvumą, pasitikėjimą finansine informacija, noro investuoti bei rizikos vertinimo kategorijas. Bus taikytas Chi-kvadrato homogeniškumo testas ir vertinami kategoriniai atsakymai remiantis Ermakov'o (2023) straipsnyje nagrinėtu testo taikymu.

Tyrimo apribojimai:

- Eksperimente dalyvaujantys studentai yra pirmo ir antro kurso apskaitos ir audito programos magistro studentai, kurie dalyvauja paskaitoje ir eksperimento metu atlieka neprofesionalių investuotojų vaidmenį. Studentų dalyvavimas yra savanoriškas, tad ne visi paskaitoje dalyvaujantys studentai sutinka dalyvauti tyrime.
- Atrankos ribojimus lemia imties šališkumas, kadangi respondentai dalyvaujantys paskaitoje gali turėti didesnę motyvaciją, didesnę žinių bagažą nei tie, kurie paskaitoje nedalyvauja. Taip pat, kadangi imtis apsiriboja ties KTU universitetu, gauti rezultatai negalės patvirtinti išvadų apie visą neprofesionalių investuotojų populiaciją Lietuvoje.
- Tyrime dalyvaujantys studentai taip pat yra ir skirtinga kalba studijuojantys studentai, vienu studijos yra vykdomos lietuvių kalba, kitų – anglų kalba. Visa su eksperimentu susijusi informacija yra pateikiama atitinkamai dvejomis kalbomis, lietuviams – lietuvių kalba, užsieniečiams – anglų kalba. Dėl klausimų vertimo į anglų kalbą gali pasitaikyti ne visai toks terminų ar minties supratimas nei tikėtasi.
- Tyrimo dalyviai turi ribotą informacijos kiekį, tik finansines ataskaitas, auditoriaus išvadą. Tačiau realioje rinkoje, realiose situacijose, kuriose siekiama priimta investicinius sprendimus, investuotojai informacijos turi kur kas daugiau.

4. Audito reikšmingumo atskleidimo poveikio investuotojų sprendimų priėmimui empirinio tyrimo rezultatai

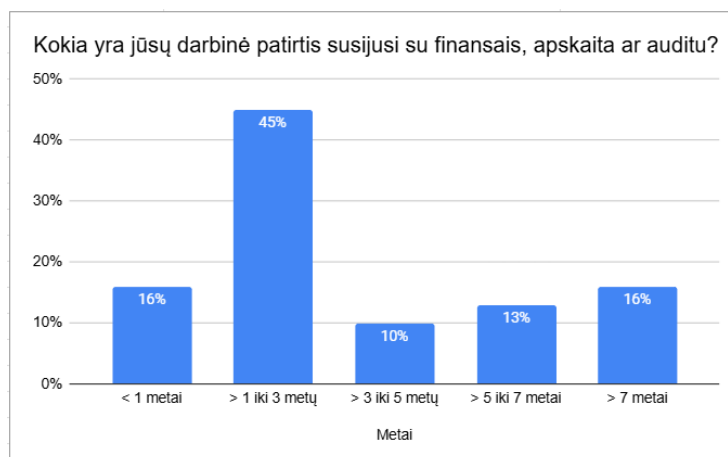
Tyrime dalyvavo iš viso trisdešimt vienas apskaitos ir audito magistro studijas studijuojantis studentas (pirmo ir antro kurso). Studentai eksperimento atlikimo metu buvo laikomi neprofesionaliais investuotojais. Eksperimento metu surinkti atsakymai suteikia galimybę analizuoti, ar audito reikšmingumas ir jo atskleidimas auditoriaus išvadoje yra naudingas ir informatyvus investuotojams, tai leidžia patvirtinti arba atmesti vieną iš dviejų išsikeltų hipotezių: neprofesionalūs investuotojai audito reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadoje vertina kaip mažesnę riziką ir yra linkę priimti laisvesnius sprendimus, daugiau investuoti, arba reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadoje vertina kaip didesnę riziką ir yra linkę priimti apgalvotus sprendimus ir mažiau investuoti.

4.1. Tyrimo dalyvių charakteristikų analizė

Tiek I, tiek II dalyvių grupei apklausa prasidėjo nuo pirmojo klausimų rinkinio t. y. bendrųjų klausimų. Buvo pateikti 5 klausimai, kuriais siekiama išsiaiškinti, ar dirbama finansų, apskaitos, audito srityse, darbinė patirtis metais, ar buvusios studijos siejosi su finansais ar auditu, ar darbo vietoje susiduriama su finansinėmis ataskaitomis ir kaip dalyviai vertina savo žinias apie finansines ataskaitas ir jų auditą.

Visų pirma siekiama išsiaiškinti, kiek eksperimento dalyvių dirba apskaitos, audito ar finansų srityje. Nustatyta, kad iš dalyvavusių 31 respondentų, 24 dalyviai t. y. 77% šiuo metu dirba vienoje iš šių sričių, 7 respondentai t. y. 23% šiuo metu nedirba šiose srityse.

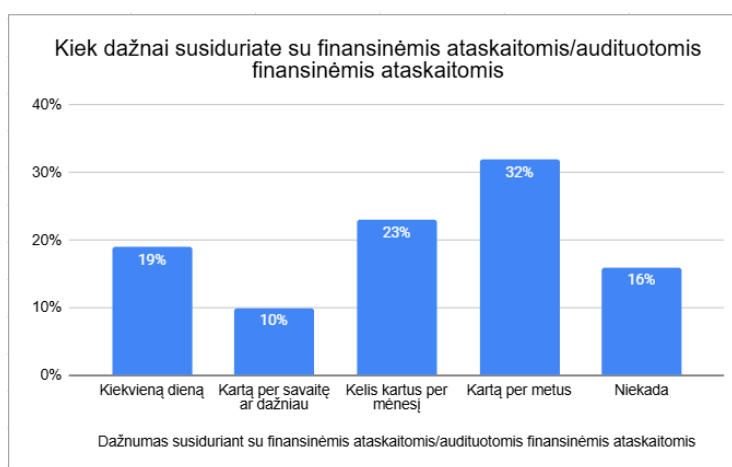
Toliau siekiama išsiaiškinti, kokia yra dalyvių darbinė patirtis dirbant su finansais, apskaita ar auditu. Atkreipiamas dėmesys į tai, jog ir tie dalyviai, kurie šiuo metu nedirba nei vienoje iš išvardintų sričių, anksčiau galėjo turėti patirties dirbant būtent su apskaita, finansais ar auditu. Pastebima, jog dalyvių patirtis yra pasiskirsčiusi nevienodai (žr. 8 pav.). Didžiausia dalis respondentų t. y. 14 dalyvių arba 45% turi nuo 1 metų iki 3 metų patirtį. Taip pat didelė dalis t. y. 5 dalyviai arba 16% turi daugiau nei 7 metų patirtį darbe su finansais, apskaita ar auditu, kitaip tariant yra susiję su finansais, finansinėmis ataskaitomis vienu ar kitu būdu. Mažiausiai patirties t. y. mažiau nei vienerių metų patirtį turi taip pat 5 dalyviai arba 16% apklaustųjų. Tai atspindi, jog didžiausia dalis dalyvių 84% turi daugiau nei vienų metų patirtį dirbant vienoje iš išvardintų sričių.

8 pav. Respondentų darbinė patirtis apskaitos, audito ar finansų srityje metais

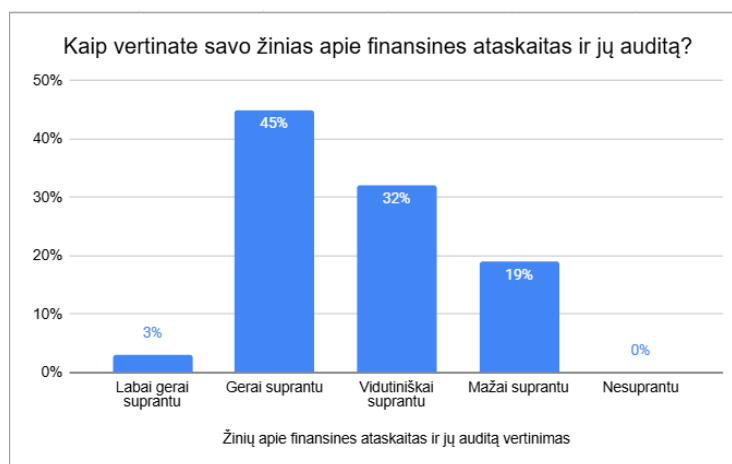
Toliau, siekiant įvertinti, ar respondentai turi žinių apie finansines ataskaitas ne tik iš darbinės pusės, tačiau ir teorinius pagrindus, klausima ar jų ankstesnės studijos buvo susijusios su finansais, apskaita arba auditu. Pagal pateiktus atsakymus pastebima, jog didesnė dalis t. y. 23 dalyviai arba 74% atsakė, jog studijos buvo susijusios, o 8 apklaustųjų, arba 25% ankstesnės studijos nebuvo siejamos su apskaita, finansais ar auditu.

Dalyvių taip pat buvo klausama, ar savo darbe jie susiduria su finansinėmis ataskaitomis bei audituotomis finansinėmis ataskaitomis. Kadangi norima sužinoti, ar dalyviai turi žinių finansinių ataskaitų nagrinėjime (žr. 9 pav.). Apklausos rezultatai atskleidė, kad kiekvieną dieną su finansinėmis ataskaitomis susiduria 6 dalyviai arba 19% apklaustųjų, kartą per savaitę ar dažniau – 3 dalyviai t. y. 10%, kartą per mėnesį – 7 apklaustieji arba 23% dalyvių, kartą per metus – 10 apklaustųjų arba 32%, o niekada darbe su ataskaitomis nesusiduria 5 dalyviai arba 16% apklaustųjų. Galima daryti išvadą, jog 52% apklaustųjų su finansinėmis ataskaitomis susiduria dažnai (kas dieną, kartą per savaitę ar dažniau, kelis kartus per mėnesį), o likę 48% ne (kartą per metus arba niekada).

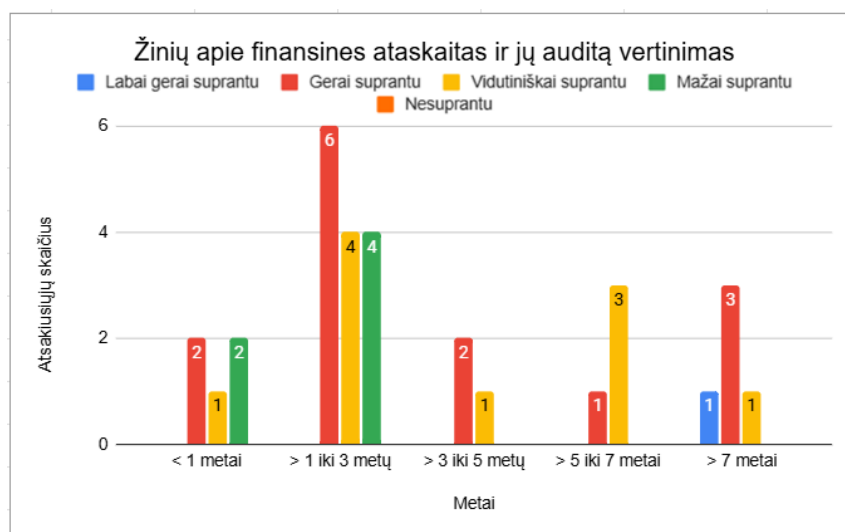
9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal dažnumą susiduriant su finansinėmis ataskaitomis

Paskutinis klausimas pirmajame klausimų rinkinyje buvo apie tai, kaip dalyviai vertina savo žinias apie finansines ataskaitas ir jų auditą. Pagal pateiktus atsakymus pastebima, jog vienas atsakęs dalyvis arba 3% savo žinias vertina labai gerai, gerai supranta 14 atsakiusiųjų arba 45%, vidutiniškas žinias turi 32% arba 10 atsakę studentai, mažai supranta bei mažai žinių turi 6 studentai arba kitaip 19% atsakiusiųjų (žr. 10 pav.).

10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal finansinių ataskaitų ir jų auditą žinias

Svarbu pastebėti tai, jog nei vienas iš apklaustų dalyvių neatsakė, kad visai neturi žinių apie finansines ataskaitas ir jų auditą. Todėl galima teigti, jog tiek žinios įgytos studijų metu, tiek iš darbo patirties, visiems studentams leidžia suprasti apie finansines ataskaitas ir jų auditą. Taip pat žemiau pateikiamas pasiskirstymas metais pagal supratimą (žr. 11 pav.). Pastebima, jog labai gerai apie finansines ataskaitas ir jų auditą supranta 1 studentas, kuris turi daugiau nei 7 metų patirtį dirbant su finansais, apskaita ir auditu. Kiti likę 4 studentai, kurie turi daugiau nei 7 metų patirtį, savo žinias vertina gerai (3 apklaustieji) bei vidutiniškai (1 apklaustasis). Verta pastebėti, jog studentai, kurie turi mažiau nei 1 metų patirtį savo žinias vertina kaip geras, vidutiniškas bei mažas, tačiau didžiausias skaičius apklaustųjų (6 studentai) save vertina kaip gerai suprantantys apie finansines ataskaitas ir jų auditą, nors darbo patirtis dirbant su tuo yra nuo 1 iki 3 metų. Taip pat, 3 studentai, kurie dirba nuo 5 iki 7 metų, turimas žinias vertina kaip vidutiniškas.

11 pav. Pasiskirstymas metais pagal finansinių ataskaitų ir jų audito žinias

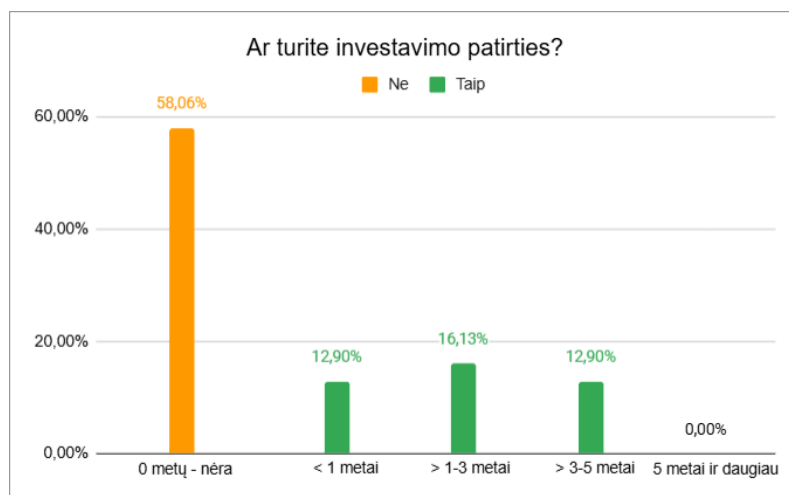
Apibendrinant, galima teigti, jog studentai, kurie turi daugiau patirties dirbant su finansiais, apskaita ar auditu, savo žinias vertina netgi jas nuvertindami, o trumpesnę laiką dirbantys studentai, savo žinias yra linkę vertinti geriau, galbūt net pervertinant. Tačiau tai priklauso nuo kiekvieno dalyvio savęs vertinimo. Taigi, pirmasis klausimų rinkinys skirtas nustatyti apklausoje dalyvaujančių studentų charakteristiką, darbinę patirtį, patirtį su finansinėmis ataskaitomis, leidžia daryti išvadą, kad visi dalyvaujantys studentai yra pakankamai kompetetingi, kad galėtų dalyvauti apklausoje toliau. Dauguma dalyvių turi pakankamai teorinių ir praktinių žinių susijusių su finansinėmis ataskaitomis tiek iš ankstesnių mokslų, tiek iš darbo patirties. Nei vienas dalyvis neatsakė, jog neturi žinių ir nesupranta finansinių ataskaitų. Tad tyrimas tęsiamas toliau.

4.2. Dalyvių finansinio raštingumo ir patirties investuojant vertinimas

Dalyviams atsakius į bendruosius klausimus, buvo siekiama įvertinti, ar neprofesionalūs investuotojai patys investuoja, turi investavimo patirties, ar turi investicijų fonduose bei kitose finansinėse priemonėse. Šie klausimai taip pat buvo pateikiami tiek I, tiek II grupėms vienodi.

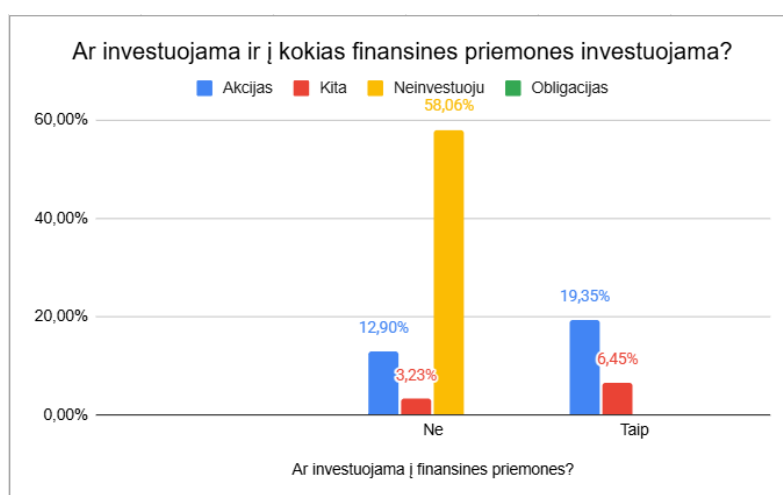
Pirmiausia klausiama, ar patys studentai turi realios investavimo patirties ir siekiama išsiaiškinti, kokia dalyvių investavimo patirtis metais. Remiantis pateiktais atsakymais, 13 respondentų (42%) turi realios investavimo patirties, o 18 respondentų (58%) investavimu neužsiima. Turinčių investavimo patirties dalyvių atsakymų pasiskirstymas: 4 dalyviai (13%) turi mažiau nei 1 metų

patirtį, 5 dalyviai (16%) nuo 1 iki 3 metų, 4 dalyviai (13%) nuo 3 iki 5 metų. Daugiau nei 5 metų investavimo patirties neturi nei vienas atsakęs dalyvis. Galima daryti išvadą, kad didžioji dalis apklaustųjų neturi realios investavimo patirties, tačiau turi teorinių žinių apie investavimą iš apskaitos ir audito magistro studijų (žr. 12 pav.).

12 pav. Dalyvių investavimo patirtis

Dalyvių taip pat buvo klausiama, į kokius fondus jie investuoja ir paskutinis klausimas skirtas sužinoti, ar respondentai šiuo metu turi investicijų finansinėse priemonėse. 18 respondentų (58,06%), kurie neturi investavimo patirties, neinvestuoja ir į jokiais finansines priemones bei šiuo metu neturi investicijų niekur. Likę 8 respondentai (25,80%) šiuo metu turi investicijų finansinėse priemonėse ir investuoja į akcijas bei kitus finansinius fondus. Kyla neaiškumų dėl 5 respondentų (16,14%), kurie pateikia atsakymus, kad šiuo metu neturi investicijų finansinėse priemonėse, tačiau investuoja į akcijas bei kitus fondus. Gali būti, kad minėti respondentai akcijų ir kitų fondų nelaiko finansine priemone. Arba galima daryti prielaidą, kad respondentas anksčiau pirko akcijas, tačiau jas jau pardavė, tad neturi egzistuojančių investicijų šiuo metu, galbūt turėjo investicijų kituose fonduose, tačiau jų taip pat nebeturi (žr. 13 pav.).

13 pav. Investavimas į finansines priemones

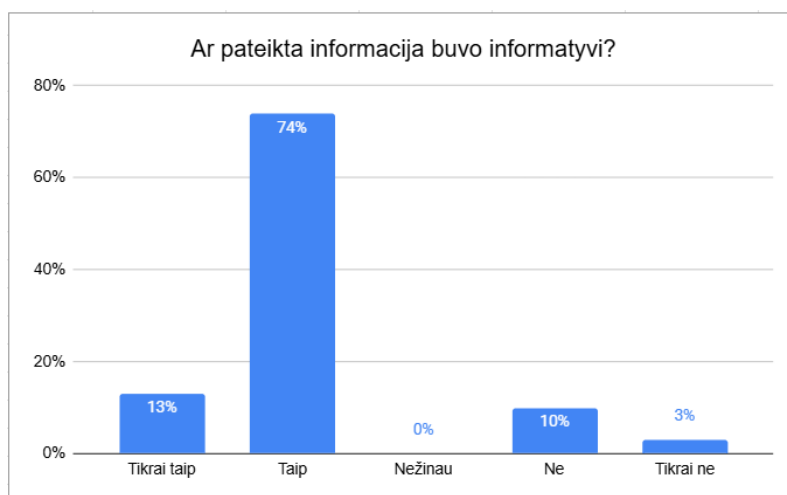
Taigi, apibendrinant galima daryti išvadą, kad didžioji dalis respondentų (18 dalyvių arba 58%) neturi investicijų finansinėse priemonėse, visai neinvestuoja ir neturi investavimo patirties. Likę

42% arba 13 respondentų turi investavimo patirties, investuoja ar anksčiau investavo, turi ar turėjo investicijų finansinėse priemonėse. Tad galima teigti, jog tiek investuojantys aktyviai šiuo metu, tiek realios investavimo patirties neturintys studentai atitinka neprofesionalių investuotojų grupę.

4.3. Įmonės finansinės informacijos vertinimo be audito išvados rezultatai

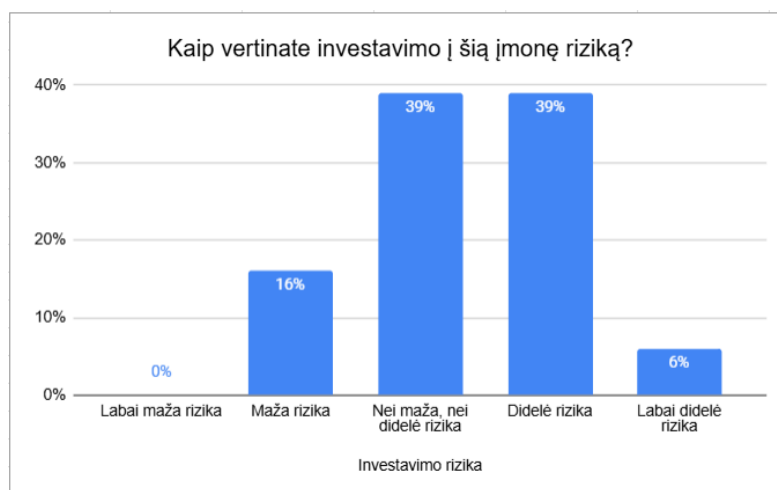
Atsakius į pirmųjų rinkinių klausimus tiek I, tiek II dalyvių grupei buvo pateiktas sekantis klausimų rinkinys ir nagrinėjamos įmonės finansiniai duomenys: balansas, pelno (nuostolių) ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita, pinigų srautų ataskaita. Pateikti 4 klausimai, kuriais siekiama išsiaiškinti, ar pateikti finansiniai duomenys dalyviams buvo suprantami ir informatyvūs, kaip dalyviai vertina investavimo į įmonę riziką, ar mano, kad ataskaitose galėjo likti reikšmingų klaidų, kurias auditorius paminėtų audito išvadoje, ar būtų investuojančių į įmonę.

Taigi, pateikus finansinius duomenis, siekiama išsiaiškinti, ar eksperimento dalyviams jie buvo naudingi, suprantami, informatyvūs. Pastebima, jog informacija buvo tikrai informatyvi 4 dalyviams, t. y. 13%, informatyvi 23 dalyviams t. y. 74% atsakiusiųjų, neinformatyvi 4 dalyviams, t.y. 13%. Verta paminėti, jog visi dalyviai turėjo savo nuomonę apie informacijos informatyvumą, nei vienas dalyvis nepažymėjo, jog nuomonės neturi, nežino (žr. 14 pav.). Tad galima teigti, jog vertinant tik finansines ataskaitas, jos pasirodė informatyvios, iš jų apie įmonės finansinę būklę galėtų spręsti 87% dalyvių (27 studentai).

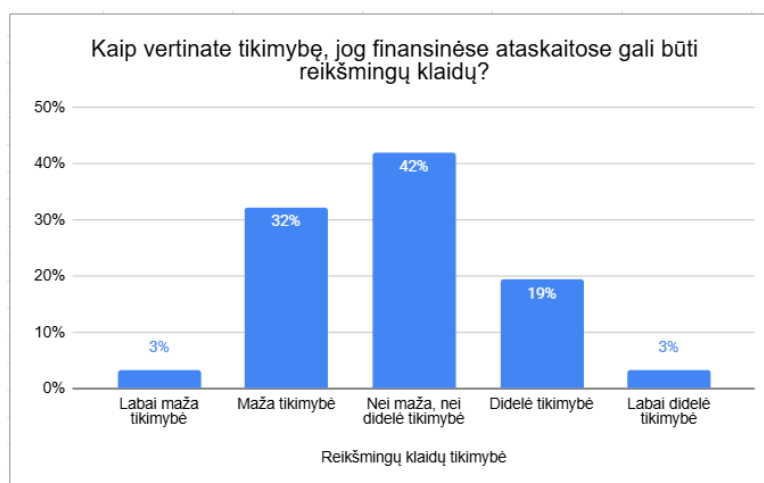
14 pav. Finansinės informacijos informatyvumas

Antrasis klausimas buvo skirtas įvertinti kaip eksperimento dalyviai vertina investavimo į įmonę riziką (žr. 15 pav.). Pastebima, jog 5 dalyviai (16%) mano, kad remiantis turima informacija, investavimo rizika į įmonę yra maža, tačiau vėliau paaiškėja, jog šie dalyviai taip pat neinvestuotų į įmonę. Net 12 atsakiusiųjų – 39% teigia, jog investavimo rizika yra neutrali, nei maža nei didelė, kitaip tariant jie nepriskiria savo atsakymo nei vienai kategorijai. Tačiau 14 studentų – 43% investavimo riziką laiko didele arba labai didele.

15 pav. Investavimo į įmonę rizika

Trečiasis klausimas šiame klausimų rinkinyje skirtas įvertinti dalyvių nuomonei, vertinamai tikimybei, jog finansinėse ataskaitose galėjo likti reikšmingų klaidų (kurias vėliau audito išvadoje turėtų aptarti auditorius) (žr. 16 pav.). Apklaustos dalyvių atsakymų pasiskirstymas: didžiausia dalyvių t. y. 13 dalyvių (arba kitaip tariant 42%) mano, kad tikimybė yra nei maža, nei didelė. Kita didelė dalis t. y. 11 studentų arba 35% mano, kad tikimybė, jog finansinėse ataskaitose gali būti reikšmingų klaidų yra maža arba labai maža, kita dalis – 7 studentai (22%) mano, kad tikimybė reikšmingoms klaidoms yra didelė.

16 pav. Reikšmingų klaidų finansinėse ataskaitose rizika

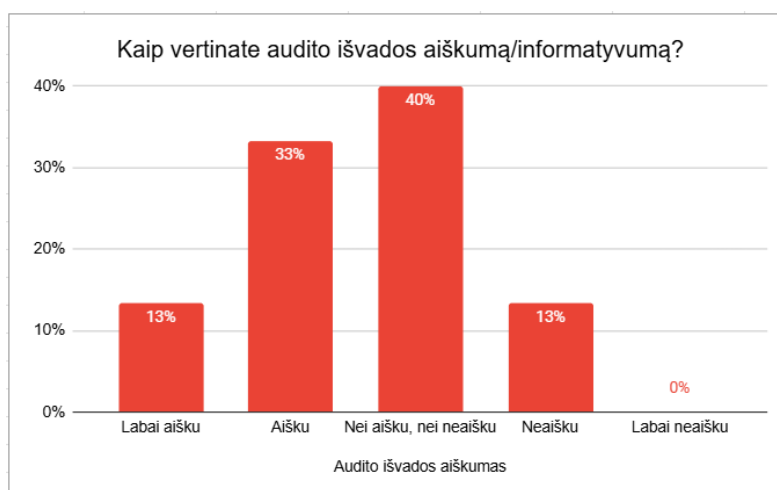
Paskutinis pateiktas klausimas studentams šiame klausimų bloke, kaip investuotojams yra reikšmingas, kadangi jis atspindi investuotojų norą investuoti į įmonę. Studentų paklausta, ar jie rinktųsi investuoti į įmonę remiantis tik turima informacija – finansiniais duomenimis, neturint audito išvadų. Net 23 studentai (74%), kaip neprofesionalūs investuotojai nesirinktų investuoti į įmonę. Tačiau 8 dalyviai (26%) rinktųsi investuoti.

Taigi, remiantis nagrinėtu klausimų rinkiniu, galima daryti išvadą, kad finansiniai duomenys buvo informatyvūs 87% dalyvių, iš jų 45% atsakiusių mano, kad investavimo rizika į įmonę yra didelė. Net 74% atsakiusių rinktųsi neinvestuoti į įmonę. Vėliau eksperimente bus tikrinama, ar pasikeis dalyvių nuomonė apie įmonę gavus informaciją su auditoriaus išvadomis.

4.4. Audituotos finansinės informacijos vertinimo su audito išvada be reikšmingumo atskleidimo analizė

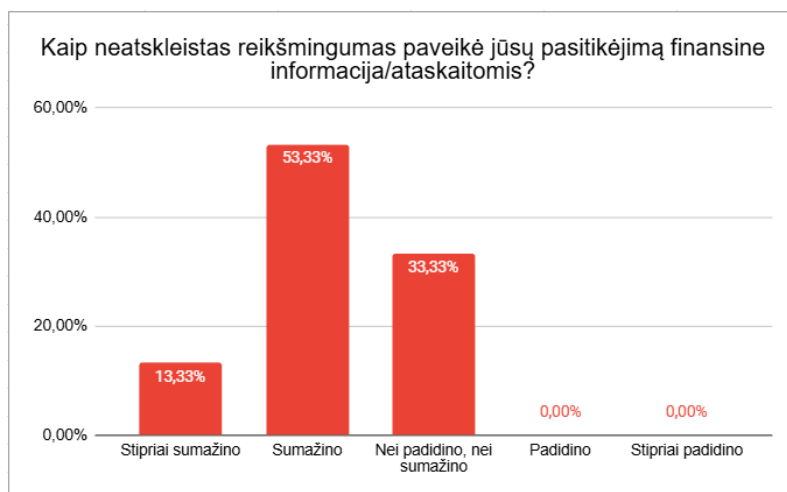
Eksperimento dalyviams atsakius į pirmus tris klausimų rinkinius, prieš pradėdant atsakinėti į sekančio skyriaus klausimus, buvo pasidalinta papildomais duomenų rinkiniais – auditoriaus išvadomis. Šiame skyriuje pirmoji grupė turėjo atsakyti į klausimus apie įmonės finansinius duomenis remiantis nepriklausomo auditoriaus išvada tačiau be reikšmingumo atskleidimo, II grupė į klausimus, remiantis auditoriaus išvada su reikšmingumo atskleidimu joje.

Šiame skyriuje aptarti I grupės – auditoriaus išvados be reikšmingumo atskleidimo vertinimo rezultatai. I grupę sudarė 15 respondentų. Pirmasis klausimas skirtas įvertinti, ar pateikta informacija t. y. audito išvada, kurioje nėra atskleista visa informacija, yra aiški ir informatyvi investuotojams. Remiantis apklausos rezultatais pastebima, kad auditoriaus išvada yra aiški ir labai aiški 7 apklausa pildžiusiems respondentams (46%), 6 respondentams nei aiški, nei neaiški (40%), 2 respondentams neaiški (13%). Tačiau nei vienas dalyvis nepateikė nuomonės, kad auditoriaus išvada yra labai neaiški. Tai leidžia daryti išvadą, kad audito išvados su nepilnai atskleista informacija, gali pakakti investuotojams, kurie nori priimti investicinius sprendimus (žr. 17 pav.).

17 pav. Audito išvados, be reikšmingumo atskleidimo, aiškumas

Taip pat siekiama išsiaiškinti, ar neatskleistas reikšmingumas (pateikta nepilna auditoriaus nuomonė) darė poveikį investuotojų pasitikėjimui finansine informacija. Vertinant studentų atsakymus, pastebėta, kad neatskleista pilna informacija stipriai sumažino ir sumažino 10 respondentų (66,66%) pasitikėjimą analizuojama finansine informacija, ataskaitomis. Likusių 5 respondentų (33,33%) nuomonės apie ataskaitas ir pasitikėjimo jomis neatskleista informacija nei paveikė, nei nepaveikė, nei padidino pasitikėjimą, nei jį sumažino. Taip pat verta atkreipti dėmesį, kad nei vienas dalyvis nepateikė atsakymo, jog neatskleista informacija būtų padidinusi jo pasitikėjimą finansine informacija, o tai leidžia manyti, kad atsakiusieji rimtai vertino turimą informaciją ir skyrė laiką tiksliai ir apgalvotai atsakyti į klausimus (žr. 18 pav.).

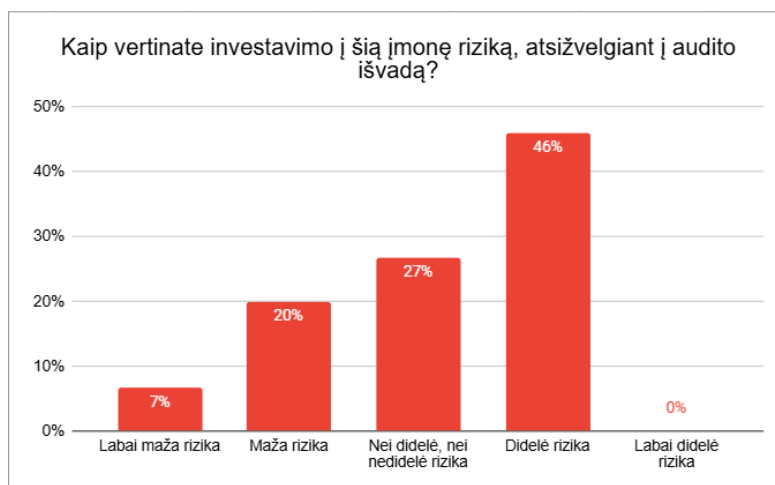
18 pav. Neatskleisto reikšmingumo poveikis pasitikėjimui informacija

Trečiuoju klausimu šiame klausimų rinkinyje buvo siekiama išsiaiškinti, kaip neatskleistas reikšmingumas paveikė dalyvių norą investuoti, ar turėjo įtakos norui investuoti. Šio klausimo atsakymai pasiskirstė taip: 10 dalyvių (60%) noras investuoti sumažėjo arba stipriai sumažėjo, 5 eksperimento dalyviai (40%) mano, kad jų noras nei padidėjo, nei sumažėjo, neatskleistas reikšmingumas nepaveikė jų ankstesnio (ne)norą investuoti (žr. 19 pav.).

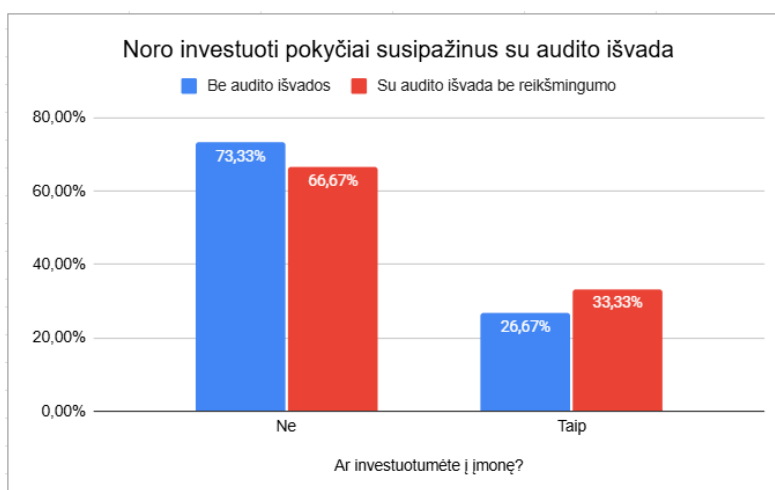
19 pav. Neatskleisto reikšmingumo poveikis norui investuoti

Tuomet dalyvių buvo klausama, kaip jie įvertintų investavimo į šią įmonę riziką, atsižvelgiant į turimą audito išvadą. Ar jie mano, kad investavimo į šią įmonę rizika maža, didelė, ar neutrali t. y. nei maža, nei didelė. Remiantis atsakymais pastebėta, kad 7 respondentai (46%) investavimo riziką vertina kaip didelę, 4 dalyviai (27%) riziką vertina kaip neutralią – nei didelę, nei nedidelę. Investavimo riziką kaip mažą vertina 4 dalyviai (27%) (žr. 20 pav.).

20 pav. Investavimo rizika atsižvelgus į audito išvadą

Priešpaskutinis klausimas šioje dalyje buvo apie norą investuoti pokyčius susipažinus su audito išvada, kurioje nėra pateikta pilna informacija. Iš pateiktų atsakymų galima pastebėti, kad pateikus audito išvadą, nors ir be reikšmingos informacijos, respondentų noras investuoti pakito (žr. 21 pav.). Didžiosios dalies studentų (60%), kurie įvertinę įmonės finansinius duomenis, neturėdami jokios papildomos informacijos (taip pat ir audito išvados) nusprendė neinvestuoti jau tuo metu, noras investuoti ir po audito išvadų nepakito, jie vis vien laikosi nuomonės, kad investuoti neverta. Kita dalis studentų (20%), kurie laikėsi nuomonės, kad investuoti verta, jos nepakeitė – ir gavus audito išvadą, jų noras investuoti išliko. Tačiau likę 20% dalyvių, gavę audito išvadas, nuomonę apie investavimą į įmonę pakeitė iš investuočiau į neinvestuočiau ir atvirkščiai. Bendras pasiskirstymas procentais, kokia dalis rinktųsi (ne)investuoti pateikiamas žemiau.

21 pav. Neprofesionalių investuotojų noro investuoti pokyčiai

Kadangi matome, kad didžioji dalis studentų ir po audito išvadų vertinimo rinktųsi neinvestuoti į įmonę, svarbu išsiaiškinti ir priežastis, kodėl renkamasi neinvestuoti. Toliau dalyvių prašoma pateikti trumpą nuomonę, kodėl renkamasi (ne)investuoti į įmonę. Dalyvių atsakymai, pagrindinės priežastys pateikiamos žemiau:

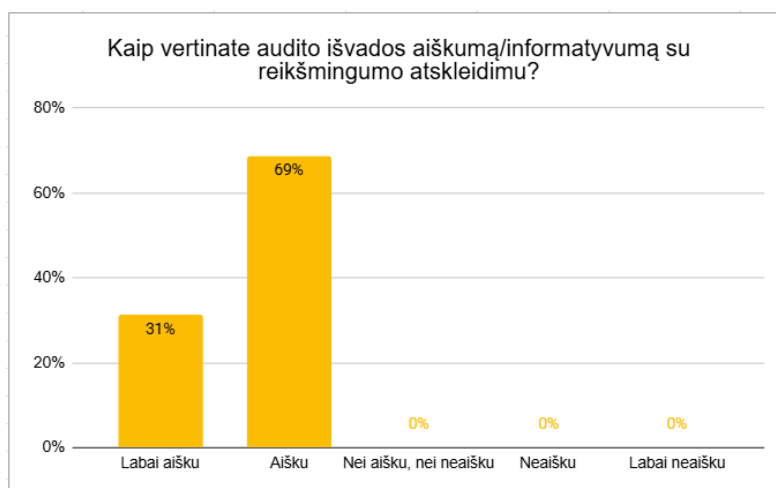
- *neinvestuočiau dėl informacijos trūkumo;*

- *neinvestuočiau, visų pirma tai dėl to, kad pareikšta sąlyginė nuomonė, tai indikuoja, kad įmonėje yra reikšmingų neatitikimų, o antra, nes iš pateiktų duomenų matoma, kad įmonė generuoja neigiamus pinigų srautus;*
- *Šiuo metu į įmonę neinvestuočiau, nes sąlyginė audito išvada be jokio paaiškinimo, kas ją lėmė, yra skaidrumo trūkumas;*
- *neinvestuočiau, nes audito išvada nėra visiškai švari – yra išlyga. Neatskleistas reikšmingumas, ko pasėkoje neleidžia suprasti esamos problemos dydžio. Skaidrumo trūkumas, todėl yra sunku įvertinti tikrą esamą finansinę būklę;*
- *neinvestuočiau, nes įvertinus audito išvadą noras investuoti neatsirado, kadangi rinkoje yra geriau vertinamų įmonių, į kurias galima investuoti vertinant jų rodiklius;*
- *neinvestuočiau dėl nestabilaus pelningumo;*
- *nesu visiškai tikras, tačiau kadangi įmonė generavo pelną ir audito įmonė nerado reikšmingų neatitikimų, ji atrodo gana patraukli investicijai;*
- *investuočiau nepaisant problemų, susijusių su audito išvada, manau, kad rizika nėra labai didelė.*

Taigi, apibendrinant dalyvių atsakymus pastebėta, kad dalyviai rinktųsi neinvestuoti į įmonę dėl papildomos informacijos trūkumo, dėl reikšmingumo neatskleidimo, kadangi jis suteiktų papildomo konteksto, taip pat dėl to, jog audito išvadoje yra sąlyginės nuomonės pastraipa, tačiau kadangi joje atskleidžiamos reikšmingos klaidos, investuotojams (šiuo atveju studentams) šios pastraipos informacija nėra pateikiama. Du dalyviai pastebi, jog įmonės pelningumas yra nestabilus, 2023 m. pelningumas buvo neigiamas, o 2024 m. teigiamas, tad neturint daugiau informacijos, sunku įvertinti, kas lėmė tokius pokyčius. Tad galima daryti išvadą, kad dalyviai, kurie mano, kad tik finansinė informacija be papildomų duomenų, be audito išvadų, be audituotų finansinių ataskaitų yra nenaudinga, neinformatyvi, joje gali likti klaidų, rinktųsi ir neinvestuoti. Tačiau dalis dalyvių rinktųsi investuoti nepaisant trūkumų, o tai rodo, kad dalyviai skirtingai vertina rizikos lygį: vieni riziką laiko priimtina, kiti per didelę, kad galėtų priimti investicinį sprendimą. Tai atspindi, kad audito išvados kokybė, pateikiamos informacijos išsamumas turi tiesioginę įtaką investuotojų pasitikėjimui ir priimamiems investiciniams sprendimams.

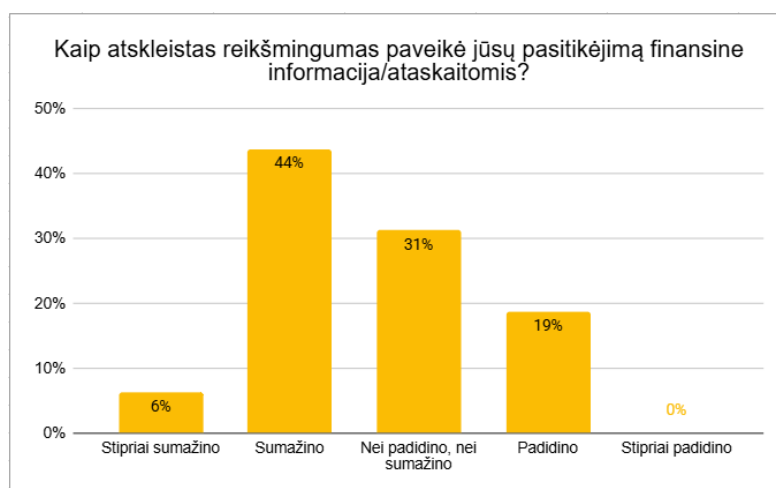
4.5. Audituotos finansinės informacijos vertinimo su audito išvada ir reikšmingumo atskleidimu analizė

Šiame skyriuje bus aptarti II grupės – auditoriaus išvados su reikšmingumo atskleidimu vertinimo rezultatai. II grupę sudarė 16 respondentų. Pirmasis klausimas skirtas įvertinti, ar pateikta informacija t. y. audito išvada, kurioje yra atskleista visa informacija (kartu ir reikšmingos klaidos), yra aiški ir informatyvi investuotojams. Remiantis apklausos rezultatais, kai pateikiama visa auditoriaus nuomonė, 16 respondentų (100%) informacija yra labai aiški, arba aiški (žr. 22 pav.).

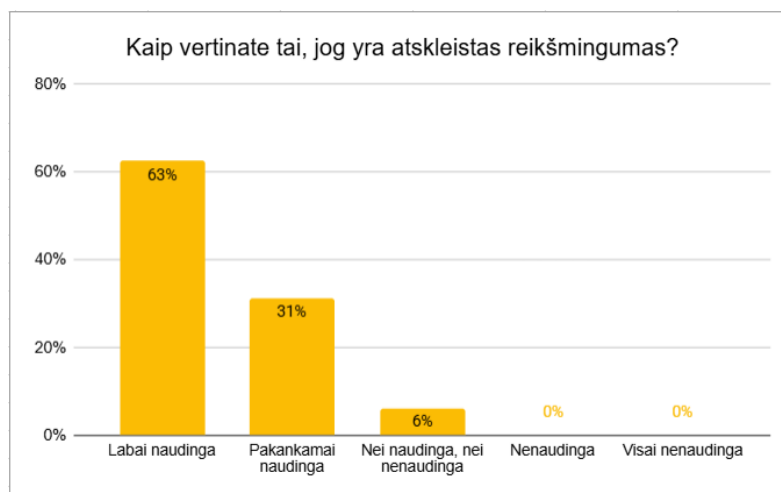
22 pav. Audito išvados su reikšmingumo atskleidimu aiškumas

Tuomet respondentų buvo klausama, ar tai, kad auditoriaus išvadoje yra atskleistas reikšmingumas, paveikė jų pasitikėjimą finansine informacija, kurią jie vertino anksčiau. Remiantis respondentų atsakymais (žr. 23 pav.) galima pastebėti, kad nors ir audito išvadoje nebuvo slaptinama jokia informacija, buvo pateikiama visa išvada, tačiau 8 respondentai (50%) teigia, jog jų pasitikėjimas finansine informacija sumažėjo arba stipriai sumažėjo. 3 respondentų (19%) pasitikėjimas finansine informacija padidėjo, o 5 respondentų (31%) pasitikėjimas nei padidėjo, nei sumažėjo.

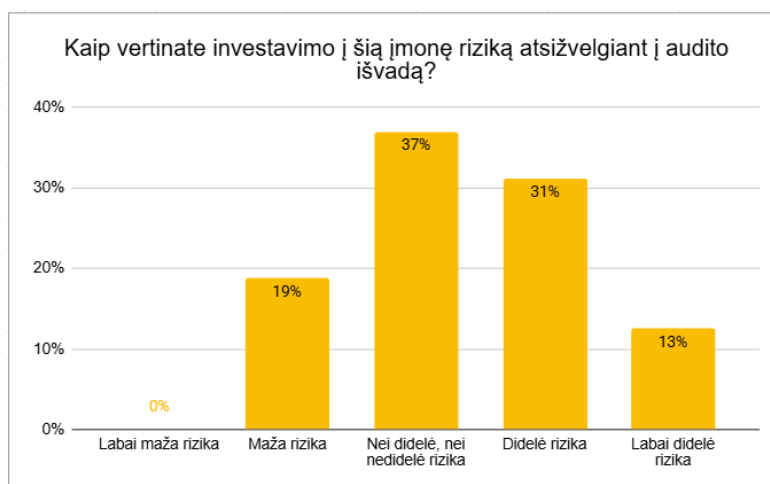
23 pav. Reikšmingumo poveikis pasitikėjimui finansine informacija

Tuomet siekiant pagrįsti respondentų ankstesnį atsakymą apie reikšmingumo poveikį pasitikėjimui buvo klausama, kaip respondentai vertina tai, jog reikšmingumas (reikšmingos klaidos) yra atskleistos. Galima pastebėti, jog 10 studentų (63%) mano, kad tai yra labai naudinga, 5 studentai (31%) mano, kad tai teikia naudos, o 1 studento (6%) nuomonė išlieka neutrali (žr. 24 pav.). Taigi, visi apklausoje II grupėje dalyvavę studentai pateikia nuomonę, jog reikšmingumo (reikšmingų klaidų) atskleidimas teikia naudą investuotojui. Nė vienas neprofesionalus investuotojas nepalaikė nuomonės, kad tai yra nenaudinga ir nereikšminga.

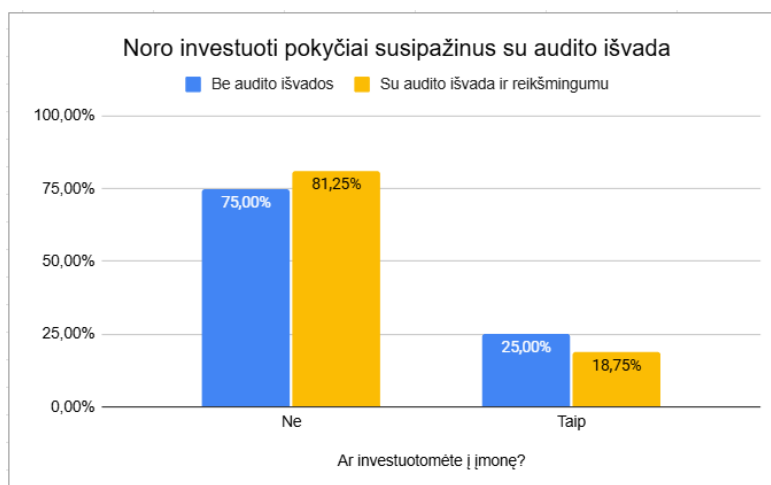
24 pav. Reikšmingumo atskleidimo vertinimas

Išsiaiškinus apie reikšmingumo atskleidimo naudingumą, respondentų klausama, kaip jie vertina investavimo į įmonę riziką remiantis pateikta audito išvada su reikšmingumo atskleidimu t. y. neužslaptinus sąlyginės nuomonės pastraipos, kur pažymimos reikšmingos klaidos. 7 dalyviai (44%) investavimo riziką vertina kaip didelę ar labai didelę. 6 dalyviai (37%) riziką vertina neutraliai, o likę 3 dalyviai (19%) mano, kad rizika yra maža (žr. 25 pav.).

25 pav. Investavimo į įmonę rizika

Priešpaskutinis klausimas šiame klausimų rinkinyje buvo apie norą investuoti pokyčius, kai investuotojai susipažino su audito išvada, kurioje buvo atskleista visa informacija, tarp jos ir reikšmingos klaidos, kurios minimos sąlyginės nuomonės pastraipoje. Vertinant gautus atsakymus galima pastebėti, kad pateikus audito išvadą su reikšminga informacija, respondentų noras investuoti pakito. Didžiosios dalies studentų (62,50%), kurie įvertinę įmonės finansinius duomenis, neturėdami visos informacijos (taip pat ir audito išvados) nusprendė neinvestuoti jau tuo metu, noras investuoti ir po audito išvadų su reikšmingos informacijos atskleidimu nepakito, jie vis vien laikosi nuomonės, kad investuoti neverta. Vienas studentas (6,25%), kuris laikėsi nuomonės, kad investuoti verta, jos nepakeitė – ir gavus audito išvadą su reikšmingumu, jo noras investuoti išliko. Tačiau likęs 31,25% dalyvių, gavę audito išvadas, nuomonę apie investavimą į įmonę pakeitė iš investuočiau į neinvestuočiau ir atvirksčiai. Bendras pasiskirstymas procentais, kokia dalis rinktūsi (ne)investuoti pateikiamas žemiau (žr. 26 pav.).

26 pav. Neprofesionalių investuotojų noro investuoti pokyčiai

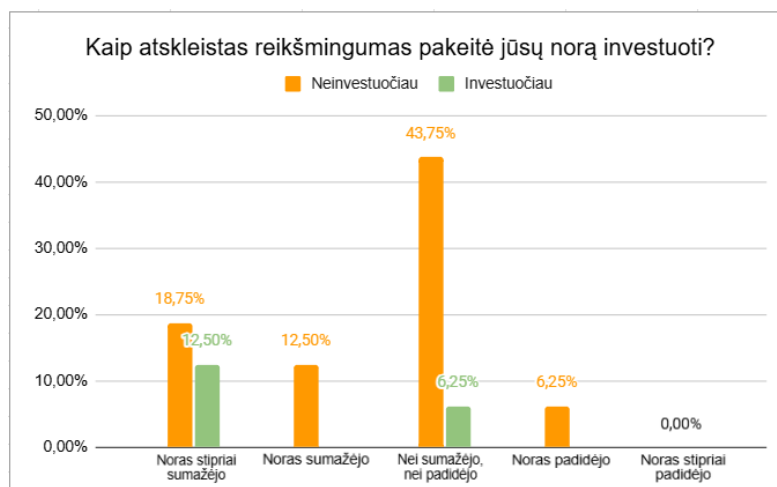
Tuomet dalyvių buvo prašoma pateikti nuomonę, kodėl jie rinktųsi investuoti, arba neinvestuoti į įmonę. Surinkti atsakymai ir pagrindinės priežastys pateikiami žemiau:

- *neinvestuočiau, nes praeitas laikotarpis buvo nuostolingas, o tai leidžia jaustis labai neapibrėžtai ir ateityje;*
- *neinvestuočiau, nes auditoriaus išvada atskleidė, kad finansinėse ataskaitose buvo rimtų neatitikimų. Įmonės pateikiamas „turtas“ yra išgalvotas, o vadovybė vengia pripažinti realius nuostolius;*
- *neinvestuočiau, nes audito išvadoje pateikta sąlyginė nuomonė ir nurodyta reikšminga rizika dėl abejotinių gautinų sumų;*
- *neinvestuočiau, dėl auditorių pateiktos sąlyginės nuomonės, kadangi finansinėje ataskaitoje buvo nustatytas reikšmingas neatitikimas;*
- *neinvestuočiau, nes auditoriai negavo pakankamų ir tinkamų audito įrodymų dėl gautinų sumų;*
- *neinvestuočiau, nes auditoriai negalėjo patikrinti gautinų sumų, o tai kelia abejonių dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir didina investicinę riziką;*
- *greičiausiai neinvestuočiau arba investuočiau tik su labai atsargia strategija, nes yra didelė neapibrėžtumo rizika;*
- *investuočiau, kadangi tikimybė, kad finansinėse ataskaitose yra reikšmingų klaidų, vertinama kaip maža;*
- *investuočiau dėl numatomos grąžos.*

Apibendrinant dalyvių atsakymus pastebėta, kad turint pilną auditoriaus nuomonę kartu su reikšmingumo atskleidimu, investuotojų nuomonės skiriasi. Vieni mano, kad neinvestuotų dėl neapibrėžtumų ateityje, dėl atskleistos sąlyginės nuomonės, kadangi ji nurodo reikšmingus neatitikimus, kiti teigia, jog investuotų, kadangi nori gauti numatomą gražą arba reikšmingų klaidų riziką vertina kaip žemą, priimtina. Tad noras investuoti priklauso ne tik nuo informacijos atskleidimo, tačiau ir nuo to kaip investuotojai vertina pačius reikšmingus iškraipymus, klaidas, koks yra jų rizikos tolerancijos lygis.

Paskutiniu klausimu šiame klausimų rinkinyje siekiama išsiaiškinti, kaip atskleistas reikšmingumas audito išvadoje paveikė dalyvių norą investuoti į įmonę. Dalyvių atsakymų pasiskirstymas (žr. 27

pav.): 5 dalyvių (31,25%) noras investuoti stipriai sumažėjo, 2 (12,50%) – sumažėjo, įtakos norui investuoti nepajuto 8 dalyviai (50%), o 1 dalyvio (6,25%) noras investuoti padidėjo. Verta atkreipti dėmesį į tai, jog nei vienas dalyvis nemano, kad atskleistas reikšmingumas audito išvadoje stipriai padidino norą investuoti.

27 pav. Noro investuoti pokyčiai po atskleisto reikšmingumo

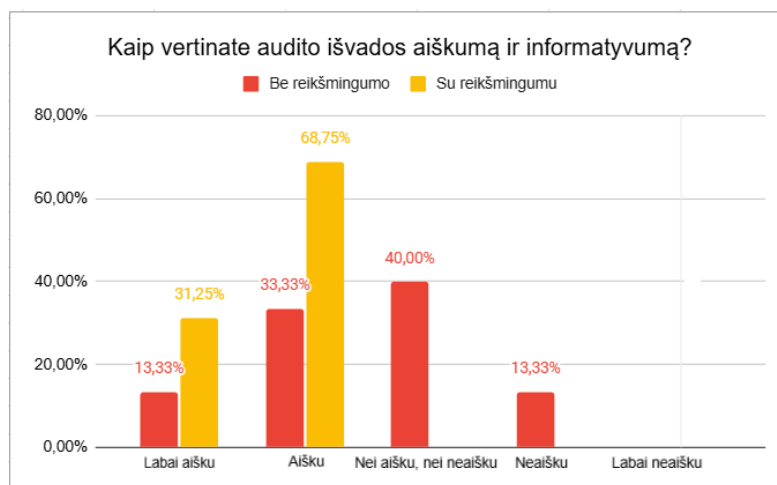
Taigi, remiantis trečiuoju klausimų rinkiniu II grupei, galima daryti išvadą, kad audito išvada buvo informatyvi, tačiau pasitikėjimas finansine informacija stipriai sumažėjo, kai dalyviai galėjo remtis visa turima informacija. Atskleistas reikšmingumas auditoriaus išvadoje buvo vertinamas kaip naudingas, tačiau investavimo rizikos vertinimas linksta į blogesnę pusę. Noras investuoti sumažėjo dėl išvadoje pateiktų klaidų atskleidimo, sąlyginės nuomonės pastraipos pagrindimo.

4.6. Reikšmingumo (ne)atskleidimo įtaka dalyvių norui investuoti

Atlikus eksperimentą su I ir II dalyvių grupėmis, galima palyginti respondentų atsakymus, kai remiamasi audito išvada be atskleisto reikšmingumo ir audito išvada su atskleistu reikšmingumu. Šiame skyriuje atliekamas dviejų išsikeltų hipotezių tikrinimas. Pirmoji hipotezė teigia, kad neprofesionalūs investuotojai audito reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadoje vertina kaip mažesnę riziką ir yra linkę priimti laisvesnius sprendimus, daugiau investuoti. Antroji hipotezė teigia, kad neprofesionalūs investuotojai audito reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadoje vertina kaip didesnę riziką ir yra linkę priimti atsargesnius, apgalvotus sprendimus, mažiau investuoti. Dalyvių atsakymų palyginimui ir hipotezių tikrinimui taikomi aprašomosios statistikos ir dviejų nepriklausomų imčių palyginimo metodai.

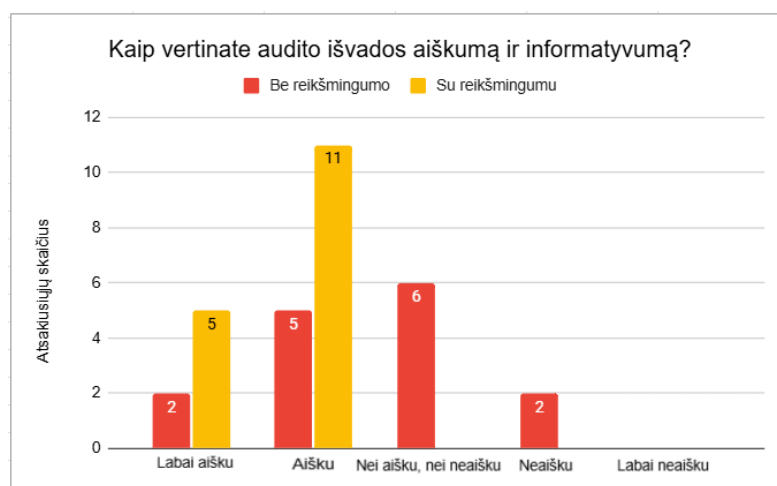
Visų pirma, norima išsiaiškinti, kaip eksperimento dalyviai vertina audito išvados aiškumą ir informatyvumą, kai yra pateikiama arba pilna audito išvada su reikšmingumu, arba nepilna, kai reikšmingumo informacija yra paslėpta. Šis klausimas leidžia įvertinti, ar reikšmingumo atskleidimas pagerina informacijos aiškumą (tai reikštų mažesnę riziką ir leistų patvirtinti pirmąją hipotezę), ar reikšmingumo atskleidimas sukuria daugiau neaiškumo (tai identifikuotų didesnę riziką ir leistų patvirtinti antrąją hipotezę). Lyginant abu atvejus ir vertinant procentines išraiškas, galima pastebėti, kad audito išvada kaip aiški ir labai aiški vertinama geriau kai reikšmingumas yra atskleidžiamas (100%, 14 dalyvių). Be reikšmingumo atskleidimo audito išvada vertinama kaip aiški tik 33% apklaustųjų, labai aiški tik 13%, nei aiški, nei neaiški (40%, 6 dalyviai) arba neaiški

(13%, 2 dalyviai), o turėdami informaciją su reikšmingumo atskleidimu tokių atsakymų dalyviai nepateikia. (žr. 28 pav.).

28 pav. Audito išvados informatyvumas, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu

Tačiau norint patikrinti hipotezes remiantis dalyvių atsakymais (žr. 29 pav.) kiekvienai grupei apskaičiuojamas vidurkis (žr. 2 priedą). I grupės **vidurkis 3,47**; II grupės **vidurkis 4,31**.

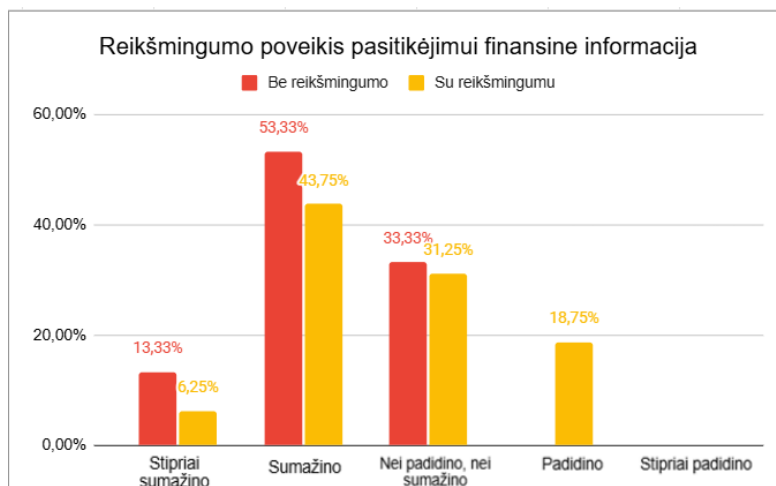

29 pav. Audito išvados informatyvumas, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu pagal atsakiusių skaičių

Lyginant audito išvados aiškumą ir informatyvumą nustatyta, kad reikšmingumo atskleidimo įtaką informacijos aiškumui geriau vertino II grupė, kurie gavo informaciją su atskleistu reikšmingumu (vidurkis = 4,31) nei I grupė, kuri tos informacijos neturėjo (vidurkis = 3,47). Tai atspindi, kad reikšmingumo atskleidimas didina audito išvados supratimą, aiškumą, o tai gali būti siejama su mažesniu rizikos suvokimo lygiu.

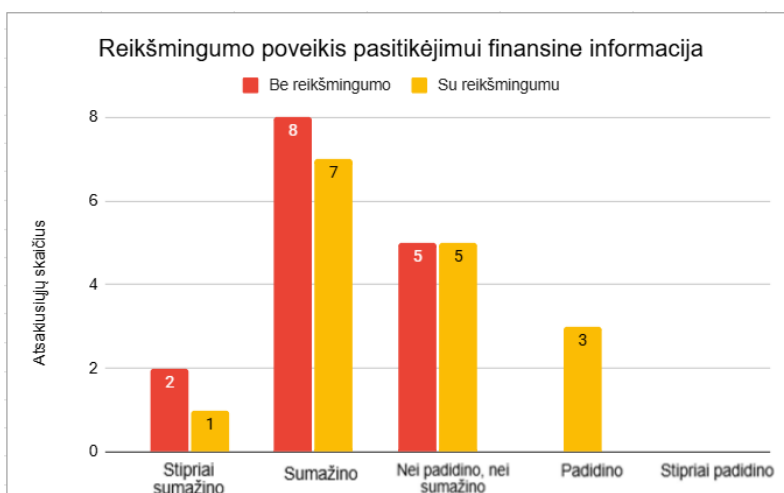
Taip pat norint patikrinti, ar atsakymų pasiskirstymas skiriasi statistiškai reikšmingai tarp I ir II grupės, atliekamas Chi-kvadrato testas. Chi-kvadratas gaunamas 11,63, $p = 0,009$. Kadangi $p < 0,05$, galime daryti išvadą, kad skirtumas yra statistiškai reikšmingas, t. y. grupės reikšmingai skiriasi pagal tai, kaip vertino išvados aiškumą ir informatyvumą. Reikšmingumo atskleidimas didina išvados suprantamumą, atlieka informacinę funkciją didindamas skaidrumą, tačiau tai nepatvirtina nei H_0 , nei H_1 hipotezių.

Antra, norima išsiaiškinti, koks pastebimas poveikis investuotojų pasitikėjimui finansine informacija (žr. 30 pav.). Lyginant pasitikėjimą finansine informacija pastebima, kad pasitikėjimas sumažėjo arba stipriai sumažėjo tuomet, kai reikšmingumas nebuvo atskleistas (66%, 10 dalyvių), o kai reikšmingumas buvo atskleistas (50%, 8 dalyviai), neutralus požiūris išliko vienodas – po 5 dalyvius (33% kai reikšmingumas nėra atskleistas, 31% kai reikšmingumas atskleistas). Tačiau svarbu pastebėti ir tai, kad atskleistas reikšmingumas padidino investuotojų pasitikėjimą (19%, 3 dalyviai). Remiantis šiuo lyginimu galima teigti, kad pasitikėjimas finansine informacija išlieka vienodas (sumažintas, stipriai sumažintas arba neutralus) tiek tuomet kai reikšmingumas nėra atskleidžiamas audito išvadose, tiek kai reikšmingumas yra atskleidžiamas. Tačiau pastebima, kad pasitikėjimas didėja tik tuo metu, kai reikšmingumas yra atskleidžiamas.

30 pav. Investuotojų pasitikėjimo finansine informacija pokytis, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu

Norint patikrinti hipotezes remiantis dalyvių atsakymais (žr. 31 pav.) kiekvienai grupei apskaičiuojamas vidurkis (žr. 2 priedą). I grupės **vidurkis 2,20**; II grupės **vidurkis 2,63**.

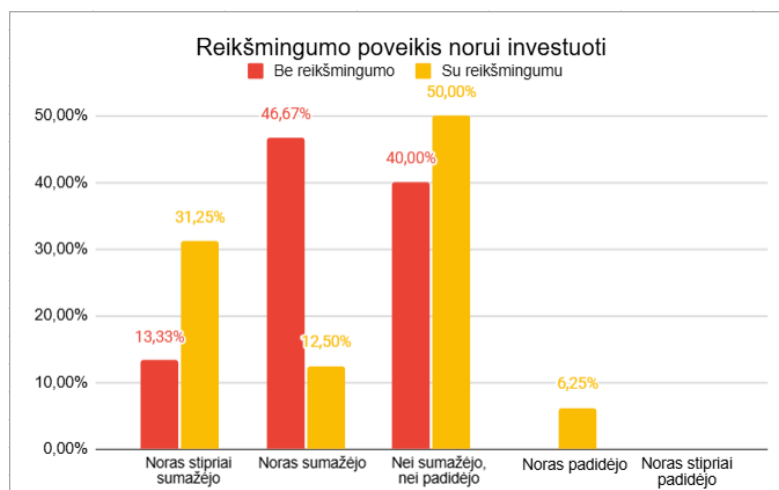
31 pav. Investuotojų pasitikėjimo finansine informacija pokytis, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu pagal atsakiusių skaičių

Lyginant pasitikėjimą finansine informacija nustatyta, kad reikšmingumo atskleidimo įtaką pasitikėjimui abi grupės vertino žemiau neutralios ribos (žemiau 3). I grupės, kuri neturėjo atskleistos visos informacijos vidurkis = 2,20, II grupės vidurkis = 2,63. Tai atspindi, kad

reikšmingumo atskleidimas stipriai nesumažina pasitikėjimo finansine informacija, pasitikėjimas su reikšmingumo atskleidimu net šiek tiek didesnis nei be jo, o tai gali būti siejama su mažesniu rizikos suvokimu.

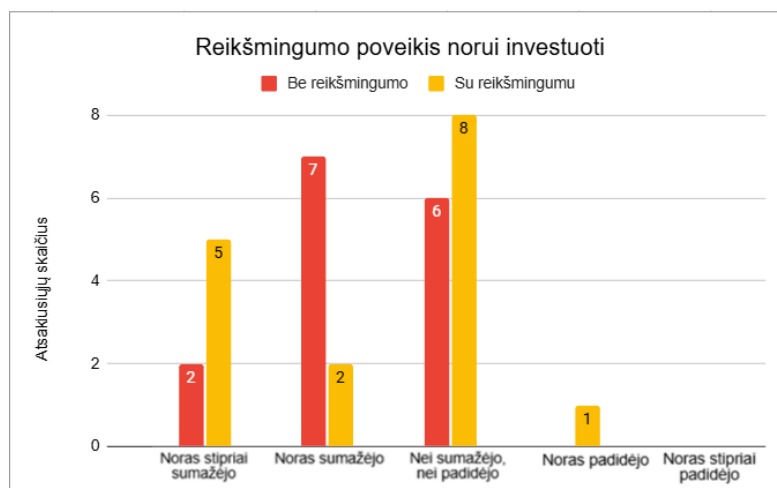
Taip pat toliau atliekamas Chi-kvadrato testas. Chi-kvadratas gaunamas 3,02, $p = 0,388$. Kadangi $p > 0,05$, galime daryti išvadą, kad skirtumas nėra statistiškai reikšmingas, t. y. grupės reikšmingai nesiskiria pagal tai, kaip vertino pasitikėjimą informacija. Pagal šį testą galima daryti išvadą, kad abi grupės pasitikėjimą informacija vertino panašiai. Negalima patvirtinti nei vienos hipotezės.

Be viso to, kas paminėta, lyginamas ir reikšmingumo atskleidimo bei neatskleidimo poveikis dalyvių norui investuoti į nagrinėjamą įmonę. Remiantis lyginimu (žr. 32 pav.), galima matyti, kad reikšmingumo neatskleidimas, kai investuotojai nežino visos informacijos, turi įtakos dalyvių norui investuoti. Mažesnis noras investuoti išlieka tuomet, kai reikšmingumas nėra atskleistas (60%, 9 dalyvių noras sumažėjo) lyginant su atskleistu reikšmingumu, kur noras investuoti sumažėjo 44% arba 7 dalyvių atsakymuose. Taip pat neutrali nuomonė išlieka didesnė tuo metu, kai reikšmingumas yra atskleidžiamas, tai parodo, jog gavę daugiau papildomos informacijos, galėdami vertinti pilną auditoriaus nuomonę, investuotojai nekeičia noro investuoti. Tačiau tik tuomet, kai reikšmingumas atskleidžiamas, noras investuoti padidėja. Galima teigti, kad noras investuoti didėja dėl to, jog dalyviai gali gauti papildomą informaciją, nagrinėjamu atveju pilną sąlyginės nuomonės pagrindimą.

32 pav. Noro investuoti pokytis, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu

Norint patikrinti hipotezes remiantis dalyvių atsakymais (žr. 33 pav.) kiekvienai grupei apskaičiuojamas vidurkis (žr. 2 priedą). I grupės **vidurkis 2,27**; II grupės **vidurkis 2,31**.

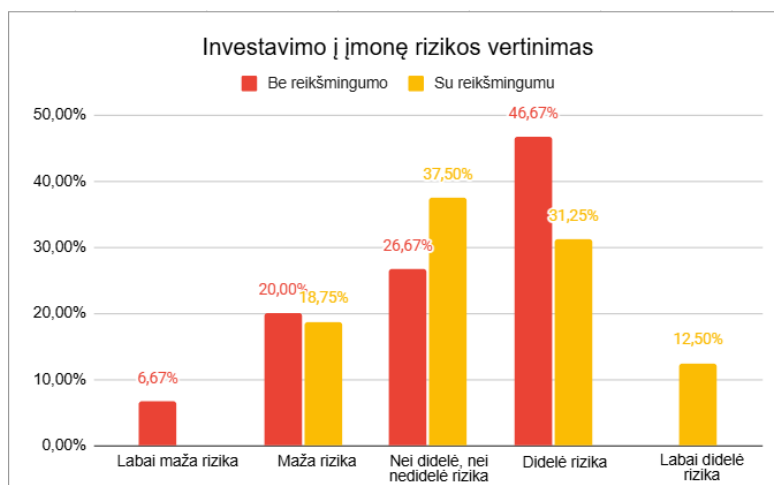

33 pav. Noro investuoti pokytis, kai vertinama išvada be reikšmingumo ir su reikšmingumo atskleidimu pagal atsakiusių skaičių

Lyginant investavimo noro pokyčių vidurkius nustatyta, kad reikšmingumo atskleidimo įtaką norui investuoti abi grupės vertino žemiau neutralios ribos (žemiau 3). I grupės vidurkis = 2,27, II grupės vidurkis = 2,31. Tai atspindi, kad reikšmingumo atskleidimas neturi aiškaus poveikio norui investuoti, tačiau noras investuoti yra šiek tiek didesnis tuo metu, kai reikšmingumas yra atskleidžiamas.

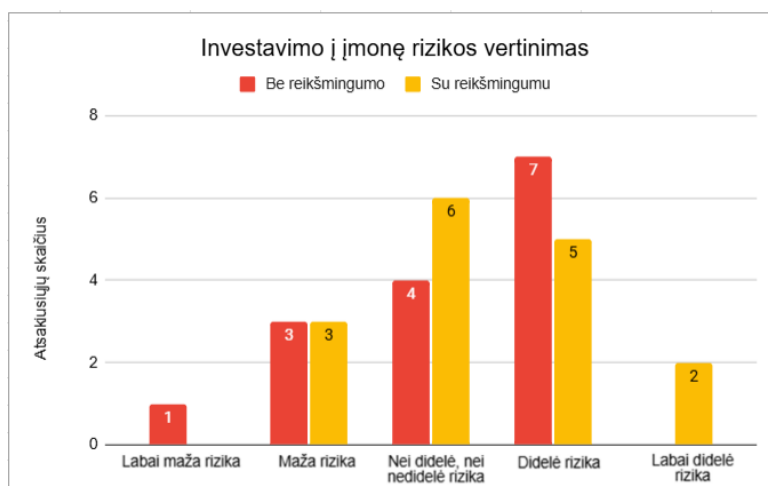
Taip pat toliau atliekamas Chi-kvadrato testas. Chi-kvadratas gaunamas 4,84, $p = 0,184$. Kadangi $p > 0,05$, galime daryti išvadą, kad nėra statistiškai reikšmingo skirtumo, t. y. grupės reikšmingai nesiskiria pagal tai, kaip vertino norą investuoti. Pagal šį testą galima daryti išvadą, kad abi grupės norą investuoti vertino panašiai, jis skiriasi, tačiau ne pakankamai statistiškai reikšmingai. Negalima patvirtinti nei vienos hipotezės.

Taip pat siekiama palyginti, kaip reikšmingumo atskleidimas, ar neatskleidimas paveikė investuotojų rizikos vertinimą, suvokimą. Remiantis rizikos vertinimo pokyčiais (žr. 34 pav.) pastebima, kad nagrinėdami finansinę informaciją, kai reikšmingumas nėra atskleistas, investuotojai riziką vertina kaip labai mažą (7%, 1 atsakęs dalyvis), mažą (20%, 3 dalyviai), neutralią (27%, 4 dalyviai) ir net didelę (47%, 7 dalyviai). Kai reikšmingumas yra atskleidžiamas, investuotojai, galėdami matyti platesnį kontekstą, investavimo riziką ima vertinti kaip mažą (19%, arba 3 dalyviai), neutralią (37%, 6 dalyviai), didelę (31%, 5 dalyviai) ir net labai didelę (13%, 2 dalyviai). Lyginant abu atvejus pastebima, jog didesnę riziką investuoti respondentai mato tuo metu, kai turi mažiau atskleistos informacijos, šiuo atveju, kai reikšmingumas nėra atskleidžiamas auditoriaus išvadose.

34 pav. Investavimo į įmonę rizikos vertinimas, be reikšmingumo ir su reikšmingumu atskleidimu

Norint patikrinti hipotezes remiantis dalyvių atsakymais (žr. 35 pav.) kiekvienai grupei apskaičiuojamas vidurkis (žr. 2 priedą). I grupės **vidurkis 3,13**; II grupės **vidurkis 3,38**.

35 pav. Investavimo į įmonę rizikos vertinimas, be reikšmingumo ir su reikšmingumu atskleidimu pagal atsakiusių skaičių

Lyginant rizikos vertinimą nustatyta, kad II grupė, kuri turėjo informaciją su reikšmingumo atskleidimu, riziką vertina kaip didesnę (vidurkis 3,38), nei I grupė, kuri tos informacijos neturėjo (vidurkis 3,13).

Tuomet papildomai atliekamas Chi-kvadrato testas. Chi-kvadratas gaunamas 4,88, $p = 0,299$. Kadangi $p > 0,05$, galime daryti išvadą, kad nėra statistiškai reikšmingo skirtumo, t. y. grupės reikšmingai nesiskiria pagal tai, kaip vertino rizikas, tačiau galima pastebėti tendencijas. I grupė pateikė daugiau atsakymų „didelė rizika“, II grupė daugiau atsakymų „labai didelė rizika“, o tai leidžia manyti, kad labiau yra palaikoma antroji hipotezė (tačiau statistiškai reikšmingo suvokimo skirtumo nepastebėta), kadangi II grupės atsakymų apie didesnę riziką yra daugiau.

Taigi, atlikus dviejų grupių rezultatų palyginimą, kai viena grupė gavo audito išvadas be reikšmingumo atskleidimo, kita su reikšmingumo atskleidimu, nustatyta, kad audito išvados aiškumas ir informatyvumas yra didelis tuo metu, kai reikšmingumas yra atskleidžiamas. Reikšmingos informacijos atskleidimas turi statistiškai reikšmingą poveikį audito išvados suprantamumui, informacijos aiškumui, tačiau tai nėra tiesiogiai susiję su tyrime keltomis

hipotezėmis apie rizikos suvokimą ir investuotojų elgseną. Pastebėta, kad reikšmingumo atskleidimas neturi reikšmingai didelės įtakos investuotojų pasitikėjimui finansine informacija. Pasitikėjimo informacija pokytis tarp I ir II grupių statistiškai reikšmingai nesiskyrė, tad vien tik reikšmingumo atskleidimas nėra pakankamas veiksnys, kuris galėtų padidinti arba sumažinti investuotojų pasitikėjimą finansine informacija. Investavimo noro pokytis, kai reikšminga informacija atskleidžiama, rodo tendenciją, tačiau statistiškai reikšmingas poveikis nepastebimas. Nors reikšmingumo informaciją turėjusi grupė dažniau rodė norą investuoti sumažėjimą, tačiau tai nėra pakankamas kriterijus, kad būtų galima patvirtinti ar atmesti kurią nors hipotezę. Rizikos vertinimas taip pat nerodo statistiškai reikšmingo poveikio, tačiau reikšmingumo atskleidimas gali būti interpretuojamas kaip rizikos signalas, kuris, vertinant su papildoma informacija, galėtų patvirtinti reikšmingą poveikį. Apibendrinant hipotezių tikrinimo skyrių, nei pirmoji hipotezė, nei antroji hipotezė nebuvo patvirtinta. Nors kai kuriose srityse pastebimos tendencijos, kurios būtų linkusios patvirtinti antrąją hipotezę (didesnis rizikos suvokimas, mažesnis noras investuoti), tačiau jos nėra pakankamai statistiškai reikšmingos. Reikšmingumo atskleidimas veikia informacijos suprantamumą, informatyvumo vertinimą, tačiau jo poveikis investiciniams sprendimams, pasitikėjimui informacija, rizikos suvokimui yra silpnas.

4.7. Tyrimo rezultatų palyginimas ir diskusija

Remiantis teorinėje dalyje analizuota literatūra ir tyrimais, audito reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadose gali daryti tiek teigiamą, tiek neigiamą poveikį investuotojų sprendimų priėmimui. Atlikus eksperimentinį tyrimą išsiaiškinta, kad neprofesionalūs investuotojai yra linkę reikšmingumo atskleidimą vertinti kaip duomenų informatyvumo kriterijų, kuris padeda neprofesionaliems investuotojams geriau suprasti audito procesą. Reikšmingumo atskleidimas atlieka informacinę funkciją, kuri didina auditoriaus išvados aiškumą ir skaidrumą. Tačiau eksperimento metu nagrinėjant pasitikėjimo finansine informacija kriterijų pastebėta, kad neprofesionalūs investuotojai yra linkę remtis bendru duomenų rinkiniu, susidaryti bendrą įspūdį, nebūtinai kreipti dėmesį į detales, tad nors reikšmingumo atskleidimas padidina informacijos aiškumą, tačiau jis nėra pakankamas veiksnys, galintis padidinti ir pasitikėjimą ta informacija. Taip pat pastebėta ir vertinant norą investuoti, neprofesionalūs investuotojai reikšmingumo atskleidimą gali interpretuoti kaip rizikos signalą, o vertinant kylančias investavimo rizikas, reikšmingumas gali būti suprantamas kaip papildomas rizikos indikatorius, tačiau jo tiesioginis poveikis yra silpnas. Rizikos vertinimo rezultatas parodo, kad nors ir investuotojai reaguoja į audito išvadą, tačiau jų reakcija į turimą informaciją, noras investuoti priklauso ne tik nuo pateiktos informacijos (bendros informacijos, reikšmingumo atskleidimo) pobūdžio ir interpretavimo, tačiau ir nuo pačių dalyvių charakteristikų, finansinio raštingumo lygio, rizikos tolerancijos dydžio.

Nagrinėtų mokslinių straipsnių autorių darbuose audito reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadoje vertinamas dvejopai, jis gali turėti ir teigiamą, ir neigiamą poveikį investuotojų priimamiems sprendimams t. y. norui investuoti. Vieni autoriai nustatė, jog reikšmingumo atskleidimas didina finansinių ataskaitų informatyvumą, informacijos patikimumą, kiti – reikšmingumą sieja su didesniu rizikos suvokimu. Atlikto tyrimo rezultatai iš dalies sutampa su pirmąja hipoteze, nes nustatyta, kad reikšmingumo atskleidimas turėjo statistiškai reikšmingą poveikį investuotojų suvokimui apie audito išvados aiškumą. Ruhnke'no ir kt. (2018) tyrimas parodė, kad reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadoje pagerina finansinių ataskaitų informacijos suvokimą, dėl skaidrumo egzistavimo lengvesnį palankesnių sprendimų priėmimą. Eilifsen'as ir kt. (2021) nustatė, kad, reikšmingumas mažina neapibrėžtumus, todėl investuotojai

gali priimti pagrįstesnius investicinius sprendimus, o Zhu'as ir kt. (2024) taip pat atskleidė, kad reikšmingumas yra lyg signalas, kuris didina investuotojų pasitikėjimą turima finansine informacija ir mažina rizikos suvokimą. Autoriai pažymi, kad skaidrumas padeda investuotojams priimti pagrįstesnius sprendimus, o tai atsispindi ir informacijos aiškumo pagerėjimu.

Tačiau kiti autoriai nustatė, kad reikšmingumo atskleidimas investuotojus gali veikti priešingai, jų pasitikėjimas finansine informacija gali mažėti, tai gali signalizuoti apie galimas klaidas ir didinti rizikos suvokimą bei mažinti norą investuoti. Baldauf ir kt. (2015) tyrimas taip pat parodė, kad reikšmingumas gali būti suprantamas kaip rizikos indikatorius, nurodyti, kurios klaidos gali būti laikomos reikšmingomis, kurios ne, o tai daro įtaką investuotojų sprendimams. Dezoort'as ir kt. (2019) patvirtino, kad investuotojai, gavę informaciją apie reikšmingumą, jį gali interpretuoti kaip nepastebėtas ir praleistas klaidas bei jų toleravimą, o tai padidina rizikos suvokimą ir mažina norą investuoti. Taip pat ir Ostapenko (2024) nurodo, kad reikšmingumas investuotojų gali būti interpretuojamas kaip rizika, tad priimami sprendimai gali būti atsargesni. Atlikto tyrimo rezultatai iš dalies sutampa su antrąja hipoteze, nors statistiškai reikšmingas poveikis tarp reikšmingumo atskleidimo ir investuotojų sprendimų nepastebėtas, tačiau II grupė (kuri turėjo visą informaciją) dažniau rinkosi atsargesnius sprendimus dėl investavimo. Tad galima teigti, kad reikšmingumas turi kryptingą poveikį rizikos suvokimui, tačiau dėl imties dydžio jis neatrodo statistiškai reikšmingas.

Taip pat verta paminėti ir tai, kad investuotojų reakcija ir supratimas apie reikšmingumą priklauso ir nuo jų pačių finansinio raštingumo, rizikos tolerancijos dydžio, turimos informacijos ir jos konteksto. Asay ir kt. (2023), Kanapickienės ir kt. (2024) bei Gupta'os ir kt. (2025) tyrimai parodė, kad egzistuoja investuotojų elgsenos įtaka jų priimamiems sprendimams.

Taigi, mokslinėje literatūroje sutinkamos dvi pozicijos dėl audito reikšmingumo atskleidimo poveikio investuotojų priimamiems sprendimams. Vieni autoriai teigia, kad audito reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadoje turi teigiamą poveikį investuotojų sprendimų priėmimui, didina finansinių atsakaitų informatyvumą, investuotojų ir kitų informacijos vartotojų suprantamumą, skaidrumą. Ši pozicija iš dalies patvirtinta ir šiame atliktame tyrime, reikšmingumo atskleidimas statistiškai reikšmingai pagerino audito išvados aiškumą ir informatyvumą. Antru atveju autoriai teigia, kad audito reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadoje turi neigiamą poveikį investuotojų priimamiems sprendimams, investuotojai riziką vertina kaip didesnę ir yra linkę priimti atsargesnius sprendimus, mažiau investuoti. Šią poziciją iš dalies atitinka ir tyrimo rezultatai, nors ir statistiškai nereikšmingos, tačiau egzistuoja tendencijos, kad neprofesionalūs investuotojai, kurie turi visą informaciją, riziką vertina kaip didesnę ir priima atsargesnius sprendimus. Tyrimo rezultatai leidžia daryti išvadą, kad audito reikšmingumo atskleidimas veikia informacijos suprantamumą, informacijos aiškumą, tačiau jo poveikis investuotojų elgsenai yra nežymus. Tai rodo, kad vien tik reikšmingumo informacijos pateikimas nėra pakankamai stiprus veiksnys, kuris gali reikšmingai paveikti investuotojų sprendimus. Investuotojai (šiuo atveju neprofesionalūs) priima sprendimus remdamiesi visu kontekstu, papildoma informacija, individualiomis savybėmis, individualia rizikos tolerancija, todėl reikšmingumo atskleidimas gali būti vertinamas kaip informacinė priemonė, tačiau ne kaip investuotojų elgseną lemiantis ar stipriai jai įtaką darantis veiksnys.

Išvados

1. Audito reikšmingumo investavimo kontekste esmė yra suteikti audito ataskaitomis besinaudojantiems investuotojams, kitiems informacijos naudotojams supratimą apie tai, kokio dydžio klaidos, netikslumai finansinėse ataskaitose gali būti laikomi reikšmingais ir daryti įtaką finansinių ataskaitų teisingumui, informacijos patikimumui, galų gale ir investuotojų priimamiems sprendimams. Reikšmingumas investavimo kontekste parodo, kokio dydžio klaidos gali būti laikomos priimtiniomis, investuotojai gali įvertinti, kokio dydžio klaidos galėjo likti nepastebėtos, ar vertinami finansiniai duomenys yra tikslūs, ar finansinės ataskaitos yra patikimos. Reikšmingumas taip pat parodo, kaip investuotojai suvokia riziką (tiek audito riziką, tiek finansinių ataskaitų tikslumo, tiek įmonės). Taip pat reikšmingumas yra svarbus tuo, jog padeda investuotojams suprasti, ar finansinės ataskaitos ir jose pateikiama informacija yra pakankamai patikima, kad būtų galima priimti investicinį sprendimą. Jei reikšmingumas aukštas, investuotojai gali laikyti, kad rizika yra didelė, finansiniai rezultatai netikslūs, investuoti neverta, o jei reikšmingumas yra žemas – kad finansiniai duomenys skaidrūs, įmonė patikima ir investuoti verta. Taigi, reikšmingumo atskleidimas tampa svarbia priemone, kuri mažina informacijos asimetriją, stiprina investuotojų pasitikėjimą, tačiau didina ir atsargumą investuojant.
2. Audito reikšmingumo atskleidimas yra svarbus investuotojams, ypač neprofesionaliems, nes jis padeda sumažinti informacijos asimetriją, didina finansinių ataskaitų patikimumą. Kadangi neprofesionalūs investuotojai dažnai neturi pakankamai žinių apie audito procesus, ne visada geba įvertinti rizikas, galimas klaidas, todėl reikšmingumas suteikia jiems galimybę priimti pagrįstesnius investicinius sprendimus, jis tampa svarbia priemone, kuri didina skaidrumą, investuotojų pasitikėjimą finansine informacija, padeda vertinti rizikas. Atsižvelgiant į tai buvo sudarytas konceptualus modelis, kuriame išryškėjo trys pagrindiniai dalyviai, grandys – audituojamos įmonės finansiniai duomenys, auditoriai ir investuotojai. Modelis parodė, kad auditoriaus nustatytas ir (ne)atskleistas reikšmingumas daro įtaką investuotojų suvokiamai rizikai, pasitikėjimui finansine informacija, norui investuoti. Pačio reikšmingumo poveikis investuotojams ir jų sprendimams gali būti tiek teigiamas, tiek neigiamas, o tai priklauso nuo to, kaip šią informaciją geba vertinti ir interpretuoti patys informacijos naudotojai.
3. Buvo atliktas eksperimentinio dizaino tyrimas pasirinkus kiekybinio tyrimo metodą – apklausą, kuria buvo siekiama išsiaiškinti, kaip audito reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadoje veikia neprofesionalių investuotojų priimamus investicinius sprendimus. Eksperimento dalyviai buvo lietuvių ir anglų kalbomis magistro studijas apskaitos ir audito programose studijuojantys studentai. Eksperimento tyrimo metodika buvo sudaryta iš trumpo tyrimo pristatymo tiriamiesiems, audito reikšmingumo sampratos pristatymo, eksperimento taisyklių bei eigos pristatymo. Taip pat iš nuotolinių susitikimų su eksperimento dalyviais, siekiant atlikti tyrimą ir surinkti apklausos atsakymus. Eksperimento eiga tiek lietuvių kalba studijuojantiems, tiek užsienio studentams nesikeitė. Pirma, dalyviai atsitiktinai buvo paskirstyti į grupes I ir II. Dalyviai gavo nuorodas prisijungimui prie apklausos formų. Apklausos formos skyrėsi tik vienu klausimų bloku, I grupė gavo informaciją be reikšmingumo atskleidimo, II grupė su reikšmingumo atskleidimu. Kiti klausimų blokai, tokie kaip bendrieji klausimai, klausimai skirti įvertinti finansinei informacijai be audito išvados, klausimai, skirti įvertinti finansinį raštingumą abiem grupėms nesiskyrė. Dalyviams atsakius į klausimus buvo fiksuojama informacija apklausų rengimo platformoje ir naudojama tolimesnei analizei. Be viso to, buvo išsikeltos dvi

eksperimento hipotezės: pirmoji – neprofesionalūs investuotojai atskleistą reikšmingumą vertina kaip žemą riziką, todėl yra linkę investuoti. Antroji – neprofesionalūs investuotojai reikšmingumo atskleidimą vertina kaip aukštą riziką ir yra linkę mažiau investuoti.

4. Atlikto eksperimento rezultatai parodė, kad visi eksperimente dalyvaujantys studentai turi žinių apie finansines ataskaitas, audituotas finansines ataskaitas (ne vien teorinių, tačiau ir praktinių žinių iš darbinės patirties), jie geba analizuoti finansinius duomenis, priimti sprendimus. Eksperimento metu buvo siekiama suprasti, kaip neprofesionalūs investuotojai reaguoja į reikšmingos informacijos atskleidimą ar neatskleidimą audito išvados. Reikšmingumo atskleidimas veikia investuotojų informacijos supratimą, tačiau poveikis investuotojų elgsenai lieka ribotas. Tai leidžia patvirtinti, kad reikšmingumo informacijos atskleidimas atlieką svarbų skaidrumo ir informacijos aiškumo didinimo vaidmenį. Tačiau, jei informacija nėra pateikta, vien to nepakanka, kad investuotojai savo sprendimus stipriai pakeistų. Nors nagrinėtoje mokslinėje literatūroje teigiama, kad audito reikšmingumo atskleidimas gali sumažinti neapibrėžtumus, didinti pasitikėjimą finansine informacija, gali padėti investuotojams vertinant informaciją priimti palankius sprendimus, tačiau šiame tyrime tokio poveikio statistiškai pagrįsti nepavyko. Gauti tyrimo rezultatai identifikuoja, kad neprofesionalūs investuotojai priimdami sprendimus remiasi ne tik reikšmingumo informacija ir (šiuo atveju sąlyginės nuomonės pagrindimo pastraipa), tačiau turi žinoti ir platesnį kontekstą, jų sprendimai priklauso nuo jų pačių finansinio raštingumo, rizikos tolerancijos dydžio, kadangi ta pati rizika skirtingiems investuotojams gali būti suvokiama skirtingai. Tad reikšmingumo atskleidimas tai lyg papildomą informaciją suteikianti priemonė, kuri investuotojams padeda geriau suprasti audito procesą. Tačiau tai nėra pagrindinis elgseną lemiantis veiksnys, ypač neprofesionaliems investuotojams, kurie dažnai remiasi bendra nuomone, o ne detalėmis. Taip pat tyrime išryškėjo kryptingos, tačiau statistiškai nereikšmingos tendencijos, kurios rodo, kad reikšmingumo atskleidimas gali būti suprantamas kaip rizikos signalas bei noro investuoti mažėjimas. Teiginys sutampa su moksline literatūra, kur teigiama, kad reikšmingumas gali mažinti pasitikėjimą ataskaitomis, investuotojai gali priimti atsargesnius sprendimus, tačiau šiame tyrime šie teiginiai nepasiekė statistinio reikšmingumo ir negalime teigti, kad reikšmingumo atskleidimas daro neigiamą poveikį investuotojų elgsenai. Apibendrinant, reikšmingumas tai informacinė priemonė, kuri didina audito išvados aiškumą, informatyvumą, tačiau to poveikis pasitikėjimui finansine informacija yra silpnas. Tad galima sakyti, kad investuotojų elgsenai įtaką daro ne tik reikšmingumo atskleidimas, tačiau ir kita svarbi informacija, kontekstas, kiti veiksniai, kuriuos investuotojai vertina priimdami sprendimus.

Rekomendacijos

Šis tyrimas buvo atliktas tik su KTU studentais, kurie studijuoja apskaitos ir audito magistro pirmame bei antrame kurse lietuvių bei anglų kalbomis. Dalyviai buvo laikomi neprofesionaliais investuotojais, tad rekomenduočiau tokį tyrimą (eksperimentą) atlikti su neprofesionaliais investuotojais (taip pat KTU studentais) naudojant didesnę dalyvių imtį įtraukiant finansų studijų programos magistro studentus, tačiau laikant, kad šie nėra priskiriami profesionaliems investuotojams. Taip pat rekomenduočiau tyrimą atlikti apklausiant tiek lietuvių, tiek užsienio studentus, tačiau pateikti vienodą finansinę informaciją (tarptautinės įmonės finansinius duomenis), tuo metu būtų mažinamas informacijos iškraipymas, kuris gali atsirasti dėl skirtingų ataskaitų, skirtingo informacijos suvokimo. Taip pat būtų galima tyrimą atlikti ne tik su KTU studentais, tačiau ir bendradarbiaujant su kitais universitetais, kuriuose yra studentų, kurie mokosi apskaitą ar auditą. Taip pat šiam eksperimentui buvo naudojami finansiniai duomenys, kurie nebuvo užtikrintai stabilūs, vertinant tik finansinius duomenis be audito išvadų, buvo galima sakyti, kad investuoti nereikėtų. Tyrimo rezultatai rodo, kad reikšmingumo atskleidimas investuotojų sprendimų reikšmingai nepakeitė. Rekomenduočiau tokį patį tyrimą atlikti ir su stabiliais finansiniais duomenimis, tuomet būtų galima išsamiau patikrinti, ar reikšmingumo atskleidimas daro kokį nors poveikį investuotojų sprendimams. Neprofesionaliems investuotojams rekomenduočiau prieš priimant sprendimus įvertinti visą turimą ir galimą gauti informaciją, visą kontekstą (sektorius tendencijas, aplinką, kurioje veikia įmonė, veiklos rezultatus). Taip pat įsivertinti savo rizikos toleranciją, kadangi vieni investuotojai gali turėti žymiai mažesnę rizikos tolerancijos slenkstį nei kiti. Taip pat rekomenduočiau neprofesionaliems investuotojams atkreipti dėmesį ne tik į pačius faktus, kurie pateikiami audito išvadose, tačiau ir į gilesnę jų prasmę, pavyzdžiui, reikšmingumo atskleidimą vertinti ne kaip pagrindinį investavimo kriterijų, tačiau kaip skaidrumo elementą, kuris padeda suprasti ir visą audito procesą.

Literatūros sąrašas

1. Arens, A. A., Elder, R. J., Beasley, M. S., & Hogan, C. E. (2017). *Auditing and Assurance Services* (16th Edition). Pearson Education. Prieiga per internetą: https://digilib.stekom.ac.id/assets/dokumen/ebook/feb_44bac1dd499213de626e2f232c01e8542fef3bc_1652001111.pdf
2. Asay, H. S., Hales, J., Hinds, C., & Rugar, K. (2023). Nonprofessional Investor Judgments: Linking Dependent Measures to Constructs. *The Accounting Review*, 98(7), 1–32. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3910069>
3. Azuhuvanchery, A., & Baag, P. K. (2021). Literature Review on Methodological Aspects of Audit Independence & Materiality Perspective. *AIMS International Journal of Management*, 15(2), 73–87. <https://doi.org/10.26573/2021.15.2.1>
4. Baldauf, J., Steller, M., & Steckel, R. (2015). The Influence of Audit Risk and Materiality Guidelines on Auditors' Planning Materiality Assessment. *Accounting and Finance Research*, 4(4), 97–114. <https://doi.org/10.5430/afr.v4n4p97>
5. Barber, B. M. & Odean, T. (2008). *All That Glitters: The Effect of Attention and News on the Buying Behavior of Individual and Institutional Investors*. *Review of Financial Studies*, 21(2), 785–818. DOI:10.2139/ssrn.460660
6. Balzekienė, A. (2009). Rizikos suvokimas: sociologinė konceptualizacija ir visuomenės nuomonės tyrimo metodologinės prielaidos. *Filosofija Sociologija* 20(4):217-226. DOI:10.6001/fil-soc.2009.20.4.1
7. Chong, H. G. (2015). 'A review on the evolution of the definitions of materiality', *Int. J. Economics and Accounting*, Vol. 6, No. 1, pp.15–32. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/271966596_A_review_on_the_evolution_of_the_definitions_of_materiality
8. Choudhary, P., Merkley, K., & Schipper, K. (2019). Auditors' Quantitative Materiality Judgments: Properties and Implications for Financial Reporting Reliability. *Journal of Accounting Research*, 57(5), 1303–1351. <https://doi.org/10.1111/1475-679X.12286>
9. Christensen, B. E., Eilifsen, A., Glover, S. M., & Messier, W. F. Jr. (2020). The effect of audit materiality disclosures on investors' decision making. *Accounting, Organizations and Society*, 87, 101168. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2020.101168>
10. Cooksey, R. W. (2020). Descriptive Statistics for Summarising Data. *Illustrating Statistical Procedures: Finding Meaning in Quantitative Data (pp.61-139)*. DOI:10.1007/978-981-15-2537-7_5
11. Delegkos, A. E., Skordoulis, M., & Kalantonis, P. (2025). Business Strategies and Corporate Reporting for Sustainability: A Comparative Study of Materiality, Stakeholder Engagement, and ESG Performance in Europe. *Sustainability (Switzerland)*, 17(19), 1–23. <https://doi.org/10.3390/su17198814>
12. DeZoort, T., Holt, T., & Stanley J. (2019). A comparative analysis of investors' materiality judgments. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 38 (3): 149–166. Prieiga per internetą: <https://publications.aaahq.org/ajpt/article-abstract/38/3/149/6107/A-Comparative-Analysis-of-Investor-and-Auditor?redirectedFrom=fulltext>

13. Dwyer, K. A. M., Brennan, N. M., & Kirwan, C. E. (2022). Audit Materiality and Audit Effort: Evidence From Materiality Benchmarks. *Accounting, Finance & Governance Review*, 29. <https://doi.org/10.52399/001c.36802>
14. Eilifsen, A., Hamilton, E. L., & Messier, W. F., (2021). The importance of quantifying uncertainty: Examining the effects of quantitative sensitivity analysis and audit materiality disclosures on investors' judgments and decisions, *Accounting, Organizations and Society*, Volume 90, 2021, 101169. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2020.101169>
15. Ermakov, M. S. (2023). Chi-Squared Test for Hypothesis Testing of Homogeneity. *Journal of Mathematical Sciences* 273(5):1-1. DOI:10.1007/s10958-023-06539-2
16. Furnham, A. & Boo, H. C. (2011). A literature review of the anchoring effect. *The Journal of Socio-Economics* 40, 35-42. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2010.10.008>
17. Gegužis, A. (2003). Neapibrėžtumo ir rizikos samprata ekonomikoje. *Ekonomika*, 2003, 62 p. DOI:10.15388/Ekon.2003.17286
18. Gupta, Dr. (2025). A Study on Behavioral Biases Influencing Investment Decisions Among Retail Investors in Bengaluru City. *International Journal of Research and Scientific Innovation*. VII. 1914-1925. DOI:[10.51244/IJRSI.2025.120700188](https://doi.org/10.51244/IJRSI.2025.120700188)
19. Gorzon, D., Bormann, M. & Nitzsch, R. (2024). Measuring costly behavioral bias factors in portfolio management: a review. *Financial Markets and Portfolio Management*. 38. 1-31. 10.1007/s11408-024-00444-7.
20. Hayes, R., Wallage, P., Dassen R., & Schilder, A. (2014). *Principles of Auditing: An Introduction to International Standards on Auditing*. Pearson Education. Prieiga per internetą: <https://kelasunggulanb2016.wordpress.com/wp-content/uploads/2018/05/e-book-audit-rick-hayes-roger-dassen-arnold-schilder-and-philip-wallage-principles-of-auditing-an-introduction-to-international-standards-on-auditing-prentice-hall-2004.pdf>
21. Houghton K. A., Jubb C. & Kend M. (2011). Materiality in the context of audit: The real expectations gap. *Manag Audit J*. 2011;26(6):482-500. doi:10.1108/02686901111142549
22. Houghton, K. A., Jubb, C., Kend, M., & Ng, J. (2009). UNDERSTANDING OF MATERIALITY. *The Future of Audit: Keeping Capital Markets Efficient*, 2009, pp. 139-188 (50 pages). Prieiga per internetą: https://www.jstor.org/stable/j.ctt24hb19.12?searchText=audit+materiality&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DAudit%2Bmateriality%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fspellcheck%2Fbasic%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A4537eb21c7c55425f0218cafebd58aa5&seq=6
23. International Accounting Standards Board (IASB) (2018). *Conceptual Framework for Financial Reporting*. Prieiga per internetą: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2021/issued/part-a/conceptual-framework-for-financial-reporting.pdf>
24. Iwanowicz, T., & Iwanowicz, B. (2019). ISA 701 and Materiality Disclosure as Methods to Minimize the Audit Expectation Gap. *Journal of Risk and Financial Management*, 12(4). <https://doi.org/10.3390/jrfm12040161>
25. Kumor, I. & Mackowiak, E. (2018). Materiality in accounting and auditing. Conference Paper. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/367966721_MATERIALITY_IN_ACCOUNTING_AND_AUDITING

26. Kanapickienė R., Vasiliauskaitė D., Keliuotyte-Staniulėnienė G., Špicas R., Omeir A. K., Kanapickas T., (2024). A comprehensive review of behavioral biases in financial decision-making: from classical finance to behavioral finance perspectives. *Journal of Business Economics and Management*, 25(5), 1006–1029. <https://doi.org/10.3846/jbem.2024.22314>
27. Shagari, S. L., & Dandago, K. I., (2013). Decision Usefulness approach to financial reporting: a case for the general public. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/296607962_DECISION_USEFULNESS_APPROACH_TO_FINANCIAL_REPORTING_A_CASE_FOR_THE_GENERAL_PUBLIC
28. Lakis, V. (2017). *Audito teorija ir praktika: Vilniaus universiteto vadovėlis*. Vilniaus universiteto leidykla.
29. Ma, J., Coram, P. J., & Troshani, I. (2025). *The Effects of Audit Materiality Disclosures and Critical Audit Matters on Investors' Risk Perceptions*. (pp. 1-39). SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5281462>.
30. Majić, T., Sjever, S., Koprivnica, S., H., & Pongrac, B. (2015). Information asymmetry and moral hazard in financial economics. *Tehnički glasnik*, Vol. 9 No. 2, 2015. Prieiga per internetą: <https://hrcak.srce.hr/140769>
31. Mehraj K., & Kumar V., (2024) PSYCHOLOGICAL BIASES IN INVESTMENT DECISIONS: A BEHAVIORAL FINANCE APPROACH ShodhKosh: *Journal of Visual and Performing Arts* 5(5) DOI:[10.29121/shodhkosh.v5.i5.2024.4706](https://doi.org/10.29121/shodhkosh.v5.i5.2024.4706)
32. Outreville J. F., (1998). *The Meaning of Risk. Theory and Practice of Insurance*. DOI:[10.1007/978-1-4615-6187-3_1](https://doi.org/10.1007/978-1-4615-6187-3_1)
33. Ostapenko Y. (2024). Materiality Level in the Audit of Financial Statements and Its Impact on the Auditor's Professional Judgment. Prieiga per internetą: <https://ideas.repec.org/a/iaf/journal/y2024i4p69-75.html>
34. Pham, D. H., & Nguyen, T. H. (2022). *A new method for measuring audit expectation gap*, 8(3):367-374. DOI:[10.5267/j.ac.2021.10.001](https://doi.org/10.5267/j.ac.2021.10.001)
35. Raziūnienė D., ir Verbickaitė G. (2019). Reikšmingumo taikymas finansinio audito metu: Lietuvos auditorių požiūris. *Science and Studies of Accounting and Finance Problems and Perspectives* 13(1):28-37. DOI:[10.15544/ssaf.2019.04](https://doi.org/10.15544/ssaf.2019.04)
36. Raziūnienė D., ir Verbickaitė G. (2019). Kokybiniai reikšmingumo veiksniai. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*, 19, p. 4. <https://doi.org/10.15388/batp.2019.4>
37. Ruhnke K., Pronobis P., & Michel, M. (2018). *Effects of Audit Materiality Disclosures: Evidence from Credit Lending Decision Adjustments*. (pp. 1–44). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2460425>
38. Zhu, L., Zheng, Q., & Li, Y. (2024). Is audit materiality informative? Evidence from China. *China Journal of Accounting Research*, 17(3), 100373. <https://doi.org/10.1016/j.cjar.2024.100373>
39. Žukauskaitė, D. & Daujotaitė, D. (2022) “Identification of Material Misstatement and Specific Risk Factors in an Audit of Financial Statements”, *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*, 26, p. 2. doi:[10.15388/batp.2022.46](https://doi.org/10.15388/batp.2022.46)
40. William F. M. Jr, Martinov-Bennie N. & Eilifsen, A., (2005). A Review and Integration of Empirical Research on Materiality: Two Decades Later. *A Journal of Practice & Theory*. DOI:[10.2308/aud.2005.24.2.153](https://doi.org/10.2308/aud.2005.24.2.153)

Informacijos šaltinių sąrašas

1. Clearline CPA (2025). Materiality in Audits and Reviews. Prieiga per internetą: <https://www.clearlinecpa.ca/materiality-in-audits-and-reviews/>
2. Datasnipper (2025). From Planning to Reporting: Exploring the Phases of the Audit Process. Prieiga per internetą: <https://www.datasnipper.com/resources/phases-of-the-audit-process?>
3. European Securities and Markets Authority ESMA (2025). Prieiga per internetą: <https://www.esma.europa.eu/lt/publications-and-data/interactive-single-rulebook/mifid-ii/annex-ii?>
4. FRC issues report on auditor's materiality judgements (2013) Financial Reporting Council. Prieiga per internetą: <https://www.frc.org.uk/news-and-events/news/2013/12/frc-issues-report-on-auditors-materiality-judgements/>
5. Lietuvos respublikos vertybinių popierių komisija (2008). Investuotojo gidas. Investuotojų teisės ir apsauga ES. Prieiga per internetą: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/08_003_uu_lithuanian.pdf
6. LLPO Investor Classification for European Investment Funds (2019). Prieiga per internetą: https://www.llpolawfirm.com/2019/02/25/investor-classification-for-european-investment-funds/?utm_source
7. NSW ICAC (2015). Materiality Guide. Published online 2015:4. Prieiga per internetą: <https://www.icac.nsw.gov.au/CustomSearchPage.aspx?ModuleID=734&keywords=materiality%20guide&multiSite=False>
8. Reuters, 2025. Retail investors to have more sway over Wall Street after record year. Straipsnio prieiga per internetą: <https://www.reuters.com/business/retail-investors-have-more-sway-over-wall-street-after-record-year-2025-12-23/>
9. Russo, K. (2023). What is materiality in accounting? Prieiga per internetą: <https://www.netsuite.com/portal/resource/articles/accounting/materiality.shtml>
10. Vainienė, R. (2008). Ekonomikos terminų žodynas: apie 1400 terminų. Leidėjas Tyto alba.
11. Visuotinė Lietuvių kalbos enciklopedija (2026). Audito rizika. Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/audito-rizika/>
12. World Economic Forum WEF (2024). How digital platforms and AI are empowering individual investors. Prieiga per internetą: <https://www.weforum.org/stories/2024/12/digital-platforms-ai-empowering-individual-investors/>
13. 200-asis Tarptautinis audito standartas (2009). Bendrieji nepriklausomo auditoriaus tikslai ir audito atlikimas pagal tarptautinius audito standartus. Prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai-privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/>
14. 2025-11-26 dienos interviu su Gediminu Šimkumi https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2757185/simkus-penktadalis-liuvos-gyventoju-per-menesi-tesutaupo-iki-30-euru?srsId=AfmBOopPeWImPtyaBgTOCwMtAPz0qXMMuMpBGlpylzU1OaS_aksDAdeB
15. 230-asis Tarptautinis audito standartas (2009). Audito dokumentavimas. Prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai->

- [privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/](https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai-privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/)
16. 315-asis tarptautinis audito standartas (2019). Reikšmingo iškraipymo rizikos nustatymas ir įvertinimas. Prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai-privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/>
  17. 320-asis Tarptautinis audito standartas (2009). Reikšmingumas planuojant ir atliekant auditą. Prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai-privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/>
  18. 330-asis tarptautinis audito standartas (2009). Auditoriaus atsakas į įvertintą riziką. Prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai-privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/>
  19. 450-asis Tarptautinis audito standartas (2009). Audito metu nustatytų iškraipymų vertinimas. Prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai-privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/>
  20. 700-asis Tarptautinis audito standartas (persvarstytas) (2015). Nuomonės apie finansines ataskaitas susidarymas ir pateikimas. Prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai-privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/>
  21. 701-asis tarptautinis audito standartas (2015). Pagrindinių audito dalykų pateikimas nepriklausomo auditoriaus išvadoje. Prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai-privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/>
  22. 705-asis Tarptautinis audito standartas (persvarstytas) (2015). Nuomonės modifikavimas nepriklausomo auditoriaus išvadoje. Prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas/tarptautiniai-audito-standartai-privalomi-taikyti-atliekant-finansiniu-ataskaitu-uz-laikotarpius-prasidedancius-2022-m-gruodzio-15-d-ar-veliau-audita/>

Priedai

1 priedas. Klausimynas

1. Bendrieji klausimai	
Ar šiuo metu dirbate apskaitos, audito, finansų srityje?	*Taip *Ne
Kokia yra jūsų darbinė patirtis susijusi su finansais, apskaita ar auditu?	* <1 metai; * >1-3 metai; * >3-5 metai; * >5-7 metai; * 7 metai ir daugiau.
Ar ankstesnės jūsų studijos buvo susijusios su finansais ar auditu?	*Taip *Ne
Kiek dažnai susiduriate su finansinėmis ataskaitomis/audituotomis finansinėmis ataskaitomis?	1. Kiekvieną dieną; 2. Kartą per savaitę ar dažniau; 3. Kelis kartus per mėnesį; 4. Kartą per metus; 5. Niekada;
Kaip vertinate savo žinias apie finansines ataskaitas ir jų auditą?	1. Labai gerai suprantu; 2. Gerai suprantu; 3. Vidutiniškai suprantu; 4. Mažai suprantu; 5. Nesuprantu;
2. Finsinės informacijos vertinimas be audito išvados Perskaitykite pateiktą finansinę informaciją ir atsakykite į klausimus:	
Ar pateikta informacija buvo informatyvi?	*Tikrai taip; *Taip; *Nežinau; *Ne; *Tikrai ne
Kaip vertinate investavimo į šią įmonę riziką?	*Labai maža rizika; *Maža rizika; *Nei maža, nei didelė rizika; *Didelė rizika; *Labai didelė rizika
Kaip vertinate tikimybę, jog finansinėse ataskaitose gali būti reikšmingų klaidų?	*Labai maža tikimybė; *Maža rizika; *Nei maža, nei didelė tikimybė; *Didelė rizika; *Labai didelė tikimybė
Ar investuotumėte į šią įmonę?	*Taip; *Ne
3. Audituotos finansinės informacijos vertinimas su audito išvada be reikšmingumo atskleidimo Perskaitykite pateiktą finansinę informaciją ir atsakykite į klausimus:	
Kaip vertinate audito išvados aiškumą?	1. Labai aišku; 2. Aišku; 3. Nei aišku, nei neaišku; 4. Neaišku; 5. Labai neaišku.
Kaip neatskleistas reikšmingumas paveikė jūsų pasitikėjimą finansine informacija/ataskaitomis?	*Stipriai sumažino; *Sumažino; *Nei padidino, nei sumažino; *Padidino;

	*Stipriai padidino
Kaip neatskleistas reikšmingumas pakeitė jūsų norą investuoti?	*Noras stipriai sumažėjo; *Noras sumažėjo; *Nei sumažėjo, nei padidėjo; *Noras padidėjo; *Noras stipriai padidėjo
Kaip vertinate investavimo į šią įmonę riziką, atsižvelgiant į audito išvadą?	*Labai maža rizika; *Maža rizika; *Nei didelė, nei nedidelė rizika *Didelė rizika; *Labai didelė rizika
Ar pasikeitė jūsų noras investuoti susipažinus su audito išvada?	*Taip; *Ne
Ar investuotumėte į šią įmonę? Jei taip, kodėl? Jei ne, kodėl?	Atviras klausimas
4. Audituotos finansinės informacijos vertinimas su audito išvada ir su reikšmingumo atskleidimu Perskaitykite pateiktą finansinę informaciją ir atsakykite į klausimus:	
Kaip vertinate audito išvados aiškumą su reikšmingumo atskleidimu?	1. Labai aišku; 2. Aišku; 3. Nei aišku, nei neaišku; 4. Neaišku; 5. Labai neaišku.
Kaip atskleistas reikšmingumas paveikė jūsų pasitikėjimą finansine informacija?	*Stipriai sumažino; *Sumažino; *Nei padidino, nei sumažino; *Padidino *Stipriai padidino
Kaip vertinate tai, jog yra atskleistas reikšmingumas?	1. Labai naudinga; 2. Pakankamai naudinga; 3. Nei naudinga, nei nenaudinga; 4. Nenaudinga; 5. Visai nenaudinga.
Kaip vertinate investavimo į šią įmonę riziką atsižvelgiant į audito išvadą?	*Labai maža rizika *Maža rizika; *Nei didelė, nei nedidelė rizika; *Didelė rizika; *Labai didelė rizika
Ar pasikeitė jūsų noras investuoti susipažinus su audito išvada?	*Taip; *Ne
Ar investuotumėte į šią įmonę? Jei taip, kodėl? Jei ne, kodėl?	Atviras klausimas
Kaip atskleistas reikšmingumas pakeitė jūsų norą investuoti?	*Noras stipriai sumažėjo; *Noras sumažėjo; *Nei sumažėjo, nei padidėjo; *Noras padidėjo; *Noras stipriai padidėjo
5. Kontroliniai individualūs klausimai skirti įvertinti finansiniam raštingumui ir patirčiai investuojant (Dalyvių finansinio raštingumo ir investavimo patirties vertinimas)	
Ar turite investavimo patirties?	*Taip *Ne
Kokia yra jūsų investavimo patirtis metais?	*Nėra; * < 1 metai * > 1-3 metai; * > 3-5 metai;

	*5 metai ir daugiau
Į kokius fondus investuojate?	*Neinvestuoju; *Akcijas; *Obligacijas; *Kita.
Ar šiuo metu turite investicijų finansinėse priemonėse?	*Taip; *Ne.

2 priedas. Vidurkių skaičiavimas

Klausimas	Skaitinės reikšmės	I grupė	II grupė
Kaip vertinate audito išvados aiškumą ir informatyvumą?	Labai neaišku - 1;	$0 * 1 = 0$	$0 * 1 = 0$
	Neaišku - 2;	$2 * 2 = 4$	$0 * 2 = 0$
	Nei aišku, nei neaišku - 3;	$6 * 3 = 18$	$0 * 3 = 0$
	Aišku - 4;	$5 * 4 = 20$	$11 * 4 = 44$
	Labai aišku - 5;	$2 * 5 = 10$	$5 * 5 = 25$
Viso suma:		52	69
Vidurkis:		$52 / 15 = 3,47$	$69 / 16 = 4,31$
Reikšmingumo poveikis pasitikėjimui finansine informacija	Stipriai sumažino - 1;	$2 * 1 = 2$	$1 * 1 = 1$
	Sumažino - 2;	$8 * 2 = 16$	$7 * 2 = 14$
	Nei padidino, nei sumažino - 3;	$5 * 3 = 15$	$5 * 3 = 15$
	Padidino - 4;	$0 * 4 = 0$	$3 * 4 = 12$
	Stipriai padidino - 5;	$0 * 5 = 0$	$0 * 5 = 0$
Viso suma:		33	42
Vidurkis:		$33 / 15 = 2,20$	$42 / 16 = 2,63$
Reikšmingumo poveikis norui investuoti	Noras stipriai sumažėjo - 1;	$2 * 1 = 2$	$5 * 1 = 5$
	Noras sumažėjo - 2;	$7 * 2 = 14$	$2 * 2 = 4$
	Nei sumažėjo, nei padidėjo - 3;	$6 * 3 = 18$	$8 * 3 = 24$
	Noras padidėjo - 4;	$0 * 4 = 0$	$1 * 4 = 4$
	Noras stipriai padidėjo - 5;	$0 * 5 = 0$	$0 * 5 = 0$
Viso suma:		34	37
Vidurkis:		$34 / 15 = 2,27$	$37 / 16 = 2,31$
Investavimo į įmonę rizikos vertinimas	Labai maža rizika - 1;	$1 * 1 = 1$	$0 * 1 = 0$
	Maža rizika - 2;	$3 * 2 = 6$	$3 * 2 = 6$
	Nei didelė, nei maža rizika - 3;	$4 * 3 = 12$	$6 * 3 = 18$
	Didelė rizika - 4;	$7 * 4 = 28$	$5 * 4 = 20$
	Labai didelė rizika - 5;	$0 * 5 = 0$	$2 * 5 = 10$
Viso suma:		47	54
Vidurkis:		$47 / 15 = 3,13$	$54 / 16 = 3,38$

3 priedas. Eksperimento pristatymo skaidrės

AUDITO REIŠMINGUMO ATSKLEIDIMO POVEIKIS INVESTUOTOJŲ SPRENDIMŲ PRIĖMIMUI

MAGISTRO BAIGIAMOJO DARBO EKSPERIMENTO TAISYKLĖS

Studentė Augustė Chmieliauskaitė V MA-4;
Vadovė Prof. Lina Dagilienė
2026 m.

Audito reikšmingumo samprata

Audito reikšmingumas – riba, kurią viršijus finansinės ataskaitos klaida gali paveikti investuotojų sprendimus. Jei klaida viršija reikšmingumo ribą, ji yra reikšminga.

Audito rizika – tai tikimybė, jog audito metu atskleisti nagrinėjami finansinių ataskaitų duomenys yra klaidingi. Tikimybė, jog atlikus auditą, auditorius pareišk klaidingą nuomonę dėl finansinėse ataskaitose nepastebėtų neatitikimų, klaidų ir reikšmingų išskrypimų.

Audito reikšmingumo tikslas – nustatyti/apibrėžti tokią klaidų ar išskrypimų ribą finansinėse ataskaitose, kuri galėtų turėti įtakos jų naudotojų ekonominiams sprendimams.

Audito reikšmingumo atskleidimo poveikio investuotojų sprendimams

Tyrimo problemos klausimas – kaip neprofesionalių investuotojų priimamus sprendimus veikia audito reikšmingumo atskleidimas auditoriaus išvadose?

Tyrimo hipotezės:

H0: Neprofesionalūs investuotojai audito reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadose vertina kaip mažesnę riziką ir yra linkę priimti laisvesnius sprendimus, daugiau investuoti.

H1: Neprofesionalūs investuotojai audito reikšmingumo atskleidimą auditoriaus išvadose vertina kaip didesnę riziką ir yra linkę priimti apgalvotus sprendimus, mažiau investuoti.

Eksperimento taisyklės

Apklauso pildymas užtruks apie 30 min.

1. Būsité atsitiktinai paskirstyti į dvi grupes (I ir II).
2. Tiek I, tiek II grupė gausite nuorodas prisijungimui prie apklausos formos.
3. Tiek I, tiek II grupė gausite dokumentą „**LT – tik ataskaitos**“;
4. Taip pat I grupė gausite dokumentą: „**(I) LT – išvada be reikšmingumo atskleidimo**“
II grupė gausite dokumentą: „**(II) LT – pilna nuomonė**“;
5. Pradėję apklausą atsakykite į pirmo skyriaus klausimus „**Bendrieji klausimai**“ (I ir II grupės).

Eksperimento taisyklės

6. Susipažinus su pateikta informacija „**LT – tik ataskaitos**“, atsakykite į klausimus „**Finsinės informacijos vertinimas be audito išvados**“ (I ir II grupės);
7. **I grupė** atsakykite į klausimus „**Audituotos finansinės informacijos vertinimas su audito išvada ir be reikšmingumo atskleidimo**“.
8. **II grupė** atsakykite į klausimus „**Audituotos finansinės informacijos vertinimas su audito išvada ir su reikšmingumo atskleidimu**“.
9. Perėję prie paskutinės dalies „**Kontroliniai klausimai**“, atsakykite į juos ir užbaikite apklausos pildymą (I ir II grupės).

4 priedas. Finansiniai duomenys (lietuvių studentų grupė)

2024 m gruodžio 31 d. BALANSAS

2024 METAI

(EUR)

Bil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Ataskaitinis laikotarpis	Praejęs ataskaitinis laikotarpis
	TURTAS			
A.	ILGALAIKIS TURTAS	1,2,3	15749496	15970897
1.	NEMATERIALUSIS TURTAS		31831	18819
1.1.	Pleštos darbai	1		
1.2.	Prestizžas			
1.3.	Programinė įranga	1	31831	18819
1.4.	Koncesijos, patentai, licencijos, prekių ženklai ir panašios teisės			
1.5.	Kitas nematerialusis turtas			
1.6.	Sumokėti avansai			
2.	MATERIALUSIS TURTAS	2	15291478	15525891
2.1.	Zemė	2	17108	17108
2.2.	Pastatai ir statiniai	2	14389568	10713124
2.3.	Mašinos ir įranga	2	113626	111287
2.4.	Transporto priemonės	2	35785	40939
2.5.	Kiti įrenginiai, prietaisai ir įrankiai	2	657654	661159
2.6.	Investicinis turtas			
2.6.1.	Zemė			
2.6.2.	Pastatai			
2.7.	Sumokėti avansai ir vykdomi materialio turto statybos (gamybos)	2,6	77737	3982274
3.	FINANSINIS TURTAS	3	426187	426187
3.1.	Įmonių grupės įmonių akcijos			
3.2.	Paskolos įmonių grupės įmonėms			
3.3.	Į įmonių grupės įmonių gautinos sumos			
3.4.	Asocijuotųjų įmonių akcijos			
3.5.	Paskolos asocijuotosioms įmonėms			
3.6.	Į asocijuotųjų įmonių gautinos sumos			
3.7.	Ilgalaikės investicijos			
3.8.	Po vienu metų gautinos sumos	3	426187	426187
3.9.	Kitas finansinis turtas			
4.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS		-	-
4.1.	Atidėtojo pelno mokesčio turtas			
4.2.	Biologinis turtas			
4.3.	Kitas turtas			
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS		377102	432811
1.	ATSARGOS	4	86595	84075
1.1.	Zaliavos, medžiagos ir komplektavimo detalės	4	83592	83697
1.2.	Nebaigta produkcija ir vykdomi darbai			

1.3.	Produkcija			
1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti			
1.5.	Biologinis turtas			
1.6.	Ilgalaikis materialusis turtas, skirtas parduoti			
1.7.	Sumokėti avansai	5	3003	378
2.	PER VIENUS METUS GAUTINOS SUMOS		275206	258038
2.1.	Pirkejų skolos	6	275150	258003
2.2.	Įmonių grupės įmonių skolos			
2.3.	Asocijuotųjų įmonių skolos			
2.4.	Kitos gautinos sumos	6	56	35
3.	TRUMPALAIKĖS INVESTICIJOS		-	-
3.1.	Įmonių grupės įmonių akcijos			
3.2.	Kitos investicijos			
4.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	8	15301	90698
C.	ATEINANČIŲ LAIKOTARPIŲ SAŪNAUDOS IR SUKAUPTOS PAJAMOS	7	1817	3844
	TURTO IŠ VISO		16128415	16407552
D.	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI		5439363	5423805
1.	KAPITALAS	9	6368448	6368448
1.1.	Istatinis (pasirašytasis) arba pagrindinis kapitalas	9	6368448	6368448
1.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)			
1.3.	Savos akcijos, pajai (-)			
2.	AKCIJŲ PRIEDAI			
3.	PERKAINOJIMO REZERVAS			
4.	REZERVAI			
4.1.	Privalomasis rezervas arba atsargos (rezervinis) kapitalas			
4.2.	Savoms akcijoms įsigyti			
4.3.	Kiti rezervai			
5.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	15	(929085)	(944643)
5.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	15	15558	(360878)
5.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	15	(944643)	(583765)
E.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	10	8292017	8487272
F.	ATIDĖJINIAI		-	-
1.	Penšių ir panašių įsipareigojimų atidėjiniai			
2.	Mokesčių atidėjiniai			
3.	Kiti atidėjiniai			
G.	MOKĖTINOS SUMOS IR KITI ĮSIPAREIGOJIMAI		2393035	2492475
1.	PO VIENŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR KITI ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		1669162	1782003
1.1.	Skoliniai įsipareigojimai			
1.2.	Skolos kredito įstaigoms	11.1	1669162	1782003
1.3.	Gauti avansai			
1.4.	Skolos tiekėjams			
1.5.	Pagal vekselius ir čekius mokėtinos sumos			
1.6.	Įmonių grupės įmonėms mokėtinos sumos			
1.7.	Asocijuotosioms įmonėms mokėtinos sumos			
1.8.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai			
2.	PER VIENUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR KITI TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		723873	710472
2.1.	Skoliniai įsipareigojimai			
2.2.	Skolos kredito įstaigoms	11.2;11.6	268527	318903
2.3.	Gauti avansai	11.5	10482	11311
2.4.	Skolos tiekėjams	11.2	138543	154665
2.5.	Pagal vekselius ir čekius mokėtinos sumos			
2.6.	Įmonių grupės įmonėms mokėtinos sumos			
2.7.	Asocijuotosioms įmonėms mokėtinos sumos			
2.8.	Pelno mokesčio įsipareigojimai			
2.9.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	11.3	109624	110620

2.10.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	11.4	196697	114973
H.	SUKAUPOTOS SĄNAUDOS IR ATEINANČIŲ LAIKOTARPIŲ PAJAMOS	12	4000	4000
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO		16128415	16407552

2024 m. gruodžio 31 d. PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

2024 METAI

(EUR)

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Ataskaitinis laikotarpis	Praėjęs ataskaitinis laikotarpis
1.	Pardavimo pajamos	13	2165253	1789286
2.	Pardavimo savikaina	14	(1646242)	(1713651)
3.	Biologinio turto tikrosios vertės pokytis			
4.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		519011	75635
5.	Pardavimo sąnaudos	14	(59924)	(126424)
6.	Bendrosios ir administracinės sąnaudos	14	(406286)	(309002)
7.	Kitos veiklos rezultatai	13;14	11210	28767
8.	Investicijų į patrunuojančiosios, patronuojamųjų ir asocijuotųjų įmonių akcijas pajamos			
9.	Kitų ilgalaikių investicijų ir paskolų pajamos			
10.	Kitos palūkanų ir panašios pajamos	13		114
11.	Finansinio turto ir trumpalaikių investicijų vertės sumažėjimas			
12.	Palūkanų ir kitos panašios sąnaudos	14	(47449)	(29968)
13.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	15	16562	(360878)
14.	Pelno mokestis		1004	
15.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	15	15558	(360878)

Pastaba. Biologinio turto tikrosios vertės pokyčio eilutėje tikrosios vertės sumažėjimas rodomas skliaustuose arba su minuso ženklu. Sąnaudos, t. y. grynąjį pelną mažinanti suma, įrašomos skliaustuose arba su minuso ženklu.

2024 m. gruodžio 31 d. PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

2024 METAI

(EUR)

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Ataskaitinis laikotarpis	Praėjęs ataskaitinis laikotarpis
1.	Pagrindinės veiklos pinigų srautai			
1.1.	Ataskaitinio laikotarpio pinigų įplaukos (su PVM)	8	3336191	2711139
1.1.1.	Pinigų įplaukos iš klientų		3302690	2708938
1.1.2.	Kitos įplaukos		33501	2201
1.2.	Ataskaitinio laikotarpio pinigų išmokos	8	(2711401)	(3302971)
1.2.1.	Pinigai, sumokėti žaliavų, prekių ir paslaugų tiekėjams (su PVM)		(1184438)	(1783941)
1.2.2.	Pinigų išmokos, susijusios su darbo santykiais		(726158)	(718157)
1.2.3.	Sumokėti į biudžetą mokesčiai		(782391)	(798676)
1.2.4.	Kitos išmokos		(18414)	(2197)
	Grynieji pagrindinės veiklos pinigų srautai		624790	(591832)
2.	Investicinės veiklos pinigų srautai			
2.1.	Ilgalaikio turto, išskyrus investicijas, įsigijimas	1;2	(422926)	(82690)
2.2.	Ilgalaikio turto, išskyrus investicijas, perleidimas			
2.3.	Ilgalaikių investicijų įsigijimas			
2.4.	Ilgalaikių investicijų perleidimas			
2.5.	Paskolų suteikimas			
2.6.	Paskolų susigrąžinimas			
2.7.	Gauti dividendai, palūkanos			
2.8.	Kitas investicinės veiklos pinigų srautų padidėjimas	10	47580	409445
2.9.	Kitas investicinės veiklos pinigų srautų sumažėjimas	10	(114180)	(437165)
	Grynieji investicinės veiklos pinigų srautai		(489526)	(110410)
3.	Finansinės veiklos pinigų srautai			
3.1.	Pinigų srautai, susiję su įmonės savininkais			
3.1.1.	Akcijų išleidimas			
3.1.2.	Savininkų įnašai nuostoliams padengti			
3.1.3.	Savų akcijų supirkimas			
3.1.4.	Dividendų išmokėjimas			
3.2.	Pinigų srautai, susiję su kitais finansavimo šaltiniais		(210661)	467461

Eil. Nr.	Straipsniai	Pasta-bos Nr.	Ataskaitinis laikotarpis	Præjæs ataskaitinis laikotarpis
3.2.1.	Finansiniø skolø padidėjimas	11.1	150000	610158
3.2.1.1.	Paskolø gavimas	11.1	150000	610158
3.2.1.2.	Obligacijø išleidimas			
3.2.2.	Finansiniø skolø sumažėjimas	11.1;11.6	(360661)	(142697)
3.2.2.1.	Paskolø grąžinimas	11.1	(312841)	(112651)
3.2.2.2.	Obligacijø supirkimas			
3.2.2.3.	Sumokėtø paløkanos	11.6	(47820)	(30046)
3.2.2.4.	Lizingo (finansinës nuomos) mokėjimai			
3.2.3.	Kitø įmonës įsipareigojimø padidėjimas			
3.2.4.	Kitø įmonës įsipareigojimø sumažėjimas			
3.2.5.	Kitas finansinës veiklos pinigø srautø padidėjimas			
3.2.6.	Kitas finansinës veiklos pinigø srautø sumažėjimas			
	Grynieji finansinës veiklos pinigø srautai		(210661)	467461
4.	Valiutø kursø pokyčio įtaka gryniø pinigø ir pinigø ekvivalentø likučiui			
5.	Grynasis pinigø srautø padidėjimas (sumažėjimas)	8	(75397)	(234781)
6.	Pinigai ir pinigø ekvivalentai laikotarpio pradžioje	8	90698	325479
7.	Pinigai ir pinigø ekvivalentai laikotarpio pabaigoje	8	15301	90698

2024 m. gruodžio 31 d. NUOSAVO KAPITALO POKYČIØ ATASKAITA

2024 METAI

(EUR)

	Apmokėtas įstatinis arba pagrindinis kapitalas	Akcijø priedai	Savos akcijos (-)	Perkainojimo rezervas		Įstatymo numatyti rezervai		Kiti rezervai	Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)	Iš viso
				Ilgalaikio materialiojo turto	Finansinio turto	Privalomasis arba atsargos (rezervinis) kapitalas	Savoms akcijoms įsigyti			
1. Likutis užpraėjusio ataskaitinio (metinio) laikotarpio pabaigoje	6368448								(583765)	5784683
2. Apskaitos politikos pakeitimo rezultatas										-
3. Esminiø klaidø taisymo rezultatas										-
4. Perskaiciuotas likutis užpraėjusio ataskaitinio (metinio) laikotarpio pabaigoje	6368448	-	-	-	-	-	-	-	(583765)	5784683
5. Ilgalaikio materialiojo turto vertës padidėjimas (sumažėjimas)										-

	Apmokėtas įstatinis arba pagrindinis kapitalas	Akcijø priedai	Savos akcijos (-)	Perkainojimo rezervas		Įstatymo numatyti rezervai		Kiti rezervai	Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)	Iš viso
				Ilgalaikio materialiojo turto	Finansinio turto	Privalomasis arba atsargos (rezervinis) kapitalas	Savoms akcijoms įsigyti			
6. Veiksmingos apsidraudimo priemonës vertës padidėjimas (sumažėjimas)										-
7. Savø akcijø įsigijimas (pardavimas)										-
8. Pelno (nuostoliø) ataskaitoje nepripažintas pelnas (nuostoliai)										-
9. Ataskaitinio laikotarpio grynasis pelnas (nuostoliai)									(360878)	(360878)
10. Dividendai										-
11. Kitos išmokos										-
12. Sudaryti rezervai										-
13. Panaudoti rezervai										-
14. Įstatinio kapitalo didinimas (mažinimas) arba pajininkø įnašai (pajø grąžinimas)										-
15. Kitas įstatinio arba pagrindinio kapitalo padidėjimas (sumažėjimas)										-
16. Įnašai nuostoliams padengti										-
17. Likutis praėjusio ataskaitinio (metinio) laikotarpio pabaigoje	6368448	-	-	-	-	-	-	-	(944643)	5423805
18. Ilgalaikio materialiojo turto vertës padidėjimas (sumažėjimas)										-
19. Veiksmingos apsidraudimo priemonës vertës padidėjimas (sumažėjimas)										-
20. Savø akcijø įsigijimas (pardavimas)										-
21. Pelno (nuostoliø) ataskaitoje nepripažintas pelnas (nuostoliai)										-

	Apmokėtas įstatinis arba pagrindinis kapitalas	Akcijų priedai	Savos akcijos (-)	Perkainojimo rezervas		Įstatymo numatyti rezervai		Kiti rezervai	Nepaskirsty- tasis pelnas (nuostoliai)	Iš viso
				Ilgalaikio materialio- jo turto	Finansinio turto	Privaloma- sis arba atsargos (rezervinis) kapitalas	Savoms akcijoms įsigyti			
22. Ataskaitinio laikotarpio grynasis pelnas (nuostoliai)									15558	15558
23. Dividendai										
24. Kitos išmokos										-
25. Sudaryti rezervai										-
26. Panaudoti rezervai										-
27. Įstatinio kapitalo didinimas (mažinimas) arba pajininkų įnašai (pajų grąžinimas)										-
28. Kitas įstatinio arba pagrindinio kapitalo padidėjimas (sumažėjimas)										-
29. Įnašai nuostoliams padengti										-
30. Likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	6368448	-	-	-	-	-	-	-	(929085)	5439363

5 priedas. Audito išvada be reikšmingumo atskleidimo (lietuvių studentų grupė)

Baltijos Auditas ir ko

Uždaroji akcinė bendrovė

NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA

Sąlyginė nuomonė

Mes atlikome (toliau – Įmonės) finansinių ataskaitų, kurias sudaro 2024 m. gruodžio 31 d. balansas ir tą dieną pasibaigusį metų pelno (nuostolių) ataskaita, pinigų srautų ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita, aiškinamasis raštas, įskaitant reikšmingų apskaitos metodų santrauką, auditą.

Mūsų nuomone, pridėtos finansinės ataskaitos, išskyrus mūsų išvados „Sąlyginės nuomonės pagrindas“ skyriuje apibūdinto dalyko poveikį, visais reikšmingais atžvilgiais teisingai pateikia Įmonės 2024 m. gruodžio 31 d. finansinę padėtį ir tą dieną pasibaigusį metų finansinius veiklos rezultatus ir pinigų srautus pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus.

Sąlyginės nuomonės pagrindas

Kita informacija

Kita informacija sudaro informacija, pateikta Įmonės vadovybės ataskaitoje, tačiau ji neapima finansinių ataskaitų ir mūsų auditoriaus išvados apie jas. Vadovybė yra atsakinga už kitos informacijos pateikimą. Mūsų nuomone apie finansines ataskaitas neapima kitos informacijos ir mes nepateikiame jokios formos užtikrinimo išvados apie ją, išskyrus kaip nurodyta toliau.

Mes taip pat privalome įvertinti, ar Įmonės vadovybės ataskaitoje pateikta finansinė informacija atitinka tą pačią finansinių metų finansines ataskaitas bei ar vadovybės ataskaita buvo parengta laikantis taikomų teisinių reikalavimų. Mūsų nuomone, pagrįsta finansinių ataskaitų auditu metu atliktu darbu, visais reikšmingais atžvilgiais:

- Įmonės vadovybės ataskaitoje pateikti finansiniai duomenys atitinka tą pačią finansinių metų finansinių ataskaitų duomenis; ir
- Įmonės vadovybės ataskaita buvo parengta laikantis LR įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymo reikalavimų.

Konstitucijos pr. 9-63, LT-09308 Vilnius, Lietuva. El paštas baltaud@baltaud.lt, Įmonės kodas 124890796, Tel./faks.: (8-3) 233 26 03. Mob.: (8-686) 35791, a/s Nr. LT07 7044 0600 0801 5955, AB SEB bankas

Audito ataskaita 2024

Audito ataskaitos struktūra ir sudėtis atitinka 2018-12-04 d. Lietuvos auditorių rūmų prezidiumo nutarimo Nr. 1.4-48 patvirtintus reikalavimus audito ataskaitai.

AUDITO ATASKAITA

1. ĮŽANGINĖ DALIS

Mes atlikome (toliau – Įmonė) finansinių ataskaitų, kurias sudaro 2024 m. gruodžio 31 d. balansas ir tą dieną pasibaigusį metų pelno (nuostolių) ataskaita, pinigų srautų ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita bei aiškinamasis raštas, įskaitant reikšmingų apskaitos metodų santrauką (toliau – finansinės ataskaitos), auditą. Finansinės ataskaitos parengtos pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus.

2. NEPRIKLAUSOMUMAS

Mes patvirtiname, kad teisės aktų nustatyta auditą atliekantis auditorius ir audito įmonė buvo nepriklausomi nuo Įmonės pagal Tarptautinių apskaitos specialistų etikos standartų valdybos išleistą Tarptautinį apskaitos profesionalų etikos kodeksą (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus) (toliau – TASESV kodeksas) ir Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų auditu ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymo reikalavimus, susijusius su auditu Lietuvos Respublikoje, ir laikėsi kitų etikos reikalavimų, susijusių su Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų auditu ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymu ir TASESV kodeksu.

3. AUDITO APIMTIS

Audito ataskaitoje yra pateikti tik tie reikšmingi dalykai, kuriuos pastebėjome audito metu, ir aptariami audito metu nustatyti Įmonės valdymui ar priežiūrai svarbūs dalykai. Planuojant ir atliekant finansinių ataskaitų auditą nėra siekiama nustatyti visus Įmonės valdymui ar priežiūrai svarbius dalykus, todėl audito metu paprastai nematomos visi tokie dalykai.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė už finansines ataskaitas

Vadovybė yra atsakinga už šių finansinių ataskaitų parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus ir tokių vidaus kontrolę, kokia, vadovybės nuomone, yra būtina finansinėms ataskaitoms parengti be reikšmingų iškraipymų dėl apgaulės ar klaidos.

Rengdama finansines ataskaitas vadovybė privalo įvertinti Įmonės gebėjimą tęsti veiklą ir atskleisti (jei būtina) dalykus, susijusius su veiklos tęstinumu ir veiklos tęstinumo apskaitos principo taikymu, išskyrus tuos atvejus, kai vadovybė ketina likviduoti Įmonę ar nutraukti veiklą, arba turi kitų realių alternatyvų taip pasielgti.

Už valdymą atsakingi asmenys privalo priziūrėti Įmonės finansinių ataskaitų rengimo procesą.

Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą

Mūsų tikslas yra gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės ar klaidos, ir išleisti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Pakankamas užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, o ne garantija, kad reikšmingai iškraipymai, jeigu jis yra, visada galima nustatyti per auditą, kuris atliekamas pagal TAS. Iškraipymai, kurie gali atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, laikomi reikšmingais, jeigu galima pagrįstai numatyti, kad atskirai ar kartu jie gali turėti didelės įtakos vartotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis finansinėmis ataskaitomis.

Atlikdami auditą pagal TAS, viso audito metu priėmėme profesinius sprendimus ir laikėmės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- Supratome su auditu susijusias vidaus kontroles, kad galėtume suplamuoti konkrečioms aplinkybėms tinkamas audito procedūras, o ne tam, kad galėtume pareikšti nuomonę apie Įmonės vidaus kontroles veiksmingumą.
- Įvertinome taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių vertinimų bei su jais susijusių atskleidimų pagrįstumą.

- Įvertinome bendrą finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar finansinėse ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų teisingo pateikimo koncepciją.

Mes, be visų kitų dalykų, privalome informuoti už valdymą atsakingus asmenis apie auditu aptiktą ir atlikimo laiką bei reikšmingus audito pastebėjimus, įskaitant svarbius vidaus kontroles trūkumus, kuriuos nustatėme audito metu.

UAB „Baltijos auditas“ ir ko
Audito įmonės pažymėjimo Nr. 001435

Auditorius Šarūnas Gintilas
Auditoriaus pažymėjimo Nr. 000349

2025-03-28
Konstitucijos pr. 9-63, Vilnius

Konstitucijos pr. 9-63, LT-09308 Vilnius, Lietuva. El paštas baltaud@baltaud.lt, Įmonės kodas 124890796, Tel./faks.: (8-3) 233 26 03. Mob.: (8-686) 35791, a/s Nr. LT07 7044 0600 0801 5955, AB SEB bankas

Audito ataskaita 2024

4. AUDITO ATASKAITOS NAUDOJIMO APRIBOJIMAS

Ši audito ataskaita skiriama išskirtinai (toliau – vadovybės) vadovybės bei akcininko naudojimui ir negali būti naudojama kitiems tikslams. Ši ataskaita negali būti pateikta jokiai trečiajai šaliai be išankstinio rašytinio UAB „Baltijos auditas“ ir ko sutikimo, išskyrus Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytus privalomus auditoriaus išvados ir audito ataskaitos pateikimo atvejus.

5. AUDITO ATLIKIMO METODIKA, APIMTIS IR LAIKAS

Auditą, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų auditu ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymu, mes atlikome pagal tarptautinius audito standartus (toliau – TAS), kuriuos nustato Tarptautinė buhalterijų federacija.

Šie Standartai reikalauja, kad mes laikytumėmės profesinės etikos reikalavimų ir planuotume bei atliktume auditą taip, kad gautume pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės ar klaidos, ir išleisti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Mūsų atsakomybė pagal TAS išsamiai apibūdinta Įmonės nepriklausomo auditoriaus išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą“.

Įmonės vadovybė yra atsakinga už Įmonės finansinių ataskaitų parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus ir tokią vidaus kontrolę, kuri, vadovybės nuomone, yra būtina finansinėms ataskaitoms parengti be reikšmingų iškraipymų dėl apgaulės ar klaidos.

Įmonės finansiniai metai yra kalendoriniai metai. 2024 m. finansinės ataskaitos apima laikotarpį nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2024 m. gruodžio 31 d. imtinai.

Finansinėse ataskaitose pateikiami 2023 ir 2024 finansinių metų lyginamieji duomenys. Įmonės 2024 metų finansinės ataskaitos parengtos pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius teisės aktus, reglamentuojančius buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą, bei Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus, darant prielaidą, kad Įmonės veiklos laikotarpis neribotas ir jos nenumatoma likviduoti.

Finansinių ataskaitų auditu paskirtis nustatyti, ar:

- finansinės ataskaitos visais reikšmingais atvejais teisingai pateikia Įmonės finansinę būklę ir veiklos rezultatus ir pinigų srautus pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus;

- finansinės ataskaitos parengtos pagal teisės aktus, reglamentuojančius buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą;

- ar Įmonės vadovybės ataskaita parengta laikantis LR įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymo reikalavimų bei ar vadovybės ataskaitoje pateikti finansiniai

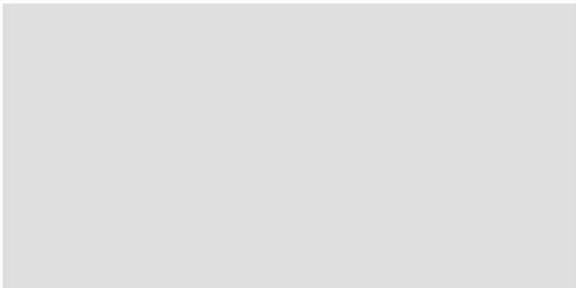
duomenys atitinka Įmonės tų pačių finansinių metų finansinių ataskaitų duomenis.

Auditas atliktas remiantis pagrindiniais auditorių veiklos principais, kurie yra: nepriklausomumas; sąžiningumas ir objektyvumas; profesinė kompetencija; konfidencialumas; atsakomybė visuomenei. Atliekamo audito tikslas buvo deramai įsitikinti, ar Įmonės finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų informacijos iškraipymų. Įmonės vadovybės pareiškimuose buvo nurodyta, kad nebuvo jokių įvykdytų ar galimų įstatymų pažeidimų, kurie reikalautų jų pateikimo finansinių ataskaitų pastabose arba galimo nuostolio įvertinimo finansinėse ataskaitose, taip pat buvo atskleista visa informacija, reikalinga apgauti nustatyti ir įvertinti rizikai, kad finansinės ataskaitos gali būti reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės. Vadovybės pareiškimuose nurodyta, kad nebuvo įstatymų ir teisės aktų nesilaikymo ar įtariamų nesilaikymo atvejų, kurių įtaka turėtų būti apsvaistinta rengiant finansines ataskaitas.

Audito metu buvo atliktos finansinių ataskaitų sumas ir atskleidimus pagrindžiančių įrodymų gavimo procedūros. Pasirinktos procedūros priklauso nuo auditoriaus profesinio sprendimo, įskaitant finansinių ataskaitų reikšmingo iškraipymo rizikos dėl apgaulės ar dėl klaidos, įvertinimą. Įvertindamas šią riziką, auditorius atsižvelgia į Įmonės vidaus kontrolės sistemą, kuri yra svarbi Įmonės finansinių ataskaitų sudarymui ir teisingam jų pateikimui, kad galėtų parinkti esamomis aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, bet ne tam, kad pareiškėtų nuomonę apie Įmonės vidaus kontrolės sistemos veiksmingumą. Audito metu taip pat buvo įvertintas taikytos apskaitos politikos tinkamumas, vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų pagrįstumas bei bendras finansinių ataskaitų pateikimas.

Įmonės balanso kategorijos patikrintos taikant detaliuosius ir kontrolės priemonių testus. Detaliųjų ir kontrolės priemonių testų svyravimų, lyginant su ankstesniais metais, nenustatyta.

6. AUDITORIAUS IŠVADOS MODIFIKAVIMO PRIEŽASČIŲ APRAŠYMAS

7. FINANSINĖS ATASKAITOS IR PASIŪLYMAI JŲ TOBULINIMUI

Įmonėje taikoma apskaitos politika pagrįsta Lietuvos Respublikoje buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą reglamentuojančiais teisės aktais bei Lietuvos finansinės atskaitomybės standartais. 2024 m. finansinės ataskaitos parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos, LR įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės ir kitais įstatymais bei Lietuvos finansinės atskaitomybės standartais. Įmonė rengia pilną finansinių ataskaitų rinkinį.

Įmonės apskaitos politikoje vadovaujama įmonės teštos veiklos, kaupimo, apskaitos pastovumo principais. Prisiilankoma savalaikio pajamų ir sąnaudų pripažinimo principo. Įmonė pajamas ir sąnaudas pripažįsta vadovaujantis pajamų ir sąnaudų kaupimo principu.

Visos ūkinės finansinės operacijos pagrįstos apskaitos dokumentais. Įmonė naudoja specialius ir laisvos formos dokumentus. Visų atskaitinio laikotarpio apskaitos dokumentų duomenys registruojami ir apibendrinami apskaitos registruose. Iki 2024 metų gruodžio 31 dienos visos atskaitinio laikotarpio ūkinės operacijos nurodytos apskaitoje. Apskaitos duomenys tinkamai klasifikuojami pagal sandorių turinį ir apskaitomi šiai klasifikacijai skirtose sąskaitose.

Esminių pasiūlymų dėl įmonės apskaitos politikos keitimo bei finansinių ataskaitų tobulinimo nepateikėme.

8. VIDAUS KONTROLĖ

Už vidaus kontrolės sistemos efektyvumą, klaidų ir apgaulės išaiškinimą atsakinga Įmonės vadovybė. Tinkama vidaus kontrolės sistema padeda užtikrinti veiklos efektyvumą, mažina riziką dėl klaidų bei apgaulės galimybes.

Įmonės vidaus kontrolės sistema sudaro: kontrolės funkcijų paskirstymas ir reglamentavimas, kontrolės veiksmų ir procedūrų organizavimas, kontrolės stebėseną. Įmonės vidaus kontrolę užtikrina vadovybės sudaryta kompleksinė taisyklių ir procedūrų sistema, kuri sudaro sąlygas veiksmingam vadovavimui, turto apsaugai, klaidų ir apgaulės prevencijai, apskaitos registrų teisingumui ir išbaigtumui bei patikimos finansinės informacijos parengimui laiku.

Įmonės darbuotojų darbas organizuojamas vadovaujantis Įmonės įstatais, akcininko

6 priedas. Audito išvada su reikšmingumo atskleidimu (lietuvių studentų grupė)

Baltijos Auditas ir ko

Uždaroji akcinė bendrovė

NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA

Sąlyginė nuomonė

Mes atlikome [redacted] (toliau – Įmonės) finansinių ataskaitų, kurias sudaro 2024 m. gruodžio 31 d. balansas ir tą dieną pasibaigusių metų pelno (nuostolių) ataskaita, pinigų srautų ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita, aiškinamasis raštas, įskaitant reikšmingų apskaitos metodų santrauką, auditą.

Mūsų nuomone, pridėtos finansinės ataskaitos, išskyrus mūsų išvados „Sąlyginės nuomonės pagrindas“ skyriuje apibūdinto dalyko poveikį, visais reikšmingais atžvilgiais teisingai pateikia Įmonės 2024 m. gruodžio 31 d. finansinę padėtį ir tą dieną pasibaigusių metų finansinius veiklos rezultatus ir pinigų srautus pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus.

Sąlyginės nuomonės pagrindas

Įmonės balanso finansinio turto straipsnyje (po vienerių metų gautinos sumos) apskaityta 426187 Eur gautinų sumų iš bankrutavusio AB banko „Snoras“, dėl kurių pateiktas kreditorinis reikalavimas. Mūsų nuomone šių sumų atgavimas yra abejotinas. Gauti mus patenkinančių duomenų, kurie leistų mums pagrįstai įsitikinti, ar šios sumos bus atgautos, mes negalėjome. Jei paaiškėtų, kad dalies arba visos minėtos sumos Įmonė neatgaus, 2024 m. gruodžio 31 d. Įmonės balanse rodoma finansinio turto dalis ir tuomet pasibaigusių metų rezultatas turėtų būti sumažinti atitinkama suma.

Auditą atlikome pagal tarptautinius auditu standartus (toliau – TAS). Mūsų atsakomybė pagal šiuos standartus išsamiai apibūdinti šios išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą“. Mes esame nepriklausomi nuo Įmonės pagal Tarptautinių apskaitos specialistų etikos standartų valdybos išleistą Tarptautinį apskaitos profesionalų etikos kodeksą (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus) (toliau – TASESV kodeksas) ir Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų auditu ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymo reikalavimus, susijusius su auditu Lietuvos Respublikoje. Mes taip pat laikomės kitų etikos reikalavimų, susijusių su Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų auditu ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymu ir TASESV kodeksu. Mes tikime, kad mūsų surinkti auditu įrodymai yra pakankami ir tinkami mūsų nuomonei pagrįsti.

Kita informacija

Kitą informaciją sudaro informacija, pateikta Įmonės vadovybės ataskaitoje, tačiau ji neapima finansinių ataskaitų ir mūsų auditoriaus išvados apie jas. Vadovybė yra atsakinga už kitos informacijos pateikimą.

Mūsų nuomone apie finansines ataskaitas neapima kitos informacijos ir mes nepateikiame jokios formos užtikrinimo išvados apie ją, išskyrus kaip nurodyta toliau.

Atliekami finansinių ataskaitų auditai, mūsų atsakomybė yra persikyti kitą informaciją ir apšviesti, ar yra reikšmingų neatitiktimų informacijai, pateiktai finansinėse ataskaitose, arba mūsų žinioms, pagrįstoms atliktu auditu, ir ar ji yra kitaip reikšmingai iškraipyta. Jeigu remdamiesi atliktu darbu pastebime reikšmingą kitos informacijos iškraipymą, mes turime atskleisti šį faktą. Mes neturime su tuo susijusių pastebėjimų.

Mes taip pat privalome įvertinti, ar Įmonės vadovybės ataskaitoje pateikta finansinė informacija atitinka tu pačių finansinių metų finansines ataskaitas bei ar vadovybės ataskaita buvo parengta laikantis taikomų teisinių reikalavimų. Mūsų nuomone, pagrįsta finansinių ataskaitų auditu metu atliktu darbu, visais reikšmingais atžvilgiais:

- Įmonės vadovybės ataskaitoje pateikti finansiniai duomenys atitinka tu pačių finansinių metų finansinių ataskaitų duomenis; ir
- Įmonės vadovybės ataskaita buvo parengta laikantis LR įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymo reikalavimų.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė už finansines ataskaitas

Vadovybė yra atsakinga už šių finansinių ataskaitų parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus ir tokių vidaus kontrolę, kokia, vadovybės nuomone, yra būtina finansinėms ataskaitoms parengti be reikšmingų iškraipymų dėl apgaulės ar klaidos.

Rengdama finansines ataskaitas vadovybė privalo įvertinti Įmonės gebėjimą tęsti veiklą ir atskleisti (jei būtina) dalykus, susijusius su veiklos tęstinumu ir veiklos tęstinumo apskaitos principo taikymu, išskyrus tuos atvejus, kai vadovybė ketina likviduoti Įmonę ar nutraukti veiklą, arba turi kitų realių alternatyvų taip pasielgti.

Už valdymą atsakingi asmenys privalo prižiūrėti Įmonės finansinių ataskaitų rengimo procesą.

Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą

Mūsų tikslas yra gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės ar klaidos, ir išleisti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Pakankamas užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, o ne garantija, kad reikšmingai iškraipymai, jeigu jis yra, visada galima nustatyti per auditą, kuris atliekamas pagal TAS. Iškraipymai, kurie gali atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, laikomi reikšmingais, jeigu galima pagrįstai numatyti, kad atskirai ar kartu jie gali turėti didelės įtakos vartotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis finansinėmis ataskaitomis.

Atlikdami auditą pagal TAS, viso auditu metu priėmėme profesinius sprendimus ir laikėmes profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- Nustatėme ir įvertinome finansinių ataskaitų reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės arba klaidų riziką, suplanavome ir atlikome procedūras kaip atsaką į tokią riziką ir surinkome pakankamą tinkamų auditu įrodymų mūsų nuomonei pagrįsti. Reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės neapibrėžtumas, kuris yra didesnis nei reikšmingo iškraipymo dėl klaidų neapibrėžtumas, nes apgaulė gali būti sukčiavimas, klastojimas, tyčinis praleidimas, klaidingas aiškinimas arba vidaus kontrolių nepaisymas.
- Supratome su auditu susijusias vidaus kontroles, kad galėtume suplanuoti konkrečioms aplinkybėms tinkamas auditu procedūras, o ne tam, kad galėtume patvirtinti nuomonę apie Įmonės vidaus kontroles veiksmingumą.
- Įvertinome taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių vertinimų bei su jais susijusių atskleidimų pagrįstumą.
- Padarėme išvadą dėl taikomo veiklos tęstinumo apskaitos principo tinkamumo ir dėl to, ar, remiantis surinktais įrodymais, egzistuoja su įvykiais ar sąlygomis susijęs reikšmingas neapibrėžtumas, dėl kurio gali kilti reikšmingų abejonių dėl Įmonės gebėjimo tęsti veiklą. Jeigu padarome išvadą, kad toks reikšmingas neapibrėžtumas egzistuoja, auditoriaus išvadoje privalome atkreipti dėmesį į susijusias atskleidimus finansinėse ataskaitose arba, jeigu tokių atskleidimų nepakanka, turime modifikuoti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos auditu įrodymais, kuriuos surinkome iki auditoriaus išvados datos. Tačiau, būsimi įvykiai ar sąlygos gali lemti, kad Įmonė negalės toliau tęsti savo veiklos.
- Įvertinome bendrą finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar finansinėse ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų teisingo pateikimo koncepciją.

Mes, be visų kitų dalykų, privalome informuoti už valdymą atsakingus asmenis apie auditu apimtį ir atlikimo laiką bei reikšmingus auditu pastebėjimus, įskaitant svarbius vidaus kontroles trūkumus, kuriuos nustatėme auditu metu.

Audito ataskaita 2024

Audito ataskaita 2024

Audito ataskaitos struktūra ir sudėtis atitinka 2018-12-04 d. Lietuvos auditorių rėmų prezidiumo nutarimu Nr. 1-4-48 patvirtintus reikalavimus auditu ataskaitai.

AUDITO ATASKAITA

1. ĮŽANGINĖ DALIS

Mes atlikome [redacted] (toliau – Įmonė) finansinių ataskaitų, kurias sudaro 2024 m. gruodžio 31 dienos balansas ir tą dieną pasibaigusių metų pelno (nuostolių) ataskaita, pinigų srautų ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita bei aiškinamasis raštas, įskaitant reikšmingų apskaitos metodų santrauką (toliau – finansinės ataskaitos), auditą. Finansinės ataskaitos parengtos pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus.

2. NEPRIKLAUSOMUMAS

Mes patvirtiname, kad teisės aktų nustatyta auditą atliekantis auditorius ir auditu įmonė buvo nepriklausomi nuo Įmonės pagal Tarptautinių apskaitos specialistų etikos standartų valdybos išleistą Tarptautinį apskaitos profesionalų etikos kodeksą (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus) (toliau – TASESV kodeksas) ir Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų auditu ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymo reikalavimus, susijusius su auditu Lietuvos Respublikoje, ir laikėsi kitų etikos reikalavimų, susijusių su Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų auditu ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymu ir TASESV kodeksu.

3. AUDITO APIMTIS

Audito ataskaitoje yra pateikti tik tie reikšmingi dalykai, kuriuos pastebėjome auditu metu, ir aptariami auditu metu nustatyti Įmonės valdymui ar priežiūrai svarbūs dalykai. Planuojant ir atliekant finansinių ataskaitų auditą nėra siekiama nustatyti visus Įmonės valdymui ar priežiūrai svarbius dalykus, todėl auditu metu paprastai nenustatomi visi tokie dalykai.

4. AUDITO ATASKAITOS NAUDOJIMO APRIBOJIMAS

Ši audito ataskaita skiriama išskirtinai [redacted] vadovybės bei akcininko naudojimui ir negali būti naudojama kitiems tikslams. Ši ataskaita negali būti pateikta jokiai trečiajai šaliai be išankstinio rašytinio UAB „Baltijos auditas“ ir ko sutikimo, išskyrus Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytus privalomus auditoriaus išvados ir audito ataskaitos pateikimo atvejus.

5. AUDITO ATLIKIMO METODIKA, APIMTIS IR LAIKAS

Auditi, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų auditu ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymu, mes atlikome pagal tarptautinius auditu standartus (toliau – TAS), kuriuos nustato Tarptautinė buhalterių federacija.

Šie Standartai reikalauja, kad mes laikytumėmės profesinės etikos reikalavimų ir planuotume bei atliktume auditą taip, kad gautume pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės ar klaidos, ir išleisti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Mūsų atsakomybė pagal TAS išsamiai apibūdinti Įmonės nepriklausomo auditoriaus išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą“.

Įmonės vadovybė yra atsakinga už Įmonės finansinių ataskaitų parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus ir tokių vidaus kontrolę, kuri, vadovybės nuomone, yra būtina finansinėms ataskaitoms parengti be reikšmingų iškraipymų dėl apgaulės ir klaidos.

Įmonės finansiniai metai yra kalendoriniai metai. 2024 m. finansinės ataskaitos apima laikotarpį nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2024 m. gruodžio 31 d. imtinai.

Finansinėse ataskaitose pateikiami 2023 ir 2024 finansinių metų lyginamieji duomenys. Įmonės 2024 metų finansinės ataskaitos parengtos pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius teisės aktus, reglamentuojančius buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą, bei Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus, darant prielaidą, kad Įmonės veiklos laikotarpis neribotas ir jos nenumatoma likviduoti.

Finansinių ataskaitų auditu paskirtis nustatyti, ar:

- finansinės ataskaitos visais reikšmingais atvejais teisingai pateikia Įmonės finansinę būklę ir veiklos rezultatus ir pinigų srautus pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus;

- finansinės ataskaitos parengtos pagal teisės aktus, reglamentuojančius buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą;

- ar Įmonės vadovybės ataskaita parengta laikantis LR įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymo reikalavimų bei ar vadovybės ataskaitoje pateikti finansiniai

duomenys atitinka Įmonės tų pačių finansinių metų finansinių ataskaitų duomenis. Auditas atliktas remiantis pagrindiniais auditorių veiklos principais, kurie yra: nepriklausomumas; sąžiningumas ir objektyvumas; profesinė kompetencija; konfidencialumas; atsakomybė visuomeni. Atliekamo audito tikslas buvo deramai įsitikinti, ar Įmonės finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų informacijos iškreipimų. Įmonės vadovybės pareikimuose buvo nurodyta, kad nebuvo jokių įvykdytų ar galimų įstatymų pažeidimų, kurie reikalautų jų pateikimo finansinių ataskaitų pastabose arba galimo nuostolio įvertinimo finansinėse ataskaitose, taip pat buvo atskleista visa informacija, reikalinga apgaulei nustatyti ir įvertinti rizikai, kad finansinės ataskaitos gali būti reikšmingai iškreiptos dėl apgaulės. Vadovybės pareikimuose nurodyta, kad nebuvo įstatymų ir teisės aktų nesilaikymo ar įtariamo nesilaikymo atvejų, kurių įtaka turėtų būti apsvastyta rengiant finansines ataskaitas.

Audito metu buvo atliktos finansinių ataskaitų sumas ir atskleidimus pagrindžiančių įrodymų gavimo procedūros. Pasirinktos procedūros priklauso nuo auditoriaus profesinio sprendimo, įskaitant finansinių ataskaitų reikšmingo iškreipimo rizikos dėl apgaulės ar dėl klaidos, įvertinimą. Įvertindamas šią riziką, auditorius atsižvelgia į Įmonės vidaus kontrolės sistemą, kuri yra svarbi Įmonės finansinių ataskaitų sudarymui ir teisingam jų pateikimui, kad galėtų parinkti esamomis aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, bet ne tam, kad pareikštų nuomonę apie Įmonės vidaus kontrolės sistemos veiksmingumą. Audito metu taip pat buvo įvertintas taikytos apskaitos politikos tinkamumas, vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų pagrįstumas bei bendras finansinių ataskaitų pateikimas.

Įmonės balanso kategorijos patikrintos taikant detaliuosius ir kontrolės priemonių testus. Detaliųjų ir kontrolės priemonių testų svyravimų, lyginant su ankstesniais metais, nenustatyta.

6. AUDITORIAUS IŠVADEIŠ MODIFIKAVIMO PRIEŽASČIŲ APRAŠYMAS

Auditorius nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateikė sąlyginę nuomonę apie Įmonės 2024 m. gruodžio 31 d. finansines ataskaitas. Auditoriaus nuomonę sąlygojo audito darbo apimties apribojimas dėl finansinio turto įvertinimo ir atskleidimo finansinėse ataskaitose. Šį finansinį turtą sudaro bankrutavusiame AB banke „Snoras“ esanti 426.187 Eur pinigų suma, dėl kurios Įmonė pateikė kreditorių reikalavimą.

Auditoriaus pateikta sąlyginė nuomonė:

„Mūsų nuomone, pridėtos finansinės ataskaitos, išskyrus mūsų išvados „Sąlyginės nuomonės pagrindas“ skyriuje apibūdinto dalyko poveikį, visais reikšmingais atžvilgiais teisingai pateikia Įmonės 2024 m. gruodžio 31 d. finansinę padėtį ir tą dieną pasibaigusį metų finansinius veiklos rezultatus ir pinigų srautus pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus.“

Nepriklausomo auditoriaus išvadoje nurodytas sąlyginės nuomonės pagrindas:

„Įmonės balanso finansinio turto straipsnyje (po vienerių metų gautinos sumos) apskaityta 426.187 Eur gautinų sumų iš bankrutavusio AB banko „Snoras“, dėl kurių pateiktas

kreditorinis reikalavimas. Mūsų nuomone šių sumų atgavimas yra abejotinas. Gauti mus patenkinančių duomenų, kurie leistų mums pagrįstai įsitikinti, ar šios sumos bus atgautos, mes negalėjome. Jei paaiškėtų, kad dalies arba visos minėtos sumos Įmonė neatgaus, 2024 m. gruodžio 31 d. Įmonės balanse rodoma finansinio turto dalis ir tuomet pasibaigusį metų rezultatas turėtų būti sumažinti atitinkama suma.“

7. FINANSINĖS ATASKAITOS IR PASIŪLYMAI JŲ TOBULINIMUI

Įmonėje taikoma apskaitos politika pagrįsta Lietuvos Respublikoje buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą reglamentuojančiais teisės aktais bei Lietuvos finansinės atskaitomybės standartais. 2024 m. finansinės ataskaitos parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos, LR įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės ir kitais įstatymais bei Lietuvos finansinės atskaitomybės standartais. Įmonė rengia pilną finansinių ataskaitų rinkinį.

Įmonės apskaitos politikoje vadovaujama įmonės tęstinės veiklos, kaupimo, apskaitos pastovumo principais. Prisi laikoma savalaikio pajamų ir sąnaudų pripažinimo principo. Įmonė pajamas ir sąnaudas pripažįsta vadovaujantis pajamų ir sąnaudų kaupimo principu.

Visos ūkinės finansinės operacijos pagrįstos apskaitos dokumentais. Įmonė naudoja specialius ir laisvos formos dokumentus. Visi atskaitinio laikotarpio apskaitos dokumentų duomenys registruojami ir apibendrinami apskaitos registre. Iki 2024 metų gruodžio 31 dienos visos atskaitinio laikotarpio ūkinės operacijos nurodytos apskaitoje. Apskaitos duomenys tinkamai klasifikuojami pagal sandorių turinį ir apskaitomi šiai klasifikacijai skirtose sąskaitose.

Esminių pasiūlymų dėl įmonės apskaitos politikos keitimo bei finansinių ataskaitų tobulinimo nepateikėme.

8. VIDAUS KONTROLĖ

Už vidaus kontrolės sistemos efektyvumą, klaidų ir apgaulės išaiškinimą atsakinga Įmonės vadovybė. Tinkama vidaus kontrolės sistema padeda užtikrinti veiklos efektyvumą, mažina riziką dėl klaidų bei apgaulės galimybes.

Įmonės vidaus kontrolės sistemą sudaro: kontrolės funkcijų paskirstymas ir reglamentavimas, kontrolės veiksmų ir procedūrų organizavimas, kontrolės stebėseną. Įmonės vidaus kontrolę užtikrina vadovybės sudaryta kompleksinė taisyklių ir procedūrų sistema, kuri sudaro sąlygas veiksmingam vadovavimui, turto apsaugai, klaidų ir apgaulės prevencijai, apskaitos registrų teisingumui ir išbaigtumui bei patikimos finansinės informacijos parengimui laiku.

Įmonės darbuotojų darbas organizuojamas vadovaujantis Įmonės įstatais, akcininko

sprendimais, Įmonės valdybos nutarimais, Įmonės vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, Įmonės organizacine struktūra, patvirtinta apskaitos politika, Įmonės vadovo įsakymais, Lietuvos Respublikos įstatymais, LRV nutarimais ir kitais teisiniais aktais. Įmonėje yra nustatytos darbuotojų funkcijos ir atsakomybė, sudaryti ir Įmonės vadovo patvirtinti darbuotojų pareiginiai nuostatai, darbuotojai su jais supažindinti pasirašytinai. Sudarytas darbuotojų, turinčių teisę pasirašyti apskaitos dokumentus, sąrašas. Įsakymuose nustatyti įsipareigojimai kontroliuojami. Įmonėje yra patvirtintos vidaus tvarkos taisyklės, su kuriomis supažindinami darbuotojai.

Įmonėje taikomos įvairios kredito riziką mažinančios ir prievolių įvykdymą užtikrinančios priemonės. Rizika valdoma reguliariai analizuojant skolininkų gebėjimą vykdyti įsipareigojimus. Nustatant gautinų sumų realią vertę, pastoviai fiksuojamos ir analizuojamos debitorių skolos. Gautinų sumų nurašymo nuostoliai rizikos požiūriu laikomi verslo veiklos sąnaudomis, todėl Įmonė siekia minimizuoti tikėtinus nuostolius užtikrindama tinkamą vidaus kontrolę. Pirminės apsaugojimo nuo šių nuostolių priemonės yra: tinkama vidaus procesų kūrimo, tobulinimo ir priežiūros praktika, patikima vidaus kontrolės sistema, rizikos apdraudimas ir veiklos pelnas.

Informacinė sistema apima būdus ir įrašus, kurie: nustato ir registruoja visas teisėtą ūkinę operaciją; laiku ir pakankamai išsamiai apibūdina ūkinę operaciją, kas leidžia tinkamai grupuoti ūkinę operaciją finansinėje atskaitomybėje; išmatuoja ūkinių operacijų vertę tokiu būdu, kuris leidžia užregistruoti jų tikrąją piniginę vertę finansinėje atskaitomybėje; nustato, kada įvyko ūkinės operacijos, kad ūkinės operacijos būtų priskiriamos teisingam atskaitiniam laikotarpiui; tinkamai atvaizduoja ūkinę operaciją ir susijusius atskleidimus finansinėje atskaitomybėje. Įmonės buhalterinė apskaita tvarkoma, naudojant kompiuterinių programų sistemą „Edrana“. Apskaitos vedimo procedūros yra formalizuotos ir aprašytos apskaitos politikoje, atitinkamuose Įmonės dokumentuose bei Įmonės vadovo įsakymuose.

Vykdam Įmonės 2024 metų finansinių ataskaitų auditą, buvo įvertinti Įmonės verslo rizikos veiksniai, audito rizikos ir jos komponentų: įgimtos rizikos, kontrolės rizikos ir aptikimo rizikos veiksniai, kurie gali turėti įtakos vertinant Įmonės finansines ataskaitas. Audito metu nustatėme, kad Įmonės vidaus kontrolės sistema užtikrina priimtina žemo lygio audito riziką:

-Įmonės įgimta (veiklos) rizika, kad dėl verslo aplinkos ir veiklos organizavimo ypatumų, ūkinių operacijų atvaizdavimo dokumentuose ir apskaitos registre yra reikšmingų informacijos iškreipimų, o finansinėse ataskaitose yra reikšmingų klaidų, vertinama kaip maža;

-Įmonės kontrolės rizika, kad klaidos nebus laiku pastebėtos ar pataisytos apskaitos ir vidaus kontrolės sistemoje, vertinama kaip maža.

Įmonės vidaus kontrolė vertinama kaip pakankama, kadangi Įmonės vadovybė planuoja ir organizuoja Įmonės veiklą taip, kad Įmonės tikslai ir uždaviniai būtų įgyvendinti veiksmingai ir ekonomiškai naudingai, o vadovybė gautų visą reikalingą informaciją Įmonės valdymui ir veiklai. Įmonės apskaitos ir vidaus kontrolės sistema įgalina efektyviai valdyti reikšmingų ūkinei veiklai ir finansinei atskaitomybei informacijos iškreipimų riziką. Įmonės vidaus finansų kontrolės sistemos ar apskaitos sistemos trūkumų nenustatėme.

7 priedas. Finansiniai duomenys (užsienio studentų grupė)

	Note	31 December 2024	31 December 2023
ASSETS			
Non-current assets			
Intangible assets related to concession arrangements	24	6,678,207	6,220,530
Other intangible assets	24	31,293	27,822
Goodwill		49,767	24,663
Property, plant and equipment	23	736,921	594,994
Investments in associates	31	23	16,638
Other investments		7,000	7,000
Deferred tax assets	18	84,627	32,404
Other non-current assets		4,391	51,954
Right of use assets		39,435	40,993
Total non-current assets		7,631,664	7,016,998
Current assets			
Trade receivables	19	3,675,688	2,540,442
Subsides receivable	19	1,976,697	2,614,535
Other receivables	20	74,713	93,832
Cash and cash equivalents	21	454,455	377,215
Inventories	22	111,896	115,660
Prepayments		5,059	12,935
Current income tax receivable		8,949	-
Assets held for sale		280	280
Total current assets		6,307,737	5,754,899
Total assets		13,939,401	12,771,897
EQUITY AND LIABILITIES			
Equity			
Share capital	25	3,395,530	3,464,436
Share premium	25	103,049	103,049
Treasury shares reserve	25	-	(75,372)
Pre-paid capital contributions in kind from shareholders	25	7	7
Revaluation reserve	25	150,268	159,536
Legal reserves	25	490,833	449,363
Retained earnings		1,561,291	1,259,396
Total equity attributable to the owners of the Company		5,700,978	5,360,415
Non-controlling interests		(25)	(451)
Total equity		5,700,953	5,359,964

(Continued on next page)

2024 ANNUAL REPORT

	Note	2024	2023
Revenue	10	8,995,202	9,816,593
Other income	12	1,688,891	3,498,553
Electricity, natural gas and merchandise purchased	11	(6,588,827)	(9,057,976)
Construction costs related to concession agreements	24	(932,651)	(976,436)
Employee benefits	17	(1,077,562)	(962,065)
Repairs, maintenance and materials		(130,953)	(95,218)
Depreciation and amortization	23, 24	(598,162)	(524,481)
Impairment for trade and other receivables, net	19, 20	(101,964)	(75,820)
Other operating expenses	12	(489,979)	(431,399)
Operating profit		763,995	1,191,751
Finance income	13	12,622	3,425
Finance costs	13	(289,844)	(297,220)
Net finance cost		(277,222)	(293,795)
Share of results of associates	31	(10)	(39)
Profit before tax		486,763	897,917
Income tax expense	18	(97,220)	(125,814)
Profit for the year		389,543	772,103
Profit for the year attributable to:			
- owners of the Company		389,576	772,217
- non-controlling interests		(33)	(114)
Profit for the year		389,543	772,103
Earnings per share			
Basic and diluted earnings per share (RON)	14	1.15	2.27

The accompanying notes are an integral part of these consolidated financial statements.

Chief Executive Officer
Alexandru-Aurelian Chirita

Chief Financial Officer
Stefan Alexandru Frangulea

27 March 2025

2024 ANNUAL REPORT

	Note	31 December 2024	31 December 2023
Liabilities			
Non-current liabilities			
Lease liability – long term		34,379	29,143
Deferred tax liabilities	18	128,165	121,318
Employee benefits	16a	162,697	151,358
Other payables	27	45,692	37,161
Long-term bank borrowings	29	1,824,506	794,348
Total non-current liabilities		2,195,439	1,133,328
Current liabilities			
Current portion of long-term bank borrowings	29	565,835	523,294
Lease liability – short term		7,411	14,052
Bank overdrafts	29	2,490,609	2,851,221
Trade payables	26	1,146,413	1,671,478
Other payables	27	1,585,864	1,035,084
Deferred revenue		6,626	7,837
Employee benefits	15, 16	150,863	120,548
Provisions	28	75,905	41,167
Current tax liabilities		13,483	13,924
Total current liabilities		6,043,009	6,278,605
Total liabilities		8,238,448	7,411,933
Total equity and liabilities		13,939,401	12,771,897

The accompanying notes are an integral part of these consolidated financial statements.

Chief Executive Officer
Alexandru-Aurelian Chirita

Chief Financial Officer
Stefan Alexandru Frangulea

27 March 2025

2024 ANNUAL REPORT

	Note	2024	2023
Profit for the year		389,543	772,103
Other comprehensive income			
Items that will not be reclassified to profit or loss			
Revaluation of property, plant and equipment	23	-	85,510
Tax related to revaluation of property, plant and equipment	18	-	(13,699)
Re-measurements of the defined benefit liability	16	(1,460)	(11,918)
Tax related to re-measurements of the defined benefit liability	18	233	1,907
Other comprehensive income, net of tax		(1,227)	61,800
Total comprehensive income		388,316	833,903
Total comprehensive income attributable to:			
- owners of the Company		388,349	834,017
- non-controlling interests		(33)	(114)
Total comprehensive income		388,316	833,903

The accompanying notes are an integral part of these consolidated financial statements.

Chief Executive Officer
Alexandru-Aurelian Chirita

Chief Financial Officer
Stefan Alexandru Frangulea

27 March 2025

2024 ANNUAL REPORT

Note	Share capital	Share premium	Treasury shares reserve	Pre-paid capital contributions in kind from shareholders	Revaluation reserve	Legal reserves	Retained earnings	Total equity	Non-controlling interests	Total equity
Balance at 1 January 2024	3,464,436	103,049	(75,372)	7	159,536	449,363	1,259,396	5,360,415	(451)	5,359,964
Comprehensive income										
Profit for the year	-	-	-	-	-	-	389,576	389,576	(33)	389,543
Other comprehensive profit	-	-	-	-	-	-	(1,227)	(1,227)	-	(1,227)
Total comprehensive profit	-	-	-	-	-	-	388,349	388,349	(33)	388,316
Transactions with owners of the Company										
Contributions and distributions										
Reduction of ordinary shares	25	(68,906)	75,372	-	-	-	(6,466)	-	-	-
Dividends to the owners of the Company	25	-	-	-	-	-	(39,999)	(39,999)	-	(39,999)
Total contributions and distributions	-	(68,906)	75,372	-	-	-	(46,465)	(39,999)	-	(39,999)
Changes in ownership interests										
Acquisition of non-controlling interest without a change in control	-	-	-	-	-	-	(7,850)	(7,850)	484	(7,366)
Acquisition of subsidiary with non-controlling interests	31	-	-	-	-	-	63	63	(25)	38
Total changes in ownership interests	-	-	-	-	-	-	(7,787)	(7,787)	459	(7,328)
Total transactions with owners of the Company	-	(68,906)	75,372	-	-	-	(54,252)	(47,786)	459	(47,327)
Other changes in equity										
Set up of legal reserves	25	-	-	-	-	41,470	(41,470)	-	-	-
Transfer of revaluation reserve to retained earnings due to depreciation and disposals of property, plant and equipment	25	-	-	-	(9,268)	-	9,268	-	-	-
Balance at 31 December 2024	3,395,530	103,049	-	7	150,268	490,833	1,561,291	5,700,978	(25)	5,700,953

(Continued on next page)

Note	Share capital	Share premium	Treasury shares reserve	Pre-paid capital contributions in kind from shareholders	Revaluation reserve	Legal reserves	Retained earnings	Total equity	Non-controlling interests	Total equity
Balance at 1 January 2023	3,464,436	103,049	(75,372)	7	92,117	429,583	554,634	4,568,454	(516)	4,567,938
Comprehensive income										
Profit for the year	-	-	-	-	-	-	772,217	772,217	(114)	772,103
Other comprehensive profit	-	-	-	-	71,811	-	(10,011)	61,800	-	61,800
Total comprehensive profit	-	-	-	-	71,811	-	762,206	834,017	(114)	833,903
Transactions with owners of the Company										
Contributions and distributions										
Dividends to the owners of the Company	25	-	-	-	-	-	(39,999)	(39,999)	-	(39,999)
Total contributions and distributions	-	-	-	-	-	-	(39,999)	(39,999)	-	(39,999)
Changes in ownership interests										
Acquisition non-controlling interests without a change of control	-	-	-	-	-	-	(2,057)	(2,057)	179	(1,878)
Total changes in ownership interests	-	-	-	-	-	-	(2,057)	(2,057)	179	(1,878)
Total transactions with owners of the Company	-	-	-	-	-	-	(42,056)	(42,056)	179	(41,877)
Other changes in equity										
Set up of legal reserves	25	-	-	-	-	19,780	(19,780)	-	-	-
Transfer of revaluation reserve to retained earnings due to depreciation and disposals of property, plant and equipment	25	-	-	-	(4,392)	-	4,392	-	-	-
Balance at 31 December 2023	3,464,436	103,049	(75,372)	7	159,536	449,363	1,259,396	5,360,415	(451)	5,359,964

The accompanying notes are an integral part of these consolidated financial statements.

Chief Executive Officer
Alexandru-Aurelian Chirita

Chief Financial Officer
Stefan Alexandru Frangulea

27 March 2025

	Note	2024	2023
Cash flows from operating activities			
Profit for the year		389,543	772,103
Adjustments for:			
Depreciation	23	18,113	16,391
Amortisation	24	580,051	508,090
Reversal of impairment of property, plant and equipment and intangible assets, net	23, 24	(1,901)	-
Revaluation of property, plant and equipment recognized in profit or loss, net	23	-	(2,081)
Loss/(gain) on disposal of property, plant and equipment and intangible assets	23, 24	1,899	(82)
Impairment of trade and other receivables, net	19, 20	101,964	75,820
Change in provisions, net	28	34,738	(12,534)
Net finance cost	13	277,222	293,795
Changes due to employee benefits		26,344	29,380
Share of loss of associates	31	10	39
Income tax expense	18	97,220	125,814
		1,525,203	1,806,735
Changes in:			
Trade receivables		(1,561,766)	(309,158)
Subsides receivable		637,838	(1,333,747)
Other receivables		14,431	5,636
Prepayments		7,876	939
Inventories		3,764	(1,688)
Trade payables		(112,243)	244,355
Other payables		628,975	109,565
Deferred revenue		(1,211)	(16,913)
Cash used in operating activities		1,142,867	505,724
Interest paid		(294,908)	(278,462)
Income tax paid		(147,322)	(58,993)
Net cash flow from operating activities		700,637	168,269

(Continued on next page)

	Note	2024	2023
Cash flows from investing activities			
Payments for purchases of property, plant and equipment		(149,166)	(10,391)
Payments for network construction related to concession agreements	24	(1,085,671)	(845,331)
Payments for purchase of other intangible assets		(16,516)	(21,313)
Proceeds from sale of property, plant and equipment		-	232
Interest received		12,112	3,270
Acquisition of investments in associates	31	-	(4,149)
Payments for acquisition of subsidiaries, net of cash acquired		(8,451)	(6,308)
Payments for non-controlling interest acquired without change in control		(7,366)	(1,924)
Net cash flow used in investing activities		(1,255,058)	(885,914)
Cash flows from financing activities			
Proceeds from long-term bank borrowings	29	1,635,481	742,658
Proceeds from overdrafts		82,253	271,943
Repayment of long-term bank loans	29	(1,018,909)	(187,730)
Payment of lease liabilities		(27,181)	(26,762)
Dividends paid	25	(39,983)	(40,136)
Net cash generated from financing activities		631,661	759,973
Net increase in cash and cash equivalents			
Cash and cash equivalents at 1 January	21	377,215	334,887
Cash and cash equivalents at 31 December	21	454,455	377,215

The accompanying notes are an integral part of these consolidated financial statements.
The non-cash transactions are disclosed in Note 21.

Chief Executive Officer
Alexandru-Aurelian Chirita

Chief Financial Officer
Stefan Alexandru Frangulea

27 March 2025

8 priedas. Audito išvada be reikšmingumo atskleidimo (užsienio studentai)

Deloitte Audit S.R.L.
The Mark Tower,
82-98 Cămin Grivier,
Sector 1, 010735
Bucharest, Romania
T: +40 21 222 16 61
F: +40 21 222 16 60
www.deloitte.ro

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

To the Shareholders,

Report on the Audit of the Consolidated Financial Statements

Qualified Opinion

- We have audited the consolidated financial statements of [redacted] and its subsidiaries (the Group), with registered office in [redacted] identified by unique tax registration code [redacted], which comprise the consolidated statement of financial position as at December 31, 2024, and the consolidated statement of comprehensive income, consolidated statement of changes in equity and consolidated statement of cash flows for the year then ended, and notes to the consolidated financial statements, including material accounting policy information.
- The consolidated financial statements as at December 31, 2024 are identified as follows:

• Net assets / Equity	RON 6,335,446 thousand
• Net profit for the financial year	RON 376,451 thousand
- In our opinion, except for the possible effects of the matter described in the "Basis for Qualified Opinion" section of our report, paragraph 4, the accompanying consolidated financial statements present fairly, in all material respects, the consolidated financial position of the Group as at December 31, 2024, and its consolidated financial performance and its consolidated cash flows for the year then ended in accordance with Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments.

Basis for Qualified Opinion

4. [redacted]

- We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing (ISAs), Regulation (EU) No. 537/2014 of the European Parliament and the Council (herein after referred to as "the Regulation") and Law 162/2017 on the statutory audit of annual financial statements and annual consolidated financial statements and on amending other pronouncements (herein after referred to as "the Law 162/2017"). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Group in accordance with the International Ethics Standards Board for Accountants' International Code of Ethics for Professional Accountants (including Independence Standards) (IESBA Code), in accordance with ethical requirements relevant for the audit of the financial statements in Romania including the Regulation and the Law 162/2017 and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our qualified opinion.

Emphasis of Matter

- We draw attention to Note 2 of the consolidated financial statements, which describes that the Group prepares two sets of consolidated financial statements, one under statutory regulations, namely Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments, and one under IFRS Accounting Standards. These consolidated financial statements are prepared under Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments, which differs from IFRS Accounting Standards as summarized in Note 2. Consequently these consolidated financial statements do not comply with IFRS Accounting Standards. Our audit report is not modified in respect of this matter.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"). DTTL does not provide any "discrete audit" and each of its member firms and related entities may equally provide and independent entities, which cannot obtain or bind each other in respect of their parties, DTTL, and each DTTL member firm and related entities is liable only for its own acts and omissions, and not those of any other DTTL, does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

6574D4541FE0F08775B2866100F68

Key Audit Matters

- Key audit matters are those matters that, in our professional judgment, were of most significance in our audit of the consolidated financial statements of the current period. These matters were addressed in the context of our audit of the consolidated financial statements as a whole, and in forming our opinion thereon, and we do not provide a separate opinion on these matters.

In addition to the matter described in the "Basis for Qualified Opinion" section we have determined the matters described below to be the key audit matters to be communicated in our report

Key audit matters	How our audit addressed the key audit matter
<p>Going Concern</p> <p>As presented in Note 6 the consolidated financial statements have been prepared on the going concern basis. The key judgement leading to this conclusion are set out in that note.</p> <p>In particular the Group operates in the electricity distribution and supply industry which is currently affected by the capping laws on sales to end customers. The Romanian authorities regulatory position is under review and there may be further laws enacted which could adversely impact the Group's operating cash flows. In the forthcoming twelve months the Group will need to extend the existing financing and given the position of the Group and its significance to the Romanian economy management expects that all necessary financing will be made available.</p> <p>The ability of the Group to continue as a going concern is dependent on the successful extension of the existing debt facilities and on stabilizing of the regulatory regime on energy prices as described in note 6 which provides an appropriate margin to support servicing of the Group's short and long term financing.</p> <p>In view of the significant judgements, the application and disclosures of the basis of the going concern assumption are considered a Key Audit Matter.</p>	<p>We have assessed managements valuation of the going concern assumption by performing the following procedures:</p> <ul style="list-style-type: none"> We have obtained the cash flow forecasts and critically challenged the management and the Board of Directors and Audit Committee on the assumptions used; We considered whether at the date of this report additional information exist from the Romanian authorities with respect to the capping mechanism; We have assessed the Group's position on the existing debt facilities, covenant compliance and debt facilities in course of negotiation, during 2025 until the date of this report; We assessed the adequacy of the disclosure of the basis of going concern assumption, including the key judgements adopted;
<p>Valuation of Retail accrued revenue, related to electricity supplied to households</p> <p>The Group recognizes at the end of each reporting period accrued revenue from the energy supply activity, related to the household population, if the actual meter readings are not available at the end of the reporting period, energy supplied to households is estimated based on internal information related to historical patterns of consumption. The degree of estimation uncertainty reduces from one period to another, however judgement is inherent in the valuation of the accrued revenue related to the household population.</p> <p>Because of the significance of the estimations around the accrued revenue related to the households and the inability of relying on the effectiveness of the controls, we consider the valuation of retail accrued revenues, related to households a key audit matter.</p>	<p>The group has a number of IT systems across the businesses and we were not able to rely on the effectiveness of IT controls within the revenue cycle. The audit procedures adopted were substantive in nature and included the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> Obtaining an understanding of the accounting policies used in the preparation of the consolidated financial statements, with respect to revenue recognition; Testing the reconciliation made by the Group between the quantity of electricity purchased for supply purposes and the quantity of electricity delivered from the supply activity; Testing the acquired electricity for supply purposes through a combination of direct confirmations received from the electricity producers and other supporting documents; Testing the revenues related to electricity supplied to final customers through a combination of direct confirmations and other supporting documents; Performing analytical procedures on all electricity sales.

2

Other Information

- The administrators are responsible for the preparation and presentation of the other information. The other information comprises the Administrators' consolidated report and the Remuneration report, but does not include the financial statements and our auditor's report thereon.

Our opinion on the financial statements does not cover the other information and, unless otherwise explicitly mentioned in our report, we do not express any form of assurance conclusion thereon.

In connection with our audit of the financial statements for the year ended 31 December 2024, our responsibility is to read the other information and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or our knowledge obtained in the audit or otherwise appears to be materially misstated.

Other reporting responsibilities with respect to other information – Administrators' consolidated report

[redacted]

Other reporting responsibilities with respect to other information – Remuneration report

[redacted]

Responsibilities of Management and Those Charged with Governance for the Consolidated Financial Statements

- Management is responsible for the preparation and fair presentation of the consolidated financial statements in accordance with Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of consolidated financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.
- In preparing the consolidated financial statements, management is responsible for assessing the Group's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Group or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.
- Those charged with governance are responsible for overseeing the Group's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Consolidated Financial Statements

- Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the consolidated financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these consolidated financial statements.

- As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Group's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the consolidated financial statements, including the disclosures, and whether the consolidated financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.
- Plan and perform the group audit to obtain sufficient appropriate audit evidence regarding the financial information of the entities or business units within the Group as a basis for forming an opinion on the group financial statements. We are responsible for the direction, supervision and review of the audit work performed for purposes of the group audit. We remain solely responsible for our audit opinion.

- We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.
- We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, actions taken to eliminate threats or safeguards applied.
- From the matters communicated with those charged with governance, we determine those matters that were of most significance in the audit of the financial statements of the current period and are therefore the key audit matters. We describe these matters in our auditor's report unless law or regulation precludes public disclosure about the matter or when, in extremely rare circumstances, we determine that a matter should not be communicated in our report because the adverse consequences of doing so would reasonably be expected to outweigh the public interest benefits of such communication.

Report on Other Legal and Regulatory Requirements

- We have been appointed by the General Assembly of Shareholders April 27, 2023 to audit the consolidated financial statements of Societatea Energetica Electrica S.A. for the financial year ended December 31, 2024. The uninterrupted total duration of our commitment is 7 years, covering the financial years ended December 31, 2018 to December 31, 2024.

9 priedas. Audito išvada su reikšmingumo atskleidimu (užsienio studentai)

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT ON THE AUDIT OF THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS (OMFP 2844/2016)

Deloitte

Deloitte Audit S.R.L.
The Mark Tower,
82-98 Calea Grivitei,
Sector 1, 010735
Bucharest, Romania
T: +40 21 222 16 61
F: +40 21 222 16 60
www.deloitte.ro

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

To the Shareholders,

Report on the Audit of the Consolidated Financial Statements

Qualified Opinion

1. We have audited the consolidated financial statements of [redacted] and its subsidiaries (the Group), with registered office [redacted] identified by unique tax registration code [redacted] which comprise the consolidated statement of financial position as at December 31, 2024, and the consolidated statement of comprehensive income, consolidated statement of changes in equity and consolidated statement of cash flows for the year then ended, and notes to the consolidated financial statements, including material accounting policy information.

2. The consolidated financial statements as at December 31, 2024 are identified as follows:

• Net assets / Equity	RON	6,335,446 thousand
• Net profit for the financial year	RON	376,451 thousand

3. In our opinion, except for the possible effects of the matter described in the "Basis for Qualified Opinion" section of our report, paragraph 4, the accompanying consolidated financial statements present fairly, in all material respects, the consolidated financial position of the Group as at December 31, 2024, and its consolidated financial performance and its consolidated cash flows for the year then ended in accordance with Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments.

Basis for Qualified Opinion

4. As at December 31, 2024, Group's trade receivables of RON 3,675,688 thousand include an amount of RON 979,503 thousand representing trade receivables accruals for which we have not received sufficient and appropriate audit evidence. We were unable to satisfy ourselves concerning these trade receivables accruals by means of other auditing procedures. As a result of these matters, we were unable to determine whether any adjustments might have been found necessary in respect of the aforementioned trade receivables accruals and the elements making up the statement of consolidated comprehensive income, consolidated statement of changes in equity and consolidated statement of cash flows.

5. We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing (ISAs), Regulation (EU) No. 537/2014 of the European Parliament and the Council (herein after referred to as "the Regulation") and Law 162/2017 on the statutory audit of annual financial statements and annual consolidated financial statements and on amending other pronouncements (herein after referred to as "the Law 162/2017"). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Group in accordance with the International Ethics Standards Board for Accountants' International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards) (IESBA Code), in accordance with ethical requirements relevant for the audit of the financial statements in Romania including the Regulation and the Law 162/2017 and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our qualified opinion.

Emphasis of Matter

6. We draw attention to Note 2 of the consolidated financial statements, which describes that the Group prepares two sets of consolidated financial statements, one under statutory regulations, namely Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments, and one under IFRS Accounting Standards. These consolidated financial statements are prepared under Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments, which differs from IFRS Accounting Standards as summarized in Note 2. Consequently these consolidated financial statements do not comply with IFRS Accounting Standards. Our audit report is not modified in respect of this matter.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tomesku Limited ("DTTL"), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"). DTTL is licensed as an "audit firm" and each of its member firms and related entities are equally licensed and independent entities, which cannot be held liable for the work of other member firms. DTTL, its member firms and related entities are liable only for the work done by each member firm. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT ON THE AUDIT OF THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS (OMFP 2844/2016)

Deloitte

Other Information

8. The administrators are responsible for the preparation and presentation of the other information. The other information comprises the Administrators' consolidated report and the Remuneration report, but does not include the financial statements and our auditor's report thereon.

Our opinion on the financial statements does not cover the other information and, unless otherwise explicitly mentioned in our report, we do not express any form of assurance conclusion thereon.

In connection with our audit of the financial statements for the year ended 31 December 2024, our responsibility is to read the other information and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or our knowledge obtained in the audit or otherwise appears to be materially misstated.

Other reporting responsibilities with respect to other information – Administrators' consolidated report

With respect to the Administrators' consolidated report, we read it and report if this has been prepared, in all material respects, in accordance with the provisions of Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments.

On the sole basis of the procedures performed within the audit of the consolidated financial statements, in our opinion:

- the information included in the Administrators' consolidated report for the financial year for which the consolidated financial statements have been prepared, is consistent, in all material respects, with the consolidated financial statements;
- the Administrators' consolidated report has been prepared, in all material respects, in accordance with the provisions of Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments.

Moreover, based on our knowledge and understanding concerning the Group and its environment gained during the audit on the financial statements prepared at 31 December 2024, we are required to report if we have identified a material misstatement of this Administrators' consolidated report. Except for the possible effects of the matter presented in the "Basis for Qualified Opinion" section of our report, we do not have anything else to report.

Other reporting responsibilities with respect to other information – Remuneration report

With respect to the Remuneration report, we read it to determine if it presents, in all material respects, the information required by article 107, paragraphs (1) and (2) of Law 24/2017 regarding the issuers of financial instruments and market operations, republished. We have nothing to report on this regard.

Responsibilities of Management and Those Charged with Governance for the Consolidated Financial Statements

9. Management is responsible for the preparation and fair presentation of the consolidated financial statements in accordance with Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of consolidated financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

10. In preparing the consolidated financial statements, management is responsible for assessing the Group's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Group or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

11. Those charged with governance are responsible for overseeing the Group's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Consolidated Financial Statements

12. Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the consolidated financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these consolidated financial statements.

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT ON THE AUDIT OF THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS (OMFP 2844/2016)

Deloitte

Key Audit Matters

7. Key audit matters are those matters that, in our professional judgment, were of most significance in our audit of the consolidated financial statements of the current period. These matters were addressed in the context of our audit of the consolidated financial statements as a whole, and in forming our opinion thereon, and we do not provide a separate opinion on these matters.

In addition to the matter described in the "Basis for Qualified Opinion" section we have determined the matters described below to be the key audit matters to be communicated in our report

Key audit matters	How our audit addressed the key audit matter
<p>Going Concern</p> <p>As presented in Note 6 the consolidated financial statements have been prepared on the going concern basis. The key judgement leading to this conclusion are set out in that note.</p> <p>In particular the Group operates in the electricity distribution and supply industry which is currently affected by the capping laws on sales to end customers. The Romanian authorities regulatory position is under review and there may be further laws enacted which could adversely impact the Group's operating cash flows. In the forthcoming twelve months the Group will need to extend the existing financing and given the position of the Group and its significance to the Romanian economy management expects that all necessary financing will be made available.</p> <p>The ability of the Group to continue as a going concern is dependent on the successful extension of the existing debt facilities and on stabilizing of the regulatory regime on energy prices as described in note 6 which provides an appropriate margin to support servicing of the Group's short and long term financings.</p> <p>In view of the significant judgements, the application and disclosure of the basis of the going concern assumption are considered a Key Audit Matter.</p>	<p>We have assessed management's valuation of the going concern assumption by performing the following procedures:</p> <ul style="list-style-type: none"> We have obtained the cash flow forecasts and critically challenged the management and the Board of Directors and Audit Committee on the assumptions used; We considered whether at the date of this report additional information exists from the Romanian authorities with respect to the capping mechanism; We have assessed the Group's position on the existing debt facilities, covered compliance and debt facilities in course of negotiation, during 2025 until the date of this report; We assessed the adequacy of the disclosure of the basis of going concern assumption, including the key judgements adopted;
<p>Valuation of Retail accrued revenue, related to electricity supplied to households</p> <p>The Group recognizes at the end of each reporting period accrued revenue from the energy supply activity, related to the household population. If the actual meter readings are not available at the end of the reporting period, energy supplied to households is estimated based on internal information related to historical patterns of consumption. The degree of estimation uncertainty reduces from one period to another, however judgement is inherent in the valuation of the accrued revenue related to the household population.</p> <p>Because of the significance of the estimations around the accrued revenue related to the households and the inability of relying on the effectiveness of the controls, we consider the valuation of retail accrued revenue, related to households a key audit matter.</p>	<p>The group has a number of IT systems across the businesses and we were not able to rely on the effectiveness of IT controls within the revenue cycle. The audit procedures adopted were substantive in nature and included the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> Obtaining an understanding of the accounting policies used in the preparation of the consolidated financial statements, with respect to revenue recognition; Testing the reconciliation made by the Group between the quantity of electricity purchased for supply purposes and the quantity of electricity delivered from the supply activity; Testing the acquired electricity for supply purposes through a combination of direct confirmations received from the electricity producers and other supporting documents; Testing the revenues related to electricity supplied to final customers through a combination of direct confirmations and other supporting documents; Performing analytical procedures on all electricity sales.

2

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT ON THE AUDIT OF THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS (OMFP 2844/2016)

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT ON THE AUDIT OF THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS (OMFP 2844/2016)

Deloitte

Deloitte

Other Information

13. As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the consolidated financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.

- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Group's internal control.

- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.

- Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Group's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the consolidated financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Group to cease to continue as a going concern.

- Evaluate the overall presentation, structure and content of the consolidated financial statements, including the disclosures, and whether the consolidated financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

- Plan and perform the group audit to obtain sufficient appropriate audit evidence regarding the financial information of the entities or business units within the Group as a basis for forming an opinion on the consolidated financial statements. We are responsible for the direction, supervision and review of the audit work performed for purposes of the group audit. We remain solely responsible for our audit opinion.

14. We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

15. We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, actions taken to eliminate threats or safeguards applied.

16. From the matters communicated with those charged with governance, we determine those matters that were of most significance in the audit of the financial statements of the current period and are therefore the key audit matters. We describe these matters in our auditor's report unless law or regulation precludes public disclosure about the matter or when, in extremely rare circumstances, we determine that a matter should not be communicated in our report because the adverse consequences of doing so would reasonably be expected to outweigh the public interest benefits of such communication.

Report on Other Legal and Regulatory Requirements

17. We have been appointed by the General Assembly of Shareholders April 27, 2023 to audit the consolidated financial statements of Societate Energetica Electrica S.A. for the financial year ended December 31, 2024. The uninterrupted total duration of our commitment is 7 years, covering the financial years ended December 31, 2018 to December 31, 2024.

We confirm that:

- Our audit opinion is consistent with the additional report submitted to the Audit Committee of the Company that we issued the same date we issued and this report. Also, in conducting our audit, we have retained our independence from the audited entity.
- No non-audit services referred to in Article 5 (1) of EU Regulation No. 537/2014 were provided.

Report on Other Legal and Regulatory Requirements – Report on the Information Regarding Income Tax

18. For the financial year preceding the financial year for which the financial statements were prepared, the Group was not required under Ministry of Public Finance Order no. 2844/2016 with subsequent amendments, articles 60^a - 60^b, to publish a report on income tax information.

The engagement partner on the audit resulting in this independent auditor's report is Răzvan Ungureanu.

Răzvan Ungureanu, Audit Partner

For signature, please refer to the original signed
Romanian version.

Registered in the Electronic Public Register of Financial
Auditors and Audit Firms under AF 4866

On behalf of:

DELOITTE AUDIT SRL

Registered in the Electronic Public Register of Financial
Auditors and Audit Firms under FA 25

The Mark Building, 84-98 and 100-102 Calea Grivitei, 9th Floor, District 1
Bucharest, Romania
10 April 2025